

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
Η' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Θ'
Τετάρτη 2 Απριλίου 2008

ΘΕΜΑΤΑ

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Επικύρωση Πρακτικών, σελ. 178
2. Συζήτηση επί Διαδικαστικού θέματος, σελ. 163, 178
3. Συζήτηση επί της Αναθεώρησης του Συντάγματος.
  - α) Έβδομη Ενότητα (Ζ'): Συζήτηση επί του άρθρου 101 ερμηνευτική δήλωση, του άρθρου 102 παρ. 1 εδ. δ', του άρθρου 103 παρ. 2, 3, 5 και 8, του άρθρου 104 και του άρθρου 118 παρ. 7, σελ.
  - β) Όγδοη Ενότητα (Η'): Συζήτηση επί του άρθρου 101 Α, του άρθρου 108 παρ. 1 και 2, του άρθρου 111 παρ. 6 και του άρθρου 5, σελ.
4. Ανακοινώνεται η παράταση των εργασιών της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, από την Ολομέλεια της Βουλής, σελ. 178

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Α. Επί Διαδικαστικού θέματος:

ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ Α., σελ. 178
ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ Α., σελ. 163, 178

Β. 1. Επί της Έβδομης Ενότητας (Ζ'): άρθρο 101 ερμηνευτική δήλωση, άρθρο 102 παρ. 1 εδ. δ', άρθρο 103 παρ. 2, 3, 5 και 8, άρθρο 104 και άρθρο 118 παρ. 7:

2. Επί της Όγδοης Ενότητας (Η'): άρθρο 101 Α, άρθρο 108 παρ.1 και 2, άρθρο 111 παρ. 6 και άρθρο 5:

ΒΡΟΥΤΣΗΣ Ι., σελ. 189
ΔΕΝΔΙΑΣ Ν., σελ. 184
ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ Θ., σελ. 186
ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ Α., σελ. 172
ΚΑΡΑΜΑΡΙΟΣ Α., σελ. 177, 180, 181
ΚΟΥΒΕΛΗΣ Φ., σελ. 174, 176, 177
ΜΑΝΟΥΣΟΥ-ΜΠΙΝΟΠΟΥΛΟΥ Α., σελ. 189
ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ Α., σελ. 163,172,174, 175,176,177,178, 180,181,183,184, 185,186,187,188, 189, 190
ΜΠΟΥΓΑΣ Ι., σελ. 187
ΜΠΟΥΡΑΣ Α., σελ. 188
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Π., σελ. 176, 177, 178, 181
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ Α., σελ. 175, 176
ΠΑΥΛΙΔΗΣ Α., σελ. 185, 186
ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Π., σελ. 180, 181, 183
ΠΛΕΥΡΗΣ Α., σελ. 175, 176, 177

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Η' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

ΙΒ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Θ'

Τετάρτη 2 Απριλίου 2008

Αθήνα, σήμερα στις 2 Απριλίου 2008, ημέρα Τετάρτη και ώρα 11.19' συνήλθε σε συνεδρίαση στην Αίθουσα της Γερουσίας η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος υπό την προεδρία της Προέδρου αυτής κ. **ΑΝΝΑΣ ΜΠΕΝΑΚΗ – ΨΑΡΟΥΔΑ**, με θέμα ημερήσιας διάταξης: επεξεργασία και εξέταση των άρθρων της έβδομης (Ζ') ενότητας: άρθρο 101 ερμηνευτική δήλωση, άρθρο 102 παράγραφος 1 εδάφιο δ', άρθρο 103 παράγραφοι 2, 3, 5, 8, άρθρο 104, άρθρο 118 παράγραφος 7 και της ογδός (Η') ενότητας: άρθρο 101Α, άρθρο 108 παράγραφος 1 και 2, άρθρο 111, παράγραφος 6, άρθρο 5.

Κατά τη συνεδρίαση παρόντες ήσαν οι Βουλευτές κ.κ. Αγοραστός Κωνσταντίνος, Παυλίδης Αριστοτέλης, Γκιουλέκας Κωνσταντίνος, Δένδιας Νικόλαος-Γεώργιος, Θαλασσινός Θαλασσινός, Μανούσου-Μπινοπούλου Αριάδνη, Καραμάριος Αναστάσιος, Κεφαλογιάννης Εμμανουήλ, Μαρκογιαννάκης Χρήστος, Μαρκόπουλος Κωνσταντίνος, Μητσστάκης Κυριάκος, Μπεκίρης Μιχαήλ, Μπενάκη-Ψαρούδα Άννα, Μπούγας Ιωάννης, Μπούρας Αθανάσιος, Παναγιωτόπουλος Παναγιώτης (Πάνος), Παπακώστα-Σιδηροπούλου Κατερίνα, Πατριανάκου Φεβρωνία, Βρούτσης Ιωάννης, Τραγάκης Ιωάννης, Τρυφωνίδης Γεώργιος, Κανταρτζής Αχιλλέας, Κουβέλης Φώτιος, Τσούκαλης Νικόλαος και Πλεύρης Αθανάσιος.

Παρέστη και ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Προκόπης Παυλόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Καλημέρα σας. Σήμερα είναι η τελευταία επί της ουσίας συνεδρίασή μας. Σε λίγο θα συνεννοηθούμε και για την ψηφοφορία και για την κατάθεση της Έκθεσης. Επειδή καθυστερεί κάπως λόγω των κυκλοφοριακών προβλημάτων ο κ. Παναγιωτόπουλος, θα αρχίσουμε με τον κ. Κανταρτζή. Οι ειδικοί εισηγητές θα ακολουθήσουν μετά τους κυρίους εισηγητές. Υπενθυμίζω ότι σήμερα συζητάμε τα άρθρα: άρθρο 101 ερμηνευτική δήλωση, άρθρο 102 παράγραφος 1 εδάφιο δ', άρθρο 103 παράγραφοι 2, 3, 5, 8, άρθρο 104, άρθρο 118 παράγραφος 7 της (Ζ') έβδομης ενότητας και άρθρο 101 Α, άρθρο 108 παράγραφος 1 και 2, άρθρο 111, παράγραφος 6, άρθρο 5 της (Η') ογδός ενότητας. Έχουν κάνει προτάσεις και οι κ.κ. Μπούρας Αθανάσιος, Βρούτσης Ιωάννης, Κοσμίδης Ιωάννης από τη Νέα δημοκρατία οι οποίες κινούνται στο ίδιο πλαίσιο που κινείται και η προτεινόμενη Συνταγματική Αναθεώρηση σε σχέση με το άρθρο για τις νησιωτικές και ορεινές περιοχές και ο κ. Πλεύρης εκ μέρους του ΛΑ.Ο.Σ. για το άρθρο 108.

Οι προαναφερθείσες προτάσεις θα καταχωρισθούν στα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα καταθέτει για τα Πρακτικά το σχέδιο διατύπωσης των αναθεωρητέων διατάξεων που περιλαμβάνονται στη Ζ' και Η' Ενότητα καθώς επίσης και τις προτάσεις των Βουλευτών κ.κ. Αθανασίου Μπούρα, Ιωάννη Βρούτση και Ιωάννη Κοσμίδη από τη Νέα Δημοκρατία και του κ. Αθανασίου Πλεύρη από τον ΛΑ.Ο.Σ., οι οποίες έχουν ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Ο κ. Κανταρτζής έχει το λόγο.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Θα πάρω τα άρθρα της τελευταίας ενότητας με τη σειρά όπως είναι και θα είμαι και σύντομος.

Θα ξεκινήσω με το πρώτο άρθρο της ενότητας, με το άρθρο που αναφέρεται στα ειδικά μέτρα για τις νησιωτικές και ορεινές περιοχές της χώρας μας. Βεβαίως, είναι γενικά γνωστό ότι οι περιοχές αυτές είναι περιοχές οι οποίες έχουν υποστεί περισσότερο τα πλήγματα σε σχέση με άλλες περιοχές τα τελευταία χρόνια και δεν αναφέρομαι στην τελευταία πενταετία – δεκαετία, αλλά σε βάθος χρόνου. Ακούγεται φυσικά θετικά σαν διακήρυξη ότι θα πρέπει να ληφθούν θετικά μέτρα, ειδικά μέτρα για τη βελτίωση και για τη βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών και των νησιωτικών περιοχών της πατρίδας μας. Το ερώτημα όμως που προκύπτει είναι το εξής: Ήταν η έλλειψη συνταγματικής διάταξης που μας εμπόδιζε να πάρουμε ειδικά μέτρα που θα τόνωναν τον πληθυσμό που ζούσε σε αυτές τις περιοχές; Ήταν η έλλειψη συνταγματικής διάταξης που μας εμπόδιζε να πάρουμε όλα εκείνα τα μέτρα που θα έλυναν τα προβλήματα, που θα εξασφάλιζαν ένα βιώσιμο εισόδημα, γιατί χωρίς εισόδημα δεν μπορεί να ζήσει άνθρωπος; Ήταν η έλλειψη συνταγματικής διάταξης που μας εμπόδιζε να αναπτύξουμε όλες αυτές τις υποδομές που χρειάζεται να αναπτυχθούν και που θα συνέβαλλαν στη βελτίωση του επιπέδου ζωής με υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας κ.λπ.; Δεν είναι αυτά.

Νομίζω ότι κανένας δεν μπορεί να κάνει σοβαρή συζήτηση εάν περιοριστεί στα ζητήματα αυτά, γιατί, πριν από όλα, είναι φανερό ότι τα πλήγματα που δέχθηκαν οι περιοχές αυτές είναι απόρροια των γενικών πολιτικών που έχουν ακολουθηθεί. Για παράδειγμα, η Κοινή Αγροτική Πολιτική ήταν που έπληξε κυρίως τους κατοίκους των περιοχών αυτών, σε συνδυασμό βέβαια και με μία σειρά από άλλα μέτρα. Η υπαγωγή –ας το πω- του δάσους στους κανόνες της αγοράς, η δασική εκμετάλλευση με κανόνες της αγοράς ήταν επίσης ένα μέτρο το οποίο συνέβαλε στο να επιδεινωθούν αυτά τα προβλήματα για τους κατοίκους των ορεινών περιοχών. Η απελευθέρωση στις ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες, η άρση του καμποτάζ, ήταν επίσης ένα μέτρο που συνέβαλε στο να δυσκολέσουν οι συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων των νησιωτικών περιοχών, να αραιώσουν τα δρομολόγια, να γίνουν πιο ακριβά, με ό,τι άλλες αρνητικές επιπτώσεις έχουν επισημανθεί επανειλημμένα, εντός και εκτός της Αιθουσίας.

Επομένως, δεν είναι η έλλειψη συνταγματικής πρόβλεψης αυτή η οποία οδήγησε στο αποτέλεσμα οι περιοχές αυτές να υποβαθμιστούν, οι περιοχές αυτές να υποστούν μεγαλύτερα πλήγματα. Είναι δεκαετίες τώρα, για να μην πάω πιο πίσω, τουλάχιστον τρεις δεκαετίες, που οι ορεινές περιοχές υφίστανται συνεχώς πλήγματα. Αντίστοιχη είναι η πορεία στις νησιωτικές περιοχές. Και πάλι ο όρος «βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη» από μόνος του δεν λέει τίποτα. Ανάπτυξη μπορεί να γίνει, αλλά το ζήτημα είναι ποιος θα την καρπωθεί. Σήμερα δημιουργούνται οι προϋποθέσεις, ώστε οι περιοχές αυτές να μετατραπούν σε «κότα με τα χρυσά αυγά» και έχουν ήδη μετατραπεί πολλές περιοχές. Είναι η γνωστή τουριστική αξιοποίηση από τους μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους. Σήμερα έχουν μπει στο στόχαστρο διάφορες περιοχές. Άρα, από μόνη της η βιώσιμη ανάπτυξη δεν πρόκειται να λύσει το πρόβλημα. Είναι επομένως, πριν από όλα, ζήτημα πολιτικών και όχι συνταγματικής ρύθμισης.

Προχωρώ στο δεύτερο άρθρο που αναφέρεται στα ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Θα ήθελα να θυμίσω ότι στο σημείο αυτό έχουμε δυο προτάσεις και από τη Νέα Δημοκρατία –παράλληλες προτάσεις, μπορεί να μη ταυτίζονται σε όλα τα σημεία- αλλά και από το Π.Α.Σ.Ο.Κ., οι οποίες όμως, παρά τις μεταξύ τους ενδεχόμενες διαφορές, κινούνται στην ίδια κατεύθυνση. Ποια είναι η ουσία που διαπερνά σαν κόκκινη κλωστή και τις δυο προτάσεις; Τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα μετά το 1990, μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και τις πολιτικές που ακολουθήθηκαν, τι με γοργούς ρυθμούς μετατροπή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε μακρύ χέρι του κράτους, ώστε να διευκολυνθεί και η ιδιωτικοποίηση και η εμπορευματοποίηση υπηρεσιών, να γίνει

ένας αποτελεσματικός μηχανισμός, ο οποίος θα προωθεί αυτές τις πολιτικές επιλογές. Και είδαμε όλα αυτά τα χρόνια είτε με το ένα κόμμα στην Κυβέρνηση είτε με το άλλο, να μεταφέρονται αρμοδιότητες του κράτους, το κράτος να απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας και σε μία σειρά άλλες κοινωνικές παροχές, έτσι όπως επιζητούσε και το μεγάλο κεφάλαι, διευκολύνοντας με άλλα λόγια την υλοποίηση αυτών των πολιτικών.

Η φορολογία των μεγάλων επιχειρήσεων μειώνεται από 45% τη δεκαετία του 1990 επί Π.Α.Σ.Ο.Κ. κατέβηκε στο 35% η φορολόγηση των ανωνύμων εταιρειών και στη συνέχεια επί Νέας Δημοκρατίας μειώθηκε στο 25%. Δισεκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο χάνει το κράτος από τις φορολογικές αυτές μειώσεις και από τα προνόμια στο μεγάλο κεφάλαιο. Από την άλλη μεριά, μεταφέρονται αρμοδιότητες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και το κράτος απαλλάσσεται από την ευθύνη του. Το κόστος μετακυλιέται στους δημότες.

Τώρα έχουμε δύο προτάσεις. Η μία πρόταση της Νέας Δημοκρατίας συνεχίζοντας και αξιοποιώντας τη διάταξη που τέθηκε σε ισχύ στην προηγούμενη αναθεώρηση με την ψήφο των δύο μεγάλων κομμάτων, αναφέρεται στη μεταφορά άσκησης αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του κράτους να διευρυνθεί και να εξειδικευθεί πιο συγκεκριμένα στον πολεοδομικό σχεδιασμό και στο χωροταξικό σχεδιασμό των σχεδίων πόλεως. Ανησυχούμε απ' αυτήν τη διάταξη. Δεν ξέρουμε πού θα οδηγήσει. Μέχρι τώρα η ευθύνη ήταν στην Κυβέρνηση. Ασκούνταν κοινοβουλευτικός έλεγχος και η Κυβέρνηση είχε το πολιτικό κόστος από τις επιλογές που θα έπαιρνε. Θα μου πείτε, η δημοτική αρχή δεν θα είχε αυτές τις επιλογές; Παρενέβαινε το Συμβούλιο Επικρατείας. Εν πάση περιπτώσει, ήταν περισσότερα τα εφόδια και οι δυνατότητες, έτσι να μην υπάρχουν αυθαιρεσίες και να μη δρομολογούνται λύσεις σαν αυτές που θα ήθελαν με την άνεσή τους οι διάφοροι μεγάλοι.

Παίρνοντας υπ' όψιν και το νέο θεσμικό πλαίσιο με τις συμπράξεις του ιδιωτικού τομέα, τα Σ.Δ.Ι.Τ., κανένας δεν μπορεί να ξέρει τι θα προκύψει από τέτοιου είδους ανάθεση αρμοδιοτήτων. Και εδώ, επιτρέψτε μου, κύριε Καραμάριε, επειδή σας βλέπω να αμφισβητείτε, να πω ότι είναι γνωστό σε όλους τι τεράστιες πιέσεις ασκούνται και πόσο ιδιαίτερη ανάμειξη δέχονται οι μεγάλες επιχειρήσεις και στην ίδια την εκλογή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Δεν αναφέρομαι στα διαφορετικά κόμματα μόνο, αλλά σε πολλές περιπτώσεις και υποψήφιος του ίδιου κόμματος όταν υπάρχουν τα γνωστά αντάρτικα ψηφοδέλτια που επιδεικνύουν την ιδιαίτερη προτίμησή τους για τον άλφα ή τον βήτα, ανάλογα με το τι επαφές ή διασυνδέσεις μπορεί να υπάρχουν. Είναι μεγάλο το φιλέτο σε πολλές περιοχές. Συνεπώς, έχουμε πολλούς λόγους να ανησυχούμε από μία τέτοια διάταξη και από τις επιπτώσεις στις οποίες μπορεί να μας οδηγήσει.

Με την ευκαιρία να επαναλάβω την αντίθεσή μας στην πρόταση που ήταν μεν πρόταση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. με την οποία όμως δεν διαφωνούσε και η Νέα Δημοκρατία. Το Π.Α.Σ.Ο.Κ. στην πρότασή του για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, έλεγε να υπάρχει και δυνατότητα επιβολής τοπικής φορολογίας. Είναι γνωστό ότι μέχρι τώρα δεν μπορούσαν οι δημοτικές αρχές να επιβάλουν φόρο πέρα από τα ανταποδοτικά τέλη. Η πρόταση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. έδινε τη δυνατότητα, άνοιγε το δρόμο να μπορούν οι δήμοι να επιβάλουν πρόσθετη φορολογία. Έτσι οι εργαζόμενοι πέρα από τη φορολογική αφαίμαξη που υφίστανται από τη φορολογία του κράτους, από το άδικο αντιλαϊκό φορολογικό σύστημα που φορολογεί τους μικρούς και δίνει παροχές στους μεγάλους στις μεγάλες επιχειρήσεις, θα είχαν να αντιμετωπίσουν και ένα πρόσφατο βραχνά. Δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με αυτές τις αλλαγές που προτείνονται για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Προχωρώ στο άλλο άρθρο, που αναφέρεται στους εργαζόμενους στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Εδώ υπάρχουν δύο κεντρικά ζητήματα. Το ένα είναι η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων και το δεύτερο, το πρόβλημα των συμβασιούχων. Σταθερά και πάγια έχουμε διακηρύξει τη θέση μας για σταθερή και πλήρη απασχόληση. Είμαστε υπέρ της

μονιμότητας. Ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί σε ποιες καταστάσεις οδηγούμαστε με την άρση της μονιμότητας και με την επιλογή του προσωπικού ανάλογα με το ποιοι θα βρίσκονται στην εκάστοτε κυβέρνηση. Αυτή είναι η μία πλευρά και ίσως είναι και η πιο ανώδυνη, γιατί το δεύτερο και το πιο ουσιαστικό είναι ότι η άρση της μονιμότητας, η γενίκευση της απασχόλησης με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου ή με τις άλλες ευέλικτες μορφές απασχόλησης δρομολογούν καταστάσεις που οδηγούν σε ακόμα φθηνότερο εργατικό δυναμικό και έχουν σαν στόχο και αποτέλεσμα να ρίξουν ακόμα περισσότερο την τιμή της εργατικής δύναμης. Απόδειξη, το δημόσιο, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ήταν το πειραματικό εργαστήριο στο οποίο άνθισαν και ευδοκίμησαν οι νέες εργασιακές μορφές απασχόλησης που ήθελαν τον εργαζόμενο λάστιχο, τα διάφορα προγράμματα «STAGE», δηλαδή εργαζόμενους χωρίς ασφάλιση, χωρίς δικαιώματα. Ήταν το θερμοκήπιο που άνθισαν οι νέες μορφές, η μερική απασχόληση, η μερική ζωή κ.ο.κ. και ουσιαστικά εργαζόμενοι χωρίς δικαιώματα.

Στην προηγούμενη αναθεώρηση τι είχαμε; Με την κοινή ψήφο των δυο κομμάτων, της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑ.ΣΟ.Κ., είχαμε τη δυνατότητα να προσλαμβάνονται σε ορισμένες ειδικότητες του δημόσιου –οργανικές θέσεις, δεν ξέρω πώς θα το πείτε- όπως για παράδειγμα το ειδικό επιστημονικό προσωπικό και το τεχνικό βοηθητικό προσωπικό, με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Έρχεται τώρα η Νέα Δημοκρατία η οποία διευρύνει αυτό το ρήγμα που έγινε στην προηγούμενη αναθεώρηση και το γενικεύει σε όλο το δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Δεν το περιορίζει μόνο σε εκείνες τις θέσεις και δεύτερον, δίνει τη δυνατότητα της βαθμολογικής εξέλιξης. Έτσι θέλει να το παρουσιάσει, σαν δώρο χάρισμα στους υπαλλήλους που απασχολούνται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, σαν παροχή προς αυτούς, δηλαδή τη δυνατότητα να εξελίσσονται ιεραρχικά.

Εγώ βάζω το εξής ερώτημα: Γιατί πρέπει να προσλαμβάνονται εργαζόμενοι ιδιωτικού δικαίου που ανακαλύπτουν αυτές τις θέσεις και να μην προσλαμβάνονται μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι. Ας αφήσουμε τα προσχήματα. Θα μου πείτε τα προηγούμενα χρόνια πριν από την ψήφιση αυτής της συνταγματικής διάταξης, δεν είχαμε προσλήψεις με εργαζόμενους ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου με συμβάσεις έργου και μία σειρά άλλες συμβάσεις οι οποίες καταστρατηγούσαν και υπονόμωσαν τη μονιμότητα. Βεβαίως, γίνονταν με την ανοχή και με τις επιλογές των κομμάτων που διακυβέρνησαν αυτό τον Τόπο.

Έγινε η συνταγματική ρύθμιση και επομένως τώρα πάμε σε μία ακόμη κατάσταση που θα οδηγήσει στον ακόμη μεγαλύτερο περιορισμό της μονιμότητας. Άρα τη γενίκευση των συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου, με άλλα λόγια στη «ντε φάκτο» κατάργηση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων. Μιλώ για τη μεγάλη πλειοψηφία. Δεν λέω ότι θα τους καταργήσετε όλους. Βεβαίως σε κάποιες θέσεις κλειδιά, σε κάποιους στρατηγικούς τομείς, θα διατηρηθεί και η μονιμότητα, σε κάποιους ας πούμε μηχανισμούς που θα ήθελαν να είναι επτασφράγιστα κλειστοί. Όμως, η μεγάλη πλειοψηφία θα απασχολείται με τις λεγόμενες ευέλικτες εργασιακές μορφές απασχόλησης.

Κάποτε, πριν από λίγα χρόνια, πριν από δεκαπέντε χρόνια, κοιτώντας κάποιος τον προϋπολογισμό για παράδειγμα στο Υπουργείο Παιδείας, έβλεπε ότι διατίθενται μεγάλα κονδύλια για την πρόσληψη αναπληρωτών. Αντί να προβλεφθούν κονδύλια για την πρόσληψη μόνιμων, προβλέπονταν για την πρόσληψη αναπληρωτών καθηγητών. Τώρα τα τελευταία χρόνια είχαμε μία αλλαγή και αναφέρομαι στην τελευταία δεκαετία. Από τους αναπληρωτές πήγαμε πλέον στους ωρομίσθιους, δηλαδή σ' αυτούς που μπορούν να δουλεύουν για τρεις, για τέσσερις, για πέντε ώρες ή δεν ξέρω και εγώ πόσο, πάντως όχι με πλήρη, σταθερή απασχόληση. Επομένως, το μέλημα τους ήταν το πώς θα μοιράσουν την ανεργία ανάμεσα στους εργαζόμενους με ό,τι αυτό συνεπάγεται στο περιορισμό και στην υπονόμηση των δικαιωμάτων τους. Αυτό είναι το ένα, για το οποίο δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε στη συγκεκριμένη διάταξη που προτείνεται.

Το δεύτερο: Υπάρχει σε εκκρεμότητα το μεγάλο πρόβλημα

των συμβασιούχων. Ψηφίσατε στην προηγούμενη Αναθεώρηση –και αναφέρομαι στα δύο κόμματα- τη διάταξη που έλεγε ότι δεν μπορούν να μετατραπούν οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου, σε αορίστου χρόνου. Το αποτέλεσμα ποιο ήταν; Να συνεχίζεται η ομηρία, χιλιάδες εργαζόμενοι μετά από πολλά χρόνια εργασίας να βρεθούν στο δρόμο και να χάσουν τη δουλειά τους. Οι όποιες απόπειρες έγιναν στα λόγια και από την Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και από την Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας να δοθεί λύση στο πρόβλημα δεν το έλυσαν, παρά μόνο για ένα ελάχιστο αριθμό εργαζομένων. Η μεγάλη τους πλειοψηφία έμεινε έξω από αυτές τις ρυθμίσεις. Είναι μία απαράδεκτη ρύθμιση. Και τα δύο κόμματα φέρουν ευθύνη όχι μόνο γιατί ψήφισαν εκείνη τη διάταξη, αλλά και γιατί επιμένουν στην εφαρμογή της και δεν πήραν μέτρα για την αλλαγή της, έτσι ώστε να μπορέσει να βρεθεί λύση στο πρόβλημα. Επαναλαμβάνω, η θέση μας είναι μία σχέση εργασίας και μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις, για κατεπείγουσες απρόβλεπτες ανάγκες θα μπορούσαν να γίνονται προσλήψεις ιδιωτικού δικαίου, όχι όμως να γενικεύονται αυτές οι μορφές απασχόλησης.

Τώρα για τις άλλες διατάξεις, για την Αναθεώρηση του άρθρου 104, πραγματικά δημιουργείται ένα ερώτημα. Τι αλλαγή χρειάζεται; Υποτίθεται ότι θέλει να τονώσει την προσωπική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων από παράνομη υπαίτια συμπεριφορά και αυτά λύνονται. Ο αστικός κώδικας το έλυσε αυτό το ζήτημα. Υπάρχει καμμία ανάγκη να γίνει και μία συνταγματική αλλαγή, να μπει και στο Σύνταγμα μία τέτοια διάταξη; Δεν μπορώ να καταλάβω τη σκοπιμότητα αυτής της διάταξης. Νομίζω ότι οι διατάξεις που υπήρχαν και στον αστικό κώδικα ήταν αρκετές.

Στις επόμενες διατάξεις είμαστε αντίθετοι στην υπαγωγή της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας και της Επιτροπής Ανταγωνισμού στις διατάξεις για τις ανεξάρτητες αρχές. Έτσι και αλλιώς οι ανεξάρτητες αρχές στα λόγια είναι ανεξάρτητες αρχές. Το έχουμε πει και επανόληψη, δεν χρειάζεται να επαναλάβω το σκεπτικό και για ποιο λόγο θεωρούμε ότι αυτές οι αρχές δεν μπορεί, ουσιαστικά ανεξάρτητα από τις προθέσεις των ανθρώπων που μπορεί να τις στελεχώνουν, να παίξουν κάποιο ουσιαστικό ρόλο. Το βασικό είναι ότι κινούνται σε ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο έχει καθοριστεί από τις κυβερνήσεις των δυνάμεων. Η όποια ανεξαρτησία τους – να το πω έτσι- περιορίζεται στο θεσμικό πλαίσιο που έχει ψηφιστεί από τις κυρίαρχες δυνάμεις. Όμως, εδώ έχουμε να κάνουμε με κάτι διαφορετικό. Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν είναι Επιτροπές, ας το πω, οι οποίες ασχολούνται με τον έλεγχο της Δημόσιας Διοίκησης, όπως μπορεί να ασχολείται ο Συνήγορος του Πολίτη και οι άλλες αρχές. Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και η Επιτροπή Ανταγωνισμού, ας το πω απλά παίζουν το ρόλο του τροχονόμου, στο πώς θα μοιραστεί η πίτα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και Επιτροπή Ανταγωνισμού γενικότερα ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Υπάρχει καμμία σκοπιμότητα να ενταχθούν αυτές οι Επιτροπές στις λεγόμενες ανεξάρτητες αρχές;

Τι κάνει η Ρ.Α.Ε.; Από πού προέκυψε η ανάγκη να δημιουργηθεί αυτή η αρχή; Προέκυψε από τότε που αποφασίστηκε η απελευθέρωση της αγοράς, που είχε σαν αποτέλεσμα να καταργηθεί το κρατικό μονοπώλιο, να δοθεί η δυνατότητα να μπουν και άλλες επιχειρήσεις, συνεπώς να υπάρχει ανταγωνισμός στον κλάδο και θα έπρεπε να ρυθμιστούν όλα αυτά τα ζητήματα. Έχει καμμία σχέση με τις υπόλοιπες ανεξάρτητες αρχές και θα πρέπει να υπαγάγουμε αυτές τις επιτροπές –αναφέρομαι και στις δύο, και στη Ρ.Α.Ε. και στην Επιτροπή Ανταγωνισμού- στο Σύνταγμα; Να τις κατοχυρώσουμε και συνταγματικά ότι «εασεί», δηλαδή θα είναι έτσι η κατάσταση με το χώρο της ηλεκτρικής ενέργειας πάντα στα χέρια της απελευθέρωσης της αγοράς; Είμαστε αντίθετοι.

Δεν βλέπουμε σκοπιμότητα να μπει και η άλλη διάταξη για την υπαγωγή των ζώων. Δηλαδή, η έλλειψη συνταγματική διάταξης ήταν αυτό που εμπόδιζε να παρθούν κάποια μέτρα για την προστασία των ζώων; Ε, τώρα, ας κρατήσουμε τη συζήτηση σε ένα επίπεδο. Δεν χρειάζεται να μπορούμε σε τέτοια ζητήματα.

Και πάω στο τελευταία άρθρο που αναφέρεται στους απόδημους. Η προηγούμενη διατύπωση ήταν καλύτερη. Δεν νομίζουμε ότι χρειάζεται αλλαγή. Η προηγούμενη διατύπωση μιλούσε για τους απόδημους. Άλλο ο «απόδημος» και άλλο ο «Ελληνισμός» ο οποίος μπορεί να παραπέμψει σε άλλες έννοιες. Δεν ξέρω ο καθένας τι διάσταση μπορεί να δίνει. Η προηγούμενη πάντως διατύπωση με τους απόδημους, που υπονοούσε τους μετανάστες ήταν πιο πρακτική και ήταν καλύτερη. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να παραμείνει εκείνη η διάταξη.

Αυτά ήθελα να πω, όσον αφορά την ενότητα την οποία συζητάμε σήμερα.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Κανταρζή.

Το λόγο έχει ο κ. Κουβέλης.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Σε ό,τι αφορά το άρθρο 101 του Συντάγματος και την προτεινόμενη αναθεώρησή του, θα έλεγα ότι δεν έβλαψε και ούτε εμπόδισε την κρατική μέριμνα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της νησιωτικής Ελλάδας αλλά και των περιοχών που βρίσκονται στον ορεινό όγκο. Εκείνο που εμπόδισε την μέριμνα ήταν η συγκεκριμένη πολιτική απραξία και η έλλειψη σχετικής βούλησης για την αντιμετώπιση όντως των ιδιαίτερων συνθηκών των νησιωτικών περιοχών, αλλά και των περιοχών των ορεινών όγκων της χώρας. Πείθομαι όμως από αυτό που λίγο πριν μου είπε ο αξιότιμος συνάδελφος ο κ. Δένδιας ότι ρυθμίσεις οι οποίες αποσκοπούσαν στο να εξυπηρετήσουν τις νησιωτικές περιοχές όπως επί παραδείγματι το κριτήριο της εντοπιότητας για τη στελέχωση δημοσίων υπηρεσιών, συνάντησαν δυσκολίες από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και τον ευχαριστώ για την πληροφορία που μου έδωσε. Κατά συνέπεια, διαπιστώνω ότι όντως είναι αναγκαίο, παρά τις προηγούμενες επισημάνσεις που έκανα, να περιληφθεί αυτή η ρύθμιση στο υπό αναθεώρηση άρθρο 101 του Συντάγματος τόσο για τις νησιωτικές περιοχές, όσο και τις ορεινές περιοχές της χώρας, ακριβώς για την εξυπηρέτηση τέτοιων αναγκών σαν και αυτές που καταγράφονται στην αρνητική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Επαναλαμβάνω, όμως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι η κατ' εξοχήν νησιωτική χώρα που είναι η Ελλάδα οφείλει να εξασφαλίζει σταθερή και αταλάντευτη την αναφορά αυτού του κράτους στα προβλήματα και στις ειδικές συνθήκες και των νησιωτικών περιοχών και των ορεινών περιοχών.

Σε ό,τι αφορά το άρθρο 102: Όπως έλεγα και στην προηγούμενη διαδικασία, δεν χρειάζεται τίποτα περισσότερο από αυτό που περιέχεται στο άρθρο 102. Άλλωστε, οι σχετικές ρυθμίσεις, οι οποίες σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας πρέπει να γίνονται με προεδρικό διάταγμα, μπορούν να υπάρξουν και να εκδίδονται τα σχετικά προεδρικά διατάγματα. Σε ό,τι έχει σχέση με την πρόταση του απόντος ΠΑ.ΣΟ.Κ. από την αναθεωρητική διαδικασία για το άρθρο 102, θέλω να επισημάνω ότι όλα αυτά που θέτει είναι ζητήματα που μπορούν να αντιμετωπιστούν από τον κοινό νομοθέτη και όχι κατ' ανάγκη από το συνταγματικό νομοθέτη.

Το μεγάλο πρόβλημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης -το γνωρίζετε όλες και όλοι- είναι το γεγονός ότι, ενώ έχουν μεταβιβαστεί σ' αυτή αρμοδιότητες και εξουσίες, δεν συνοδεύτηκε αυτή η μεταβίβαση από τη μεταβίβαση και των αντιστοίχων οικονομικών πόρων, με αποτέλεσμα να μην μπορεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση να ανταποκριθεί σ' όλα εκείνα για τα οποία έχει υποχρέωση να προωθεί συγκεκριμένες ρυθμίσεις.

Κατά συνέπεια είμαι αντίθετος με την αναθεώρηση του άρθρου 102 του Συντάγματος και δεν επαναλαμβάνω επιχειρηματολογία που ήδη είχα καταθέσει στην προηγούμενη αναθεωρητική διαδικασία.

Θα αναφερθώ στο άρθρο 103 του Συντάγματος και την προτεινόμενη αναθεώρησή του. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρόκειται για μία εκ πλαγίου -αν θέλετε- υπονόμηση του στοιχείου της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων. Η μονιμότητα -ας το επαναλάβουμε- είναι σχετική, σύμφωνα και με την υπάρχουσα συνταγματική ρύθμιση, την υπάρχουσα συνταγματική τάξη.

Αν το κράτος χρειάζεται υπαλλήλους οφείλει συντεταγμένα,

συγκροτημένα, στη βάση καταγεγραμμένων αναγκών να στελεχώνει τις υπηρεσίες με δημοσίους υπαλλήλους και να απομακρύνεται συστηματικά από την πρόσληψη υπαλλήλων με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Και τούτο, διότι και τα εργασιακά δικαιώματα αυτών των υπαλλήλων είναι αποδυναμωμένα και εν πάση περιπτώσει, οι αδιαφάνειες, οι οποίες κάθε φορά συνοδεύουν αυτές τις προσλήψεις, είναι γνωστές και υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης.

Είναι καιρός κάποια στιγμή να σταματήσει όλη αυτή η θλιβερή ιστορία, πολύ δε περισσότερο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, που ουσιαστικά το Α.Σ.Ε.Π. παρακάμπτεται, με αποτέλεσμα σήμερα να έχουμε στο χώρο του ευρύτερου δημόσιου τομέα υπαλλήλους οι οποίοι εργάζονται με ποικιλώνυμες συμβάσεις, συμβάσεις ορισμένου χρόνου, ημερομισθούς, ωρομισθούς, συμβάσεις έργου με κρυπτόμενη τη σχέση εξαρτημένης εργασίας κ.ο.κ.. Κατά συνέπεια είμαι αντίθετος με την αναθεώρηση του άρθρου 103.

Σε ό,τι αφορά τους συμβασιούχους και το σχετικό π.δ. 164, το γνωστό ως «διάταγμα Προκόπη Παυλόπουλου», εγώ θεωρώ ότι σε τίποτα δεν εμποδίζεται από την υπάρχουσα συνταγματική ρύθμιση η μετατροπή των συμβάσεων των συγκεκριμένων εργαζομένων σε συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου.

Όμως, αν θεωρεί η Κυβέρνηση, αν θεωρεί η πλειοψηφία ότι η συνταγματική ρύθμιση, η οποία σήμερα υπάρχει, δημιουργεί προβλήματα, τότε «ιδού πεδίο δόξης λαμπρόν» να προστεθεί μία διάταξη στην παρούσα αναθεωρητική διαδικασία για να αντιμετωπιστεί και αυτό το ζήτημα, που φρονώ ότι δεν αποτελεί ζήτημα, ενόψει και των σχετικών κοινοτικών οδηγιών.

Άρθρο 104 του Συντάγματος και η προτεινόμενη αναθεώρησή του. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρόκειται για συνταγματική ρητορεία, μη επιτρεπόμενη. Δεν μπορώ να αντιληφθώ, γιατί πρέπει να διακηρύσσει το Σύνταγμα ότι οι υπάλληλοι πρέπει να υπηρετούν έγκαιρα και αποτελεσματικά τους πολίτες, υπέχοντες επιπλέον προσωπική ευθύνη για παράνομη υπαίτια συμπεριφορά, όταν αυτό εκ των πραγμάτων είναι υποχρέωση του κάθε υπαλλήλου και οι σχετικές ρυθμίσεις -όπως σωστά επισημάνθηκε- του Αστικού Κώδικα καλύπτουν και τα ζητήματα της ευθύνης του υπαλλήλου για παράνομη υπαίτια συμπεριφορά. Άλλωστε, αν διαπιστώνει κάποιος ότι μπορεί να υπάρχει ένα κενό και χρειάζεται πιο ολοκληρωμένη ρύθμιση, και πάλι ο κοινός νομοθέτης μπορεί να το αντιμετωπίσει.

Άρθρο 5. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το άρθρο 5 έχει επάρκεια. Δεν χρειάζεται να περιληφθεί τίποτα περισσότερο. Εκείνο το οποίο θα μπορούσε, όμως, να περιληφθεί στην παρούσα διαδικασία, είναι μία ειδική αναφορά στα ζητήματα των μεταναστών, όπως διεξοδικότερα και πιο συγκεκριμένα έχω υποστηρίξει στην προηγούμενη επίσης διαδικασία.

Υπάρχει η πρόταση που κατατίθεται από συναδέλφους για τα ζητήματα των δικαιωμάτων του Ελληνισμού της Διασποράς. Το άρθρο 108 σε τίποτα δεν εμποδίζει να εξασφαλίζονται όλα αυτά, τα οποία η σχετική πρόταση του συναδέλφου αναφέρει. Και πάλι, είναι θέμα πολιτικής βούλησης.

Επίσης, κυρία Πρόεδρε, ολοκληρώνοντας θέλω να πω ότι στο Σύνταγμα πρέπει να περιληφθεί μία διάταξη, η οποία και σε επίπεδο συνταγματικής ρύθμισης να καλύπτει και τη λειτουργία των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Έχω ολοκληρώσει.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Κουβέλη.

Τι εννοούσατε με το τελευταίο που είπατε, την Κοινωνία των Πολιτών;

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Ναι, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Έχει γίνει κάποιο διάβημα. Το ξέρω. Θα το προτείνω, όταν θα ψηφίσουμε, μήπως περιλάβουμε και κάποια μνεία της Κοινωνίας των Πολιτών.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Το ξέρω ότι έχετε δεχθεί σχετικό υπόμνημα, όπως και εγώ και οι άλλοι συνάδελφοι, αλλά έσπευσα, κυρία Πρόεδρε, κατ' υποφορά έστω, με την ανοχή σας, να το θέσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Σωστά, σωστά. Σας ευχαριστώ πολύ.

Κυρία Πλεύρη, να σας παρακαλέσω να δώσετε τη σειρά σας στην κ. Παπακώστα;

Κυρία Παπακώστα, θα πάτε στην Ολομέλεια;

ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ- ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ναι, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Η κ. Παπακώστα είναι ειδική εισηγήτρια. Θα μιλήσει για λίγο στην τελευταία ενότητα. Επομένως, αν συμφωνείτε, να προχωρήσουμε μετά σε σας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Βεβαίως, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Κυρία Παπακώστα, έχετε το λόγο.

ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε. Ευχαριστώ επίσης τους καλούς συναδέλφους, τον κ. Καραμάριο και τον κ. Πλεύρη ασφαλώς.

Έχω την τιμή να εισηγηθώ στην Επιτροπή μας την όγδοη ενότητα, η οποία αφορά τα άρθρα 5, 101α, 108 παράγραφος 1 και 2 και 111 παράγραφος 6.

Όσον αφορά το άρθρο 5, το Σύνταγμά μας ορίζει -όσον αφορά την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και την προσωπική ελευθερία- ότι καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική ζωή της χώρας. Όλοι όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν της απόλυτης προστασίας της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας χωρίς διακρίσεις.

Αναφέρω τις γενικές αρχές. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Απαγορεύονται ατομικά, διοικητικά μέτρα, τα οποία περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη χώρα. Επίσης ο καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας.

Θα πρέπει να σας πω ότι η προτεινόμενη Βουλή στο άρθρο 5 προτείνει, με την προσθήκη νέας παραγράφου, η οποία θα αποτελέσει το συνταγματικό θεμέλιο, την προστασία των ζώων. Λέγεται ότι το κράτος λαμβάνει ιδιαίτερα μέτρα για την προστασία των ζώων.

Πρέπει να σας πω, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι -παρά το γεγονός ότι εισηγούμαι σ' αυτήν την ενότητα τα άρθρα στα οποία προηγουμένως αναφέρθηκα- νομοτεχνικά θεωρώ ότι η κατατεθείσα από πενήντα οκτώ συναδέλφους πρόταση, που αφορά την προστασία των ζώων από την βαρβαρότητα και τα δικαιώματά τους, θα πρέπει να υπαχθεί σε άλλο άρθρο πλην του άρθρου 5, το οποίο αφορά την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, την προσωπική ελευθερία.

Βεβαίως, θα μπορούσε κατά τη γνώμη μου, παρά το γεγονός ότι δεν έχω κανένα λόγο να μην υποστηρίξω την πρόταση αυτή, να πάει στο άρθρο 24. Τότε όμως το Π.Α.Σ.Ο.Κ. για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας, με αφορμή τη συζήτηση τότε και σήμερα για το άρθρο 24 -το άρθρο που αφορά κυρίως τα δάση- είπε ότι εκεί μπορεί να περιέχεται η άγρια πανίδα, αλλά πού θα πάνε τα οικόσιτα ζώα;

Θεωρώ λοιπόν ότι -ναι, μεν ψήφισε η Βουλή και γι' αυτό είμαι υποχρεωμένη να το εισηγηθώ- για την προστασία των ζώων, όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες και σε άλλα συντάγματα ευρωπαϊκών χωρών -όπως παραδείγματος χάριν στο άρθρο 20α του Γερμανικού θεμελιώδους νόμου ή στο άρθρο 72 του Συντάγματος της Σλοβενίας και μία σειρά άλλων συνταγματικών διατάξεων που περιλαμβάνονται στους θεμελιώδεις καταστατικούς χάρτες άλλων χωρών της Ευρώπης- προβλέπεται υποχρέωση της πολιτείας εκεί να εγγυάται τους στοιχειώδεις όρους διαβίωσης και των ζώων, με νομοθετήματα και δικαστικές αποφάσεις, όπως και την προστασία των ζώων από τη βαρβαρότητα.

Η πρόταση και η διατύπωσή της, έτσι όπως ήρθε από πενήντα οκτώ συναδέλφους και υπερψηφίστηκε από την προτεινόμενη Βουλή, έχει ως σκοπό να προστατεύσει το δικαίωμα αυτό με συνταγματικό τρόπο, έτσι ώστε να μην αφήνεται -αυτή είναι η αιτιολογική έκθεση- έτσι όπως υπερψηφίστηκε από την πλειοψηφία της προτεινόμενης Βουλής, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι- στη διακριτική ευχέρεια του κοινού νομοθέτη, παρά το γεγονός ότι εγώ πιστεύω -και θέλω να καταγραφεί- ότι ο κοινός

νομοθέτης θα μπορούσε να επιλύσει αυτό το ζήτημα και δεν θα χρειαζόταν αναφορά του στο Σύνταγμα της χώρας, να το νομοθετήσει. Πολλές φορές, δε, λέει η αιτιολογική έκθεση, δεν βοηθάμε το νομοθέτη αν, εκτός από την κατευθυντήρια γραμμή του καθορίζουμε πιο πληθωρικά το πλαίσιο, μέσα στο οποίο ανάλογα με τις συνθήκες, θα κινηθεί.

Προχωρώ στο επόμενο άρθρο, το οποίο νομίζω ότι έχει και ιδιαίτερη σημασία. Είναι το άρθρο 101 Α, το οποίο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αφορά στις ανεξάρτητες αρχές, όπου πολλές λόγος έχει γίνει από πολλές πλευρές κατά καιρούς και είναι πάντοτε ένα ζήτημα το οποίο μας απασχολεί και βεβαίως η Επιτροπή μας, η Επιτροπή για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, ασχολείται με το ζήτημα αυτό στην όγδοη ενότητα. Όπου λοιπόν από το Σύνταγμα προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία ανεξάρτητης αρχής, τα μέλη της διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως ο νόμος ορίζει. Αυτό είναι το προϊσχύον συνταγματικό πλαίσιο. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της Υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής και με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των ανεξάρτητων αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Εδώ λοιπόν η προτεινόμενη Βουλή έκανε την εξής προσθήκη. Προστίθεται παράγραφος 4, ως εξής: «Με ειδικό νόμο μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος άρθρου» -δηλαδή του άρθρου 101 Α που αφορά τις ανεξάρτητες αρχές- «η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και η Επιτροπή Ανταγωνισμού». Η σκοπιμότητα αυτής της προσθήκης από τη Βουλή, η οποία την πρότεινε και υπερψηφίστηκε και έχει έρθει προς συζήτηση στην αρμόδια Επιτροπή για το Σύνταγμα, είναι ότι το 2001 ορίστηκε το ποιες ανεξάρτητες αρχές πρέπει να προβλέπονται στο Σύνταγμα. Το κριτήριο που επικράτησε τότε είναι, πως στο Σύνταγμα κατοχυρώνονται ανεξάρτητες αρχές που συνδέονται με την προστασία συνταγματικών δικαιωμάτων ή βασικών θεσμικών εγγυήσεων, όπως είναι οι προσλήψεις των δημοσίων υπαλλήλων, δηλαδή με τη λειτουργία του κράτους δικαίου και της ισονομίας. Οι ανεξάρτητες αρχές, όπως ξέρετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι ενδιάμεσες εξουσίες, οι οποίες γίνονται για να υπερασπίζονται τη νομιμότητα από τη μία και τα δικαιώματα του πολίτη από την άλλη. Είναι θεσμικά δηλαδή αντίβαρα και κρίνεται απαραίτητο να τύχουν ιδιαίτερης προστασίας. Για λόγους λοιπόν δημοσίου συμφέροντος προτάθηκε επίσης από πενήντα οκτώ Βουλευτές, με την πρωτοβουλία του σημερινού Προέδρου της Βουλής κ. Σιούφα, η ενδυνάμωση των δύο αυτών ανεξάρτητων αρχών, δηλαδή της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας και της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε συνταγματικό επίπεδο, καθώς κατά την αιτιολογική έκθεση ασκούν αποφασιστικές και κρίσιμες αρμοδιότητες, πρώτον, για το δημόσιο συμφέρον, δεύτερον, για την αγορά και τρίτον και σημαντικό, για την εθνική οικονομία.

Κατά συνέπεια, λοιπόν, θεωρείται ότι η Επιτροπή μας, με βάση την απόφαση της προτεινόμενης Βουλής, με αυτό το σκεπτικό, με αυτό το περιεχόμενο, θα πρέπει τις δύο αυτές ανεξάρτητες αρχές να τις συμπεριλάβει στο άρθρο 101 Α, δηλαδή την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και την Επιτροπή Ανταγωνισμού για τους τρεις κρίσιμους λόγους τους οποίους σας προανέφερα. Και είναι κρίσιμοι, επίκαιροι και ουσιαστικοί λόγοι. Δηλαδή για λόγους δημοσίου συμφέροντος, για λόγους που αφορούν την αγορά και για λόγους που έχουν να κάνουν με την εθνική μας οικονομία.

Τώρα, στο επόμενο άρθρο το οποίο θα σας εισηγηθώ, σύμφωνα με αυτά τα οποία έχουν προταθεί από πενήντα οκτώ επίσης συναδέλφους σχετικά με την τροποποίηση του άρθρου 108 παράγραφος 1 και 2 που αφορά τον απόδημο ελληνισμό, θα πρέπει να σας πω ότι το ισχύον συνταγματικό πλαίσιο λέει, πως το κράτος μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού και τη διατήρηση των δεσμών του με τη μητέρα πατρίδα. Επίσης μεριμνά για την παιδεία και την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται έξω από την επικράτεια. Και

επίσης λέει, πως νόμος ορίζει τα σχετικά με την οργάνωση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού που έχει ως αποστολή του την έκφραση όλων των δυνάμεων του απανταχού Ελληνισμού. Αυτό είναι το ισχύον συνταγματικό πλαίσιο.

Προτείνεται λοιπόν από τους συναδέλφους οι οποίοι είχαν αυτήν την πρωτοβουλία και η οποία υπερψηφίστηκε από την προτείνουσα Βουλή αναδιατύπωση και όπου «Απόδημος Ελληνισμός» να αντικατασταθεί με τον όρο «Ελληνισμός της Διασποράς». Η πρόταση αυτή, όπως προείπα, έγινε από πενήντα έξι Βουλευτές και αντί να λέγεται πλέον «Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού» το συμβούλιο το οποίο επιλαμβάνεται των θεμάτων που σας είπα προηγουμένως και των προνοιών στις οποίες αναφέρθηκα, θα λέγεται πλέον «Συμβούλιο Ελληνισμού Διασποράς». Η φιλοσοφία αυτής της πρότασης, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι –κι ετέθη στην ειδική Μόνιμη Επιτροπή τότε Απόδημου Ελληνισμού όπου συμμετείχαν όλα τα κόμματα κι η απόφαση είναι ομόφωνη– πράγματι να γίνει αυτή η αναθεώρηση, διότι θεωρούμε ότι είναι ανάγκη να επισημανθεί και να διευκρινιστεί ότι με την αναφορά «Απόδημος Ελληνισμός», που γίνεται στο Σύνταγμα, δεν συμπεριλαμβάνεται όλος ο εκτός του ελλαδικού χώρου ελληνισμός. Δηλαδή δεν συμπεριλαμβάνονται οι Έλληνες της Κύπρου, της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου, της Τενέδου, της Βορείου Ηπείρου κ.λπ.. Επίσης, είναι αμφίβολο, αν σ' αυτήν την κατηγορία συμπεριλαμβάνονται Έλληνες δεύτερης ή τρίτης γενιάς, οι οποίοι εκεί γεννήθηκαν και μεγάλωσαν, επομένως δεν είναι ξενιτεμένοι από τον ελλαδικό χώρο.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Συμπεριλαμβάνονται.

ΔΙΚΑΤΗΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Δεν συμπεριλαμβάνονταν πριν. Κάνω την αντιδιαστολή, κύριε Παναγιώτπουλε.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μάλιστα. Σωστό.

ΔΙΚΑΤΗΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Για να συμπεριλαμβάνονται, λοιπόν, έγινε αυτή η πρόταση στη ρύθμιση του άρθρου 108 του Συντάγματος, ότι όλος ο Ελληνισμός, εκτός του ελλαδικού χώρου είναι πιο δόκιμος όρος να λέγεται «Ελληνισμός της Διασποράς» και με την προσθήκη την οποία οι συνάδελφοι κατέθεσαν για την αναδιατύπωση του άρθρου 108 λύνεται αυτό το ζήτημα με συνταγματικό τρόπο.

Τέλος, κυρία Πρόεδρε, το άρθρο 111 παράγραφος 6 αφορά συντακτικές πράξεις και ψηφίσματα, όπου ουσιαστικά η ισχύουσα διάταξη είναι η διάταξη του άρθρου 19 του νομοθετικού διατάγματος 3370/1955 «Περί κυρώσεως του Κώδικος Ελληνικής Ιθαγενείας». Εξακολουθεί να ισχύει, ώσπου να καταργηθεί με νόμο.

Καταργείται λοιπόν η παράγραφος 6. Προτείνεται από τη Νέα Δημοκρατία η αναθεώρηση αυτής της μεταβατικής διάταξης, άρθρο 111 παράγραφος 2 και 6, ώστε να καταστεί δυνατή η ομαλή έναρξη εφαρμογής των αντίστοιχων διατάξεων που θα προκύψουν από την αναθεώρηση, όπως αυτή οριοθετείται από τις κατά τα ανωτέρω προτάσεις.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ο κ. Κουβέλης έχει το λόγο για μία παρατήρηση που θέλει να κάνει.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε. Θέλω να σημειώσω ότι συμφωνούμε να περιληφθεί διάταξη για την προστασία των ζώων, αλλά όχι στο άρθρο 24.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ήταν απάντηση στην κ. Παπακώστα.

Το λόγο έχει ο κ. Πλευρής.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος κι εγώ για να διευκολυνθούν και οι συνάδελφοι που θέλουν να φύγουν. Να προχωρήσω αμέσως στα άρθρα.

Στο άρθρο 101 παράγραφος 4 είμαστε σύμφωνοι. Άλλωστε και από τη συζήτηση που έγινε με τους συναδέλφους των νησιωτικών περιοχών υπήρξαν πειστικά επιχειρήματα ότι χρειάζεται και συνταγματικά να προβλεφθεί αυτό και είναι και ιδιαίτερα θετικό το ότι περιλαμβάνονται και οι ορεινές περιοχές. Δεν έχουμε κάτι άλλο να προσθέσουμε. Απλώς, πέρα απ' αυτήν την συνταγματική επιταγή θα πρέπει να υπάρχει και υλοποίηση,

διότι δεν αρκεί μόνο να υπάρξει μία προτροπή ουσιαστικά από το Σύνταγμα, αλλά θα πρέπει πραγματικά να υπάρξει και πολιτική βούληση και η οικονομική δυνατότητα μέσω του Προϋπολογισμού ή από οπουδήποτε αλλού να δοθούν οι δυνατότητες σε όλες αυτές τις νησιωτικές και ορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν εντονότατα προβλήματα να μπορέσουν να έχουν μία βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Για το άρθρο 102 εμείς συμφωνούμε σε όλο αυτό το σκεπτικό που υπάρχει. Θεωρούμε βέβαια ότι ήδη στα πλαίσια, όπως ήταν διαμορφωμένο το Σύνταγμα, θα μπορούσαν να ληφθούν όλες αυτές οι αρμοδιότητες που αναφέρονται. Δεν αντιλαμβάνομαστε για ποιο λόγο θα πρέπει να υπάρξει συνταγματική ρύθμιση, αλλά ως προς την ουσία, ως προς το σκεπτικό της ρυθμίσεως είμαστε σύμφωνοι.

Για το άρθρο 103 θέλω να πω ότι πράγματι, εδώ ανακύπτει ένας έντονος προβληματισμός κατά πόσο, κατά κάποιο τρόπο, υπάρχει μία εκπαρθύρωση της μονιμότητας.

Εμείς πιστεύουμε ότι για τους ανθρώπους, οι οποίοι βρίσκονται σε συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις του Α.Σ.Ε.Π., να μπορούν να διοριστούν. Είμαστε σύμφωνοι σε αυτήν τη διάταξη, αλλά εκφράζουμε τον προβληματισμό μας, μήπως τελικά καταλήξουμε σε προσλήψεις μόνο δια της οδού των συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

Ως προς το άρθρο 4 θα συμφωνήσω με τους προλαλήσαντες. Πραγματικά, πρέπει να υπέχουν προσωπική ευθύνη οιπάλληλοι έναντι του δημοσίου, όταν υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις της παράνομης υπαιτίας συμπεριφοράς, ωστόσο είναι ήδη επαρκής ο Αστικός Κώδικας σε αυτό το θέμα και δεν αντιλαμβάνομαστε την ανάγκη της συνταγματικής επιταγής. Και πάλι, ως προς τη φιλοσοφία συμφωνούμε, αλλά για ποιο λόγο θα πρέπει μέσα από το Σύνταγμα να υπάρξει αυτή η ρύθμιση που ήδη, όπως γνωρίζουμε, στα χέρια του απλού νομοθέτη υπάρχουν όλες οι δυνατότητες, να υπέχουν όσοι δρουν παράνομα και υπαιτίως, της προσωπικής ευθύνης;

Για το άρθρο 101 Α θέλω να πω ότι εδώ πολλές φορές έχουμε συζητήσει αυτά τα θέματα και έχουμε μία τελειώς διαφορετική φιλοσοφία. Εμείς δεν πιστεύουμε στις ανεξάρτητες αρχές. Δεν πιστεύουμε στην εκχώρηση αρμοδιοτήτων του νομοθέτη ή της εκτελεστικής εξουσίας στις ανεξάρτητες αρχές. Πολλοί θα προλάβουν να πουν, «μα, γιατί εκχώρηση της εξουσίας, αφού ουσιαστικά οι ανεξάρτητες αρχές υπάγονται στο τμήμα της εκτελεστικής εξουσίας»;

Εάν απλώς αυτές οι ανεξάρτητες αρχές είχαν ένα διεκπεραιωτικό ρόλο σε θέματα καταγγελιών, σε θέματα μη ορθής και χρηστής διοίκησης, θα μπορούσαμε να συμφωνήσουμε. Σ' αυτό που δεν συμφωνούμε, είναι ότι δυστυχώς η λειτουργία των ανεξάρτητων αρχών έχει μία μορφή οδηγιών, παροτρύνσεων, που φθάνουν πολλές φορές σε σημείο, όσο και αν αυτό φαίνεται περιέργο, να χειραγωγούν και την ίδια τη νομοθετική εξουσία. Θα αναφέρω, λόγου χάρη, μερικά παραδείγματα.

Είχαμε προ ημερών τη συζήτηση στη Βουλή για το Συνήγορο του Πολίτη. Πραγματικά, όλοι είπαμε τις θετικές πλευρές και το θετικό έργο που έχει ο Συνήγορος του Πολίτη, εγώ όμως δεν μπορώ να καταλάβω γιατί, λόγου χάρη, ο Συνήγορος του Πολίτη πρέπει να μου πει πώς θα διδάσκεται το μάθημα των θρησκευτικών της Α' Λυκείου, που έχει βγάλει οδηγία ως προς αυτό. Σε θέματα της κεντρικής πολιτικής σκηνής οι αποφάσεις παίρνονται μέσα στο Κοινοβούλιο. Δεν μπορεί μία συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι, εάν θέλετε, έχουν και ορισμένα ιδεολογικά χαρακτηριστικά να έχουν οδηγίες για το πώς θα διδάσκεται το μάθημα των θρησκευτικών, αλλά και για θέματα καθαρά της κεντρικής πολιτικής σκηνής.

Παλαιότερα είχε τεθεί το θέμα της αναγραφής του θρησκευτικού στις ταυτότητες. Εγώ θα μπορούσα να καταλάβω το να μην αναγράφεται, σε ένα επίπεδο όμως κεντρικής πολιτικής σκηνής, εδώ πέρα. Εμείς είχαμε ταχθεί, βέβαια, υπέρ της προαιρετικής αναγραφής και πιστεύουμε ότι δεν μπορεί να μην αναγράφεται το θρήσκευμα, επειδή μία αρχή μας το είπε.

Αυτή είναι η άποψή μας, ότι οι ανεξάρτητες αρχές, δυστυχώς όπως λειτουργούν, πέρα από τα όποια θετικά μπορεί να προ-

σφέρουν, αφ' ενός δημιουργούν μία χειραγώγηση της νομοθετικής εξουσίας προς τις ντιρεκτίβες τις οποίες εκδίδουν, διότι πραγματικά πολλές φορές μιλάμε για ντιρεκτίβες. Εάν θέλετε, υπάρχει ακόμη και το τελευταίο ατυχές περιστατικό, που ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου έκρινε ότι πρέπει να έχει μία συγκεκριμένη γνωμοδότηση. Και θα πρέπει να πούμε ότι υπάρχουν όλες οι διαδικασίες, εάν τυχόν εμείς κρίναμε ότι αυτή η γνωμοδότηση δεν είναι σωστή, να λέγαμε την άποψή μας. Δεν μπορεί, όμως, να δεχθώ ότι μία ανεξάρτητη αρχή παραιτείται, επειδή διαφωνεί με τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, που στο κάτω-κάτω ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου είναι όχι ανεξάρτητη διοικητική αρχή, αλλά δικαστική εξουσία. Δεν μπορώ να δεχθώ αυτήν την παρέμβαση των ανεξαρτήτων αρχών σε όλα τα επίπεδα των εξουσιών.

Πραγματικά, ενώ το σκεπτικό είναι η διεύρυνση της δημοκρατίας, πολύ φοβούμαι ότι εκχωρούμε δικαιώματα και υποχρεώσεις των αιρετών οργάνων σε διορισμένους πολίτες, επιστήμονες, οι οποίες δεν κρίνονται από τον ελληνικό λαό ούτε για τις θέσεις τους ούτε για τις συγκεκριμένες τοποθετήσεις τους.

Μ' αυτό το ιδεολογικό σκεπτικό, λοιπόν, δεν συμφωνούμε στη διεύρυνση αυτών των ανεξαρτήτων αρχών και πιστεύουμε ότι θα πρέπει να περιοριστούν οι ανεξάρτητες αρχές σε διεκπαιρωτικό ρόλο, εάν υπάρχει πρόβλημα στη χρηστή διοίκηση. Από εκεί και πέρα, δεν με ενδιαφέρουν καθόλου -και μιλά και ως κόμμα, αλλά και ως Έλληνα Βουλευτή- οι γνωμοδοτήσεις, τα πορίσματα, όταν αυτά προέρχονται από συγκεκριμένη ιδεολογική τοποθέτηση, διότι θα επαναλάβω -και ας γίνω κουραστικός- ότι δεν μπορεί να μου πει καμμία ανεξάρτητη αρχή, ακόμα και αν έχει 33% διδάκτορες και 50% μεταπτυχιακούς, πώς θα διδάσκω το μάθημα των Θρησκευτικών. Αυτό είναι θέμα της κεντρικής πολιτικής σκηνής, αν θα το διδάσκω, πώς θα το διδάσκω, γιατί πρέπει ή γιατί δεν πρέπει να το διδάσκω.

Υπ' αυτήν την έννοια, λοιπόν, καταπιφίζουμε το άρθρο 101 Α με όλη αυτή την ιδεολογική διαφορά που έχουμε για το θέμα των ανεξαρτήτων αρχών.

Ως προς το άρθρο 5, θα ήθελα να πω ότι εμείς συμφωνούμε απόλυτα στο θέμα της προστασίας των ζώων. Μάλιστα, πολλές φορές και ειδικά παλαιότερα υπήρχαν και ορισμένα νομικά κενά για τη βάνουση συμπεριφορά απέναντι στα ζώα. Το Σύνταγμά μας ορθώς έχει μεριμνήσει για την προστασία του περιβάλλοντος, ωστόσο δεν έχει κάποια αναφορά για την προστασία ουσιαστικά της πανίδας και των οικιακών ζώων που υπάρχουν και πρέπει να τυγχάνουν, μέσα στο σημερινό οικολογικό πνεύμα που υπάρχει, του αναλόγου σεβασμού και της ανάλογης προστασίας.

Όπως είπαν όλοι οι προλαλήσαντες και εμείς έχουμε μία επιφύλαξη στην αναφορά στο άρθρο 5. Πιστεύουμε ότι δεν είναι η θέση της προστασίας των ζώων στο άρθρο 5. Θα συμφωνήσω με την κ. Παπακώστα ότι πρέπει να είναι στο άρθρο 24. Ωστόσο, είμαι σε έναν έντονο προβληματισμό. Τι προτιμούμε; Να υπάρχει έστω αυτή η συνταγματική ρύθμιση ακόμα και εάν είναι στο άρθρο 5; Τελικά, εκεί που καταλήγουμε είναι ότι από τη στιγμή που δεν υπάρχει ρύθμιση, η οποία θα έπρεπε κατά την άποψή μας να είναι στο άρθρο 24 και αφού δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, έστω και στο άρθρο 5 να υπάρχει, είναι προς τη θετική κατεύθυνση η αναφορά για προστασία των ζώων.

Θα ήθελα να αναφερθώ ιδιαίτερα στο άρθρο 108 και στις παραγράφους 1 και 2, για τις οποίες έχουμε κάνει μία συγκεκριμένη πρόταση. Ο όρος «Ελληνισμός της Διασποράς» είναι πιο δόκιμος από τον όρο «Απόδημος Ελληνισμός», διότι δεν αφήνει καμμία αμφιβολία ότι συμπεριλαμβάνει όλους τους Έλληνες, όπου βρίσκονται, ενώ ο όρος «Απόδημος Ελληνισμός» δεν συμπεριελάμβανε την κατηγορία των εθνικών ελληνικών μειονοτήτων που έχουμε ή των Ελλήνων που είναι ενδεχομένως δευτέρας και τρίτης γενιάς.

Αυτό στο οποίο εγώ θα ήθελα να αναφερθώ, είναι ότι σε ένα πλαίσιο, όπου πραγματικά στο επίκεντρο βρίσκονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και με τις τελευταίες εξελίξεις που διαμορφώνονται, όπου βλέπουμε προφανώς προσπάθεια ενδεχομένων και καπήλευσης από κάποιους υποτιθεμένων εθνικών μειονοτή-

των, θα πρέπει να είμαστε λίγο πιο τολμηροί εμείς που έχουμε υπαρκτές εθνικές μειονότητες. Μερμινούμε για τη ζωή, για τη διατήρηση των δεσμών με τη μητέρα πατρίδα, για την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή και δεν έχουμε μία κουβέντα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν θα έπρεπε το Ελληνικό Σύνταγμα ρητά να αναφέρει ότι μεριμνά και για την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΡΙΟΣ: Αυτό είναι στο πρώτο άρθρο. Σεβασμός προς τον πολίτη.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Εμείς αυτήν τη στιγμή αναφερόμαστε στον απόδημο ελληνισμό και όχι στους Έλληνες που βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια. Το άρθρο 1 αναφέρεται στους Έλληνες που είναι στην Ελληνική Επικράτεια. Στον απόδημο ελληνισμό δεν θα έπρεπε να υπήρχε μία ρητή αναφορά για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Κρίνουμε την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται στην αλλοδαπή, καθώς επίσης και εν γένει τη ζωή, πιο σημαντική από την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Μπορώ να καταλάβω κάποιες ενστάσεις, όσον αφορά τη δεύτερη διατύπωση που αναφέρω στην πρότασή μου και συγκεκριμένα για τις Ελληνικές εθνικές μειονότητες. Εγώ πιστεύω ότι θα πρέπει να υπάρχει και ρητή μνεία για τις Ελληνικές εθνικές μειονότητες, οι οποίες θα πρέπει να διαφέρουν από τον «Ελληνισμό της Διασποράς», γενικότερα. Δεν μπορούμε να έχουμε στην ίδια κατηγορία, όσο και εάν θέλουμε να τον βοηθήσουμε τον Έλληνα που είναι μετανάστης κάπου και οπωσδήποτε πρέπει να έχουμε τη στήριξη των σχέσεων, με την ίδια περίπτωση των Ελλήνων οι οποίοι είναι εθνικής μειονότητας και δυστυχώς -γιατί καλά γνωρίζουμε- είναι σε χώρες που έχουν προβλήματα ως προς τον σεβασμό και την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Εκτό, εάν πιστεύετε ότι οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου, της Τενέδου και της Βορείου Ηπείρου βρίσκονται στην ίδια θέση ως προς τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τους Έλληνες της Αμερικής, της Γερμανίας και της Αυστραλίας.

Συνεπώς, κρίνουμε σκόπιμο ότι θα πρέπει να υπάρχει ιδιαίτερη ρύθμιση για τις Ελληνικές εθνικές μειονότητες.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Μου επιτρέπετε, κύριε Πλεύρη;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Παρακαλώ.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Το Ελληνικό Σύνταγμα, δεν εφαρμόζεται υποχρεωτικά στις άλλες χώρες. Αυτό πρέπει να το λάβετε υπ' όψιν σας, πολύ δε περισσότερο που η υπάρχουσα ρύθμιση καλύπτει όλα αυτά. Το γεγονός όμως ότι θα αναφέρει το Ελληνικό Σύνταγμα αυτό το οποίο υποστηρίζετε, σε καμμία περίπτωση δεν διαμορφώνει υποχρέωση για τις χώρες στις οποίες υπάρχουν και δρουν Ελληνικές μειονότητες.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Σε αυτήν την περίπτωση τότε, κύριε Κουβέλη, κακώς αναφέρει και η συγκεκριμένη ρύθμιση ότι μεριμνά για την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή. Γιατί πάλι, αυτοί οι Έλληνες δρουν στο εξωτερικό και το Ελληνικό Σύνταγμα δεν εφαρμόζεται στο εξωτερικό.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Πλεύρη...

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Για τη φροντίδα της Ελληνικής πολιτείας έναντι ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη - Ψαρούδα): Κύριοι συνάδελφοι, να βάλουμε μία τάξη στον διάλογο. Σας παρακαλώ!

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Ως προς την τελευταία περίοδο, που αναφερόμαστε στις Ελληνικές εθνικές μειονότητες, μπορώ να καταλάβω τις ενστάσεις -με τις οποίες διαφωνώ- που αναφέρετε, δεν μπορώ να καταλάβω όμως γιατί δίπλα από το «μεριμνά για τη ζωή» να μην προστεθεί «και για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» πάλι με το σκεπτικό που λέτε, κύριε Παναγιωτόπουλε, ότι η Ελληνική πολιτεία όταν βλέπει παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έναντι των Ελλήνων, όπου βρίσκονται, ως πολιτεία πλέον θα προσπαθεί να δρα με το ίδιο σκεπτικό που θα δρα για την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή, με τον ίδιο σκοπό που θα μεριμνά για τη ζωή, να μεριμνά και για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αφήστε την τελευταία περίοδο, με την οποία υπάρχει διαφωνία. Δεν μπορώ να δεχθώ ότι ενδεχομένως θα υπάρξει διαφωνία τουλάχιστον ως προς το πρώτο «το κράτος μεριμνά για τη ζωή και τον σεβασμό

των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Αυτό θα ήταν ένα ακόμη εχέγγυο ότι η ελληνική πολιτεία δεν παραμένει σε επίπεδο ευφυολογήματος, αλλά έχει πλέον και μία συνταγματική υποχρέωση, όταν βλέπει παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων του «Ελληνισμού της Διασποράς», να λαμβάνει την απαιτούμενη μέριμνα, στα πλαίσια του δικαίου, ώστε αυτή η παραβίαση των δικαιωμάτων να μη λαμβάνει χώρα.

Επιμένω, και κλείνω με αυτό. Η τελευταία περίοδος με την οποία εγώ πιστεύω ότι θα έπρεπε να τεθεί και για τις Ελληνικές εθνικές μειονότητες ξεκάρθαρα, δέχομαι ότι μπορεί να έχει κάποιον προβληματισμό. Δεν μπορώ να δεχθώ όμως, ότι υπάρχει προβληματισμός στην απλή αναφορά «μεριμνά για τη ζωή και για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Κατά την άποψή μου, θα έπρεπε να ήμασταν πιο τολμηροί, πέρα από την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να αναφέρουμε ξεκάρθαρα και τις Ελληνικές εθνικές μειονότητες, εάν σκεφθούμε και το σύγχρονο πλαίσιο που ζούμε και εάν σκεφθούμε ότι πολλοί λαοί ανακαλύπτουν εθνικές μειονότητες, τη στιγμή που εμείς έχουμε υπαρκτούς Έλληνες γηγενείς, οι οποίοι δεν τυχάνουν δυστυχώς –και το ξέρει καλύτερα από εμένα ο κύριος Υπουργός– του σεβασμού που τους πρέπει.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Πλεούρη.

Κύριοι συνάδελφοι, σας έχουν διανεμηθεί τα Πρακτικά των συνεδριάσεων της Τετάρτης 20 Φεβρουαρίου 2008, της Πέμπτης 21 Φεβρουαρίου 2008, της Τετάρτης 27 Φεβρουαρίου 2008, της Πέμπτης 28 Φεβρουαρίου 2008, της Πέμπτης 6 Μαρτίου 2008 και της Τετάρτης 12 Μαρτίου 2008 και ερωτάται η Επιτροπή αν τα επικυρώνει.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Συνεπώς τα Πρακτικά των συνεδριάσεων της Τετάρτης 20 Φεβρουαρίου 2008, της Πέμπτης 21 Φεβρουαρίου 2008, της Τετάρτης 27 Φεβρουαρίου 2008, της Πέμπτης 28 Φεβρουαρίου 2008, της Πέμπτης 6 Μαρτίου 2008 και της Τετάρτης 12 Μαρτίου 2008, επικυρώθηκαν.

Κύριοι συνάδελφοι, θέλω να σας γνωστοποιήσω ότι η Ολομέλεια, ενέκρινε παράταση των εργασιών μας μέχρι τις 18 Απριλίου, που είναι η Παρασκευή του Λαζάρου, όπως λέγεται, δηλαδή την ημέρα που κλείνει η Βουλή.

Άρα, την επόμενη εβδομάδα, πρέπει να προχωρήσουμε στην ψηφοφορία, η οποία είναι συμβουλευτική, αλλά δείχνει την τοποθέτηση των Κομμάτων. Προτείνω η ψηφοφορία αυτή να γίνει –όπως όλες οι Συνεδριάσεις μας– την Τετάρτη το πρωί στις 11.00'.

Θα μεριμνήσω, ώστε μέχρι την Παρασκευή να έχετε την τελική, για την Επιτροπή, διατύπωση των διατάξεων, περίπου σύμφωνα με όσα έχουν λεχθεί στην Επιτροπή.

Να υπομνήσω στους εισηγητές ότι πρέπει να καταθέσουν τις εισηγήσεις τους, οι γενικοί εισηγητές και οι ειδικοί εισηγητές των ενοτήτων, έτσι ώστε η έκθεση να συνταχθεί εγκαίρως και να παραδοθεί στη Βουλή πριν κλείσει. Επομένως, παρακαλώ τις εισηγήσεις να τις έχουμε το αργότερο εντός δέκα ημερών, τουλάχιστον μέχρι την παραπάνω Παρασκευή 11 Απριλίου.

Συμφωνείτε, κύριοι συνάδελφοι, σε αυτόν τον προγραμματισμό;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, επειδή θα είμαι σε αποστολή της Βουλής, θα απουσιάζω. Επιστρέφω στις 12 Απριλίου και επομένως πριν τις 14 Απριλίου δεν υπάρχει δυνατότητα να την καταθέσουμε. Θα την δώσουμε και σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή για να διευκολυνθούν και οι υπηρεσίες της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Καλώς. Κάνουμε λοιπόν τη χάρη στον κ. Κανταρτζή, οι εισηγήσεις του να κατατεθούν το αργότερο μέχρι τις 14 Απριλίου.

Το λόγο έχει ο κ. Παναγιωτόπουλος.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμεθα στην τελική ευθεία. Την επόμενη εβδομάδα καλούμεθα να ψηφίσουμε γνωρίζοντας, ως μέλη της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγμα-

τος, ότι η ψηφοφορία αυτή θα έχει συμβουλευτική μορφή, συμβουλευτικό περιεχόμενο, συμβουλευτικό νόημα, πλην όμως θα αποτελέσει μία πρώτη ένδειξη γραφής, δείγμα προθέσεων για το τι θα γίνει στην Ολομέλεια.

Αντιλαμβάνεσθε ότι αυτή η διαδικασία στην οποία με σπουδή και φροντίδα έχετε προσέλθει όλοι, δεν θα έχει νόημα, εάν δεν καταλήξει επί του πρακτέου. Εάν δηλαδή δεν καταλήξουμε στο τι θα κάνουμε και τι θα αλλάξουμε προσερχόμενοι στην Ολομέλεια της Βουλής, για να συζητήσουμε και να ψηφίσουμε στην τελική και πιο αποφασιστική φάση, αυτή η διαδικασία θα τιναχθεί στον αέρα.

Θεωρώ ότι όλοι οι συνάδελφοι που προσήλθαν εδώ, δεν το επιθυμούν αυτό, διότι κάτι τέτοιο θα αποτελούσε και μία –επιτρέψτε μου να πω– διακωμώδηση εν τη πράξει της πλέον κρίσιμης και σοβαρής διαδικασίας που προβλέπεται από το Ελληνικό Συνταγματικό πλαίσιο, της διαδικασίας αναθεώρησης του καταστατικού χάρτη της Ελληνικής πολιτείας.

Ακόμει από ορισμένες πλευρές και εξειδικεύω, από την πλευρά του ΠΑ.ΣΟ.Κ., που λάμπει δια της απουσίας του ότι: «Δεν χάθηκε ο κόσμος, να το αφήσουμε έτσι και να ξαναμπούμε στη φάση την προαναθεωρητική και να θέσουμε πάλι εξ υπ' αρχής τη διαδικασία». Αυτά δεν είναι σοβαρά πράγματα. Δεν μπορεί να δίνουμε την εντύπωση στον Ελληνικό Λαό ότι ο πολιτικός κόσμος της χώρας είναι σε διαρκή φάση αναθεωρήσεων του Συντάγματος. Το Σύνταγμα δεν είναι ούτε «μπάλα ποδοσφαίρου» ούτε «παίγνιο για μικρούς και μεγάλους», ώστε να εμπλέκεται στα μικροκομματικά παιχνίδια, στις προσωπικές στρατηγικές και στις μικροπολιτικές σκοπιμότητες και να οδηγούμεθα σε τέτοια εικόνα.

Επειδή ακριβώς θεώρησε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ότι στα πλαίσια των εσωτερικών διαδικασιών, της πολυδιάσπασης θέσεων και στρατηγικών, δεν του πηγαίνει αυτή η διαδικασία, θέλει να την εγκαταλείψει προσωρινώς και να επανέλθουμε, λέει, από τα επόμενα φθινόπωρο. Αυτά δεν είναι σοβαρά πράγματα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αν πραγματικά τιμούμε τον όρκο που δώσαμε ως αντιπρόσωποι του Ελληνικού Λαού στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, αν πραγματικά εννοούμε ότι μέσα από τις διαδικασίες που καθορίζει ο Συνταγματικός Χάρτης της χώρας και ο Κανονισμός της Βουλής, φέρνουμε εδώ τη θέληση, την επιθυμία, εκφράζουμε, αντιπροσωπεύουμε τον Έλληνα και την Ελληνίδα, πρέπει αυτή η διαδικασία κάπου να καταλήξει.

Έχουμε, λοιπόν, κάποιες μέρες για την απαραίτητη περίσκεψη, για να συγκροτήσουμε τη σκέψη μας, για να συνομιλήσουμε και μέσα στα κόμμάτα μας, ώστε αυτή η διαδικασία από την επόμενη εβδομάδα να είναι λυσιτελής, να καταλήξει κάπου, να έχει αποτέλεσμα. Στο κάτω-κάτω τα θέματα που θίγονται στα πλαίσια αυτής της Αναθεώρησης και οι προτάσεις που έχουν ακουστεί σ' αυτήν την Αίθουσα από όλες τις πτέρυγες, από το Κ.Κ.Ε., από το ΣΥ.ΡΙΖ.Α., και από το ΠΑ.ΣΟ.Κ., από το ΛΑ.Ο.Σ. και βεβαίως από τη Νέα Δημοκρατία, της οποίας έχω την τιμή να είμαι γενικός εισηγητής, μαζί με τους εκλεκτούς άλλους συναδέλφους, είναι θέματα σημαντικά. Δεν είμαστε εδώ φιλολογικό σαλόνι δημοσιολογούντων. Δεν αποτελούμε μία ομάδα εκζητήτης περί το δημόσιο και το συνταγματικό δίκαιο και περνάμε το χρόνο μας ανταλλάσσοντας φιλοφρονήσεις θεσμικού περιεχομένου ή διατυπώνοντας προτάσεις θεωρητικές περί της αλλαγής ή τροποποίησης του πολιτειακού χάρτη της Ελλάδος. Αυτά μακριά από εμάς. Εδώ είμεθα, γιατί καλούμεθα να πράξουμε αποτέλεσμα. Το λέω, γιατί φθάνουμε στο τέλος αυτής της πορείας, που και δύσκολη και χρήσιμη ήταν. Και επιτρέψτε μου να πω, χαρακτηρίστηκε, όπως είπα και πριν, από τη συμβολή όλων των συναδέλφων. Μην οδηγήσουμε αυτήν τη διαδικασία σε ναυάγιο, σε διακωμώδηση, σε αυτογελοιοποίηση. Αν το θέλουν ορισμένοι, μην τους κάνουμε το χατίρι. Και στο κάτω-κάτω όποιος με τη στάση του την πολιτική ή την προσωπική, διακωμωδεί τέτοιου είδους κορυφαίες διαδικασίες, κινδυνεύει να χαρακτηριστεί από αντικοινοβουλευτική νοστοπία. Αυτή είναι η δημοκρατία. Αυτές είναι οι διαδικασίες που προβλέπει, αυτές τις διαδικασίες πρέπει να τιμήσουμε.

Τώρα και πού θα συμπέσουμε; Μα, από όλη τη διαδικασία της συζήτησης προκύπτουν πολλά σημεία, στα οποία μπορού-

με να συμπέσουμε. Οι ενότητες και τα άρθρα που συζητούνται σήμερα –απευθύνονται προς τον εκπρόσωπο του Κ.Κ.Ε. τον αξιότιμο συνάδελφο κ. Κανταρτζή- είναι κατ' εξοχήν προτάσεις στις οποίες μπορούμε να συμπέσουμε, διότι αντιλαμβάνομαι, κύριε Κανταρτζή, την επιθυμία του Κ.Κ.Ε. και άλλων πολιτικών κομμάτων της Αριστεράς να αλλάξουν το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό σύστημα το οποίο υπάρχει σήμερα στα πλαίσια των διαδικασιών που προβλέπει το πολίτευμα για τέτοιου είδους αλλαγές, αλλά μέχρι να γίνουν αυτές οι αλλαγές, μπορούμε να βελτιώσουμε το υφιστάμενο πλαίσιο. Και όπως είπα μπορούμε να συμπέσουμε.

Λοιπόν, πάρα πολύ σύντομα. Κατ' αρχάς τιμεί την Αίθουσα σήμερα η παρουσία συναδέλφων που δεν είναι μέλη της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος και προέρχονται από νησιωτικές περιοχές της Ελλάδος. Είναι ιδιαίτερα τιμητική η παρουσία σας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, διότι είναι γνωστή η ευαισθησία όλων μας, αλλά και ειδικότερα η δική σας ευαισθησία για τις περιοχές από τις οποίες προέρχεστε και τις οποίες υπηρετείτε.

Στο άρθρο 21, στην ερμηνευτική δήλωση μπορούμε να έχουμε μία από τις συμπώσεις μας, κύριε Κανταρτζή. Γιατί όχι; Η έμφαση που δίνεται στις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών θα έπρεπε να είναι αυτονόητες. Ας συμπεριληφθεί στο Σύνταγμα. Είναι πάρα πολύ σημαντική αυτή η μνεία. Μην ξεχνάμε ότι η Ελλάδα είναι χώρα αρχιπελαγική. Δεν είναι τυχαίο –και αυτό αποδεικνύεται καθημερινά- ότι οι νησιωτικές περιοχές από τη δική τους την πλευρά, αλλά και οι ορεινές περιοχές έχουν σημαντική συμβολή στην από χρόνο σε χρόνο αύξηση –κατ' αρχάς διαμόρφωση- του Α.Ε.Π. της χώρας. Και όσο περνάνε τα χρόνια και όσο στο διεθνές και στον ευρωπαϊκό καταμερισμό εργασίας εξειδικεύεται η Ελλάδα ως χώρα, κυρίως, υπηρεσιών, ως χώρα τουρισμού κ.ο.κ., αυτή η συμβολή θα γίνεται όλο και μεγαλύτερη.

Επιπλέον, η Ελλάδα είναι μία χώρα που αντιμετωπίζει και θέματα εθνικής ασφάλειας σε σχέση με αμφισβητήσεις που διατυπώνονται, απaráδεκτες αμφισβητήσεις, από γειτονικές χώρες σε βάρος εθνικών, κυριαρχικών της δικαιωμάτων. Υπ' αυτές τις συνθήκες και υπ' αυτό το πρίσμα η έμφαση στην ανάγκη μέριμνας της ελληνικής πολιτείας διαχρονικά, στο διηνεκές για την ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών, καθίσταται και αυτονόητη και μεγαλύτερη.

Στο άρθρο 102 συμφωνώ με τις επιφυλάξεις που ακούστηκαν από ορισμένες πλευρές ότι με τις αρμοδιότητες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σε αρκετές περιπτώσεις το έχουμε παρακάνει. Θα συμφωνήσω επίσης, πως σε κάποιες περιπτώσεις –για να μην αδικούμε- στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ιδιαίτερα με τις ανώνυμες και θυγατρικές εταιρείες κ.ο.κ., έχουμε φυτώρια και κατοδίκησης και διαφθοράς και σκανδάλων. Αυτή είναι η αλήθεια. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να στερήσουμε το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από αρμοδιότητες τις οποίες πρέπει να έχει όπως είναι ο πολεοδομικός σχεδιασμός και ιδιαίτερα η έγκριση ή η τροποποίηση σχεδίου πόλεως, εν όλω ή εν μέρει, και να μεταφέρουμε αυτές τις δραστηριότητες στο κέντρο. Εκ των πραγμάτων η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει και καλύτερη γνώση των τοπικών συνθηκών και καλύτερη γνώση των θεμάτων περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών αναγκών. Πρέπει λοιπόν να ανταποκριθούμε σ' αυτήν τη διαδικασία. Και η αναθεώρηση του άρθρου 102 παράγραφος 1, εδάφιο δ', ξεκαθαρίζει αυτήν τη διαδικασία μια και έξω, γιατί σήμερα υπάρχουν αμφισβητήσεις. Και η βασική αμφισβήτηση είναι, αν πρέπει να γίνεται με προεδρικό διάταγμα ή όχι.

Τώρα στο άρθρο 103 παράγραφος 2, 3, 5 και 8. Είναι ένα κρίσιμο θέμα. Βλέπετε, σιγά-σιγά ότι η έννοια του δημόσιου και του ιδιωτικού χώρου αλλάζει, τροποποιείται για να ανταποκριθούμε στις καινούργιες συνθήκες που διαμορφώνονται από την αλλαγή του διεθνούς, αλλά και του περιφερειακού πλαισίου. Το βλέπετε.

Βλέπουμε σήμερα να αυξάνεται όλο και περισσότερο ο αριθμός των υπαλλήλων που υπηρετούν και προσφέρουν στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Δεν είναι κρίμα αυτοί οι άνθρω-

ποι να μην μπορούν να καταλάβουν οργανικές θέσεις; Αυτό ακριβώς εξυμνηρεί η αναθεώρηση του άρθρου 103 παράγραφος 2, 3, 5 και 8. Και σχετική με τον τρόπο λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, αλλά και με τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι ανάγκες του πολίτη από τις δομές της δημόσιας διοίκησης, είναι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για αναθεώρηση του άρθρου 104, όπου ζητούμε να γίνει προσθήκη στην παράγραφο 3 και αναρίθμηση. Δηλαδή, με βάση αυτήν την προσθήκη «οι υπάλληλοι υποχρεούνται να υπηρετούν έγκαιρα και αποτελεσματικά τους πολίτες και υπέχουν προσωπική ευθύνη για παράνομη υπαίτια συμπεριφορά».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γνωρίζετε πολύ καλά ότι σε αρκετές περιπτώσεις η πολιτική εξουσία, οι εντολοδόχοι του Ελληνικού Λαού, οι κυβερνήσεις που κυβερνούν δυσκολεύονται πολύ να ελέγξουν τις δομές της διοίκησης οι οποίες αυτονομούνται και καθίστανται εστίες τελμάτων, αναποτελεσματικότητας, εκμαυλισμού και διαφθοράς. Αυτή είναι η αλήθεια.

Κοιτάξτε τις εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Ομιλεί για συγκεκριμένες υπηρεσίες από χρόνο σε χρόνο, όπου έχουμε τα λιμνάζοντα ύδατα της αναποτελεσματικότητας και της διαφθοράς. Εδώ, λοιπόν, προτείνουμε να προχωρήσουμε και να διαμορφώσουμε ένα νέο πλαίσιο με βάση το οποίο ο δημόσιος λειτουργός θα έχει προσωπική ευθύνη για την παράνομη υπαίτια συμπεριφορά, για να αισθάνεται και αυτός ότι τη στιγμή που καλείται να αντιμετωπίσει μία πράξη, μία διαδικασία, ένα θέμα που αφορά τον πολίτη, μπορεί να αναζητηθούν και προσωπικές ευθύνες από τον ίδιο για παράνομη υπαίτια συμπεριφορά.

Σε ό,τι αφορά την όγδοη ενότητα, το άρθρο 101 Α με το οποίο προτείνουμε ότι με ειδικό νόμο μπορεί να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος άρθρου η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και η Επιτροπή Ανταγωνισμού, έχω να πω τα εξής: Παρακολουθήσα τους προβληματισμούς του συναδέλφου κ. Πλεύρη και άλλων συναδέλφων. Είναι αλήθεια ότι το έχουμε παρακάνει με τις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές. Και να σας πω και μία προσωπική μου άποψη. Θεωρώ ότι οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές αποτελούν την έμμεση θεσμική ομολογία του πολιτικού κόσμου ότι αποδέχεται τις σκιές που προβάλλουν ορισμένοι απάνω του για κακή διαχείριση, για γκριζες σκέψεις στον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας και για μειωμένη ηθική νομιμοποίηση. Αυτήν την τάση να βγάζουμε την ευθύνη διακυβέρνησης του Τόπου από πάνω μας και να την τοποθετούμε στις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές σε όλα τα επίπεδα μπορεί να την αντιληφθώ σε μία, δύο, τρεις περιπτώσεις, αλλά αυτή η συνεχιζόμενη τάση η οποία καλλιεργείται προς κάθε κατεύθυνση, νομίζω ότι πρέπει να μας απασχολήσει κάποια στιγμή.

Εγώ έχω περισσότερη εμπιστοσύνη στον εντολοδόχο του Ελληνικού Λαού που θα πάει να απολογηθεί και στο πιο απομακρυσμένο καφενείο της επικράτειας, του οποίου η ζωή είναι στο μικροσκόπιο –γιατί είναι η ζωή των αντιπροσώπων του έθνους στο μικροσκόπιο- από τον «Χ» τεχνοκράτη. Θα πρέπει να συζητήσουμε κάποια στιγμή στην Ελλάδα και για το μύθο του ανεξάρτητου και ουδέτερου τεχνοκράτη, ο οποίος υποτίθεται ότι δεν έχει απόψεις, δεν έχει ιδεολογική προέλευση, δεν έχει πολιτικές και κομματικές και προσωπικές και υπηρεσιακές και –επιτρέψτε μου να πω- συγγένειες συμφερόντων προς κάποιες κατευθύνσεις. Θεωρούμε ότι επικρέμαται, ότι μετεωρείται στο ελληνικό κοινωνικό μόρφωμα και ότι είναι αυτός προς τον οποίο πρέπει να προσβλέπουμε όλοι, για να δίνουμε λύσεις.

Τα έχουμε δοκιμάσει. Ορθώς τα δοκιμάσαμε. Ξέρω ότι είναι μία τάση που έχει επικρατήσει σε ολόκληρη την Ευρώπη αλλά πρέπει κάποια στιγμή να τα συζητήσουμε από την αρχή. Μέσα στα πλαίσια των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών που λειτουργούν –και πρέπει να πούμε ότι ορισμένες λειτουργούν και αποδίδουν, μεταξύ αυτών και ο Συνήγορος του Πολίτη- εμείς προτείνουμε τη δυνατότητα με ειδικό νόμο να γίνει υπαγωγή στις διατάξεις του παρόντος άρθρου της Ρ.Α.Ε., που ούτως ή άλλως λειτουργεί και της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Στέκομαι ειδικά στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, η οποία τραυματίστηκε πριν από λίγο καιρό από συγκεκριμένα περιστατικά, γιατί η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε όλα τα προηγμένα κράτη που υπάρχει η αρχή της ελεύθερης οικονομίας, έχει μεγάλο και

σημαντικό έργο. Πάει η εποχή των αγορανομικών παραβάσεων και των αγορανομικών περιορισμών. Αυτό που μπορεί να προασπίσει το συμφέρον του καταναλωτή είναι η σωστή λειτουργία του ανταγωνισμού και σωστή λειτουργία του ανταγωνισμού σημαίνει μία επιτροπή που θα λειτουργεί με δίκαιο τρόπο, εξοπλισμένη θεσμικά και λειτουργικά και υπηρεσιακά που θα μπορεί να επιβάλει την τήρηση των αρχών του ανταγωνισμού προς όλες τις κατευθύνσεις.

Θα σας μιλήσω για τη «Μέκκα» του καπιταλισμού, τις Ηνωμένες Πολιτείες όπου βλέπετε ότι επανειλημμένως στην Επιτροπή Ανταγωνισμού έχουν κληθεί αστέρες του παγκοσμίου καπιταλιστικού στερεώματος, όπως ο Bill Gates και άλλοι. Και έχουν επιβληθεί θηριώδη πρόστιμα, ενώ έχει γίνει παραπομπή και στις αμερικανικές δικαστικές αρχές. Αυτή είναι η αλήθεια. Έτσι λειτουργούν τα σύγχρονα καπιταλιστικά κράτη. Δεν βλέπω, γιατί η Ελλάδα πρέπει να υστερεί ή να αναπτύσσει έναν καπιταλισμό της βαλκανικής περιφέρειας. Εγώ θεωρώ την Ελλάδα μητρόπολη και κέντρο αναφοράς στην Ευρώπη και αυτό πρέπει να το κάνουμε κατοχυρώνοντας αυτές τις αρχές.

Κλείνοντας θα αναφερθώ στο θέμα του «Ελληνισμού της Διασποράς». Ναι, πρέπει να εισαχθεί, πρέπει να γίνει δεκτή αυτή η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, διότι ο όρος «Ελληνισμός της Διασποράς», επιτρέψτε μου να πω ότι ανταποκρίνεται σε μία ευρύτερη οντότητα, σε ένα ευρύτερο μόρφωμα και ταυτόχρονα ανταποκρίνεται σε ένα όρο που από τα ελληνικά έχει υιοθετηθεί και από όλες τις γλώσσες, από όλες τις διαλέκτους και σε όλες τις αναφορές του διεθνούς δικαίου. Όταν οι Εβραίοι, για παράδειγμα, ένα άλλο έθνος που βρίσκεται σε συνθήκες διασποράς, αναφέρονται στα δικά τους ζητήματα λένε «the Jewish diaspora». Ο όρος είναι δόκιμος, είναι αποδεκτός και πρέπει να τον υιοθετήσουμε και να επισημάνουμε την πολύ μεγάλη σημασία που έχει για την ελληνική πολιτεία όχι μόνο η διατήρηση, αλλά και η ενίσχυση των δεσμών και η μέριμνα για όλες τις συνθήκες διαβίωσης, ανάπτυξης και προόδου του «Ελληνισμού της Διασποράς».

Σε ό,τι αφορά το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο οποίο έκανε ειδικότερη αναφορά ο συνάδελφος κ. Πλεύρης, εγώ θεωρώ, κύριε Πλεύρη, ότι από την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας το θέμα αυτό θεωρείται αυτονόητο. Όταν αναφέρουμε στην πρότασή μας ότι το κράτος μεριμνά για τη ζωή του Ελληνισμού της Διασποράς, αντιλαμβάνεστε ότι η ζωή δεν μπορεί να υφίσταται χωρίς την διακριβόση και την εγγύηση και την κατοχύρωση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εάν θέλετε, όμως, εμφαντικά να επανεισαγάγουμε τέτοιου είδους χαρακτηρισμούς ή συγκεκριμένες, εγώ προσωπικά δεν θα ήμουν αντίθετος.

Αυτό που θέλω να πω κλείνοντας, είναι ότι ειδικά για τον Ελληνισμό της Διασποράς –εγώ συμβαίνει να προέρχομαι από δύο μεταναστευτικές οικογένειες και από τη μία πλευρά και από την άλλη, ορεινός κατά τα άλλα, κύριε Καραμάριε, αλλά λάτρης του Αιγαίου και των νησιωτικών περιοχών- θέλω να σας πω ότι θεωρώ –και κάποια στιγμή πρέπει να συζητήσουμε σοβαρά για αυτά τα θέματα πέρα της Επιτροπής Αναθεωρήσεως- ότι σε επίπεδο αντιμετώπισης των προβλημάτων του «Ελληνισμού της Διασποράς» λίγα έχουμε κάνει. Τα συμβούλια του αποδήμου ελληνισμού έχουν λειτουργήσει, είναι σημαντικοί θεσμοί, αλλά στην πράξη το αντίκρισμα είναι πενιχρό.

Ας πάρουμε παράδειγμα από τον τρόπο με τον οποίο έχει συγκροτηθεί ο εβραϊσμός της διασποράς, ας ακολουθήσουμε αυτό το δημιουργικό παράδειγμα και δεν θα βγούμε χαμένοι. Ας αποφασίσουμε και ας έχουμε κατά νου πάντα ότι είμαστε ένα έθνος έντεκα-εντεκάμισι περίπου εκατομμυρίων ψυχών και την ίδια στιγμή πάνω από δεκαπέντε εκατομμύρια Ελλήνων και Ελληνίδων πρώτης, δεύτερης και τρίτης γενιάς, βρίσκονται εκτός των ελληνικών συνόρων στις τέσσερις άκρες της γης. Κατά συνέπεια, τα θέματα του «Ελληνισμού της Διασποράς» ως πολιτική της ελληνικής συντεταγμένης πολιτείας πρέπει να αναβαθμιστούν άμεσα το συντομότερο δυνατόν.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Ευχαριστούμε

πολύ τον κ. Παναγιωτόπουλο.

Κύριε Υπουργέ, να ακούσουμε και τον κ. Καραμάριο που είναι ειδικός εισηγητής:

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών): Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Ο κ. Καραμάριος έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΡΙΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αξιότιμη κυρία Πρόεδρε, συμβαίνει να έχω γυρίσει σχεδόν όλη την Ελλάδα και να διαπιστώσω ότι όλη η Ελλάδα έχει ομορφιές και ιδιαιτερότητες. Οδηγώντας ο ίδιος το αυτοκίνητο μου όργωσα όλη την ηπειρωτική Ελλάδα. Εκεί που δεν μπόρεσα να ολοκληρώσω την περιήγησή μου είναι στα νησιά.

Γιατί απλούστατα ξέρετε πολύ καλά ότι οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάζονται στα νησιά είναι κάτι το ξεχωριστό, γιατί κάθε νησί έχει τις ιδιαιτερότητές του, έχει τα προβλήματά του...

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Την ξεχωριστή ομορφιά του.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΡΙΟΣ: ...τις ομορφιές και τον πολιτισμό, θέλει το λιμάνι του, θέλει το αεροδρόμιο, όταν υπάρχει η δυνατότητα, θέλει τα πάντα, όσο μικρό και αν είναι, και εκείνο που έχει τους τρεις κατοίκους στο Μαράθι δίπλα στους Αρκιούς στη Δωδεκάνησο. Γι' αυτό θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω ότι θεωρώ ύψιστη τιμή και ιδιαίτερη χαρά που εισηγούμαι αυτήν την έβδομη ενότητα της Αναθεώρησης άρθρων του Συντάγματος, στην οποία συμπεριλαμβάνονται και οι νησιωτικές περιοχές, ιδιαίτερα για την περιφέρεια της Δωδεκανήσου, την οποία εκπροσωπώ, που είναι μία περιοχή που, παρά τους αιώνες που πέρασαν, παρά τις κατοχές που υπέστη από πολλούς κατακτητές, παρέμεινε αλώβητη και στα ήθη και εθίμα της αλλά και στην Ορθοδοξία και στον Ελληνισμό της. Είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο και γι' αυτό σήμερα, μετά την προσάρτησή της στη μητέρα Ελλάδα το 1947, η Ελλάδα απέκτησε μία περιοχή που σήμερα τιμά ιδιαίτερα την ελληνική επικράτεια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ιδιαίτερα για τον κ. Κανταρτζή, θα ήθελα να του επισημάνω ότι σήμερα το 50% του εισοδήματός μας από τον Τουρισμό, για να μην πω περισσότερο, προέρχεται από τα νησιά μας και την τουριστική βιομηχανία τους. Άρα, λοιπόν, σήμερα, όταν αυτή την ερμηνευτική δήλωση που υπάρχει στο άρθρο 101 του Συντάγματος και θέλουμε να την εντάξουμε τύποις σαν κύριο άρθρο του Συντάγματος, νομίζω ότι δεν πρέπει κανένας να έχει καμμία αντίρρηση, διότι ναι μεν η ερμηνευτική δήλωση έχει την αυτή αξία που είχε μέχρι σήμερα, αλλά αυτή καθ' εαυτή πλέον, όταν θα συμπεριληφθεί σαν άρθρο, θα αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας και όχι ευχή.

Παρά ταύτα, ο ομιλών επί τόσα πολλά χρόνια στο Κοινοβούλιο -και σε αυτό έχουν δίκιο οι κύριοι συνάδελφοι που είπαν ότι δεν χρειαζόταν ή δεν χρειάζεται συνταγματική επιταγή για να υποχρεωθεί η πολιτεία να υποστηρίξει τα νησιά μας- είχε ζητήσει, όταν προ ολίγων ετών η Ελλάδα είχε την τιμή να είναι Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με επανειλημμένες ερωτήσεις και επίκαιρες ερωτήσεις του στη Βουλή τότε από τον κ. Σημίτη να εντάξει στην ατζέντα των θεμάτων του και τις νησιωτικές περιοχές, παρ' ότι είχε το δικαίωμα αυτός να καθορίσει τα θέματα της συζητήσεως της ημερήσιας διάταξης στη Χαλκιδική, ο κ. Σημίτης εκώφευσε. Σήμερα ισχύει ακόμα η δήλωση 30 της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η οποία προτρέπει τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υποβάλλουν θεσμικό πλαίσιο, θεσμικές προτάσεις για τη βοήθεια των νησιωτικών περιοχών τους. Και ενώ ο κ. Σημίτης υπεσχέθη ότι θα φέρει στην ατζέντα του θέμα συζητήσεως των νησιωτικών περιοχών, δεν έγινε απολύτως τίποτε, με αποτέλεσμα να χάσουμε εκείνη τη μεγάλη ευκαιρία που θα μπορούσε η Ευρωπαϊκή Ένωση με ένα θεσμικό πλαίσιο, όπως την επιδότηση των μεταφορών στα νησιά μας, Φανταστείτε από τότε αν είχαμε αυτό το μέτρο, τι θα είχαμε για να μην ζητάμε σήμερα να εντάξουμε το άρθρο στο Σύνταγμα μας και να ζητάμε χρήματα από τον εθνικό κορβανά, ενώ μπορούσαμε να τα πάρουμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Χάθηκε η ευκαιρία, γιατί καταλαβαίνετε ότι να ξαναγίνουμε πρόεδροι είναι πάρα πολύ δύσκολο.

Άρα, λοιπόν, σήμερα και εκείνοι οι συνάδελφοι, με την αγωνία που νιώθουν όλοι οι νησιώτες που είμαστε σήμερα εδώ -και

πράγματι είναι τιμή για όσους βρίσκονται και εκτός της Επιτροπής μας- που με έγγραφά τους, όπως ο κ. Δένδιας, ο κ. Κοσμίδης, ο κ. Βρούτσης, ζητούν από την Επιτροπή μας και ιδιαίτερα ο κ. Δένδιας -ο οποίος από πολύ νωρίς επεσήμανε ότι κινδυνεύει να απολεσθεί η ευκαιρία αυτή της εντάξεως του άρθρου 101 με την ερμηνευτική δήλωση- έχουν αυτήν την αγωνία που έχουμε σήμερα όλοι. Συνεπώς, το να προσπαθήσω να πω περισσότερα για την αναγκαιότητα ένταξης αυτής της διατάξεως θα ήταν ματαιοπονία από τους αξιότιμους κυρίους συναδέλφους μου.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Το θέλουμε και εμείς που είμαστε ορεινοί, ορεσίβιοι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΡΙΟΣ: Βεβαίως, για την προσθήκη των ορεινών περιοχών την οποία ζήτησαν ορισμένοι συνάδελφοι, κανένας δεν έχει αντίρρηση, διότι πράγματι και την Φωκίδα, πατρίδα του κ. Μπούγα, την οποία έχω επισκεφθεί και όλους τους νομούς ειλικρινά με τις χειρότερες δυσμενείς συνθήκες, μπορώ να σας διαβεβαιώσω και εγώ ότι πράγματι οι ορεινές περιοχές έχουν πρόβλημα. Αλλά δεν είναι τόσο πρόβλημα όσο στις νησιωτικές περιοχές, που, όταν θα κλειστεί σε ένα νησί, αγαπητέ κύριε συνάδελφε, τέσσερις μέρες, διότι δεν θα μπορείς να φύγεις από πουθενά, τότε και μόνο καταλαβαίνεις τι θα πει κακοκαιρία ή νησιωτικό σύμπλεγμα.

Είς ό,τι αφορά το άρθρο 102, θα ήθελα, κύριε Υπουργέ, να προσθέσω ότι όπως πολύ σωστά τονίστηκε από τον Εισηγητή μας- το να αναμένει ένας επαρχιώτης ή ένας κάτοικος μιας ακριτικής περιοχής να ενταχθεί το οικόπεδό του σε σχέδιο πόλεως αφού περνάνε όχι πέντε και δέκα χρόνια, αλλά είκοσι και τριάντα χρόνια μέχρι που και η πολιτεία να της «έρθει η όρεξη», όπως λέμε, και ας μου επιτραπεί η έκφραση, να προχωρήσει στη σύνταξη ενός σχεδίου. Και φυσικά, όταν παίρνονται αποφάσεις νομαρχιακών ή τοπικών άλλων οργάνων και εμπλέκονται πλέον στα γρανάζια του Συμβουλίου της Επικρατείας, αφού πολύ σωστά το Συμβούλιο της Επικρατείας ελέγχει τη νομιμότητα και τις αποφάσεις της που πολλές φορές τις ακυρώνει. Αυτή την εμπλοκή και ασάφεια θέλει η Κυβέρνησή μας με την πρότασή της να την ξεκαθαρίσει, ούτως ώστε οι περιφερειακές οργανώσεις, αυτές που όλοι κοπτόμεθα να τις δώσουμε εξουσία και αρμοδιότητες, άσχετα αν ορισμένες αρμοδιότητες είναι αυτές που είτε ο Συνήγορος του Πολίτη, όπως ελέγχθη είτε οι παρεμβάσεις του Επιθεωρητού Δημόσιας Διοίκησης επικρίνουν, σε κάθε περίπτωση το να δώσουμε την εξουσιοδότηση στα τοπικά όργανα να αποφασίζουν για τα χωροταξικά σχέδιά τους είναι κάτι το σωστό και νομίζω ότι είναι προς την ορθή κατεύθυνση η προσπάθεια την οποία εισηγούμεθα με το άρθρο 102 παράγραφος 1 εδάφιο δ' του υπό αναθεώρηση Συντάγματος.

Στη συνέχεια έρχομαι στο άρθρο 103 με τις παραγράφους του 2, 3, 5 και 8 και στο 118 παράγραφος 7 που είναι απλώς μία μεταβατική διάταξη. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κύριε Υπουργέ, δεν λύνεται εύκολα το θέμα των δημοσίων υπαλλήλων και φυσικά αυτή η μακροχρόνια κατάσταση να υπάρχουν υπάλληλοι ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, οι οποίοι ενώ προσφέρουν πράγματι πολλές υπηρεσίες στο δημόσιο τομέα, δεν μπορούν να ενταχθούν σε οργανικές θέσεις γι' αυτό και είναι σωστή η πρόταση την οποία κάνουμε. Αλλά θα ήθελα με την ευκαιρία αυτή να επισημάνω ότι με το καθεστώς του άρθρου 103 του Συντάγματος, προβλέπεται με ειδικούς νόμους και για απρόβλεπτες και επειγούσες ανάγκες να προσλαμβάνεται επιστημονικό και τεχνικό ή άλλο βοηθητικό προσωπικό κατ' εξαίρεση. Συνεπώς είναι σωστή η πρωτοβουλία μας να εισηγούμεθα την κατ' παρέκκλιση διατάξεων του Συντάγματος - τη μονιμοποίηση-ένταξη υπαλλήλων καθ' ον τρόπον λέει η πρότασή μας, διότι και σε αυτές τις περιπτώσεις δεν παρακάμπτουμε το Α.Σ.Ε.Π., αφού και πάλι ελέγχεται η νομιμότητα από το Α.Σ.Ε.Π., δεδομένου ότι ναι μεν τις προϋποθέσεις προσλήψεως προσωπικού θα βάλουν οι φορείς οι οποίοι έχουν την ανάγκη πρόσληψης του προσωπικού, αλλά πάντοτε θα ελέγχεται από το Α.Σ.Ε.Π. η τυπικότητα και ορθή διαδικασία πρόσληψης των υπαλλήλων.

Η προσθήκη στο άρθρο 104 του Συντάγματος, προσωπικά

δεν με βρίσκει σύμφωνο με την έννοια ότι είναι αυτονόητο ότι υπάρχουν οι διατάξεις και του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας αλλά και του άρθρου 104 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, δηλαδή η ευθύνη του προστήσαντος δημοσίου υπαλλήλου για οτιδήποτε υποστεί ο πολίτης. Αυτή είναι πέρα για πέρα μια σαφής διάταξη, ευθύνη εκ της προστήσεως, όπως λέμε, και αντιλαμβάνεσθε, το να θεθεί ότι ο υπάλληλος υπέχει ευθύνη να προσέχει ιδιαίτερα τον πολίτη δεν νομίζω ότι προσθέτει τίποτε άλλο.

Συμπερασματικά νομίζω ότι οι προτάσεις του κόμματός μας για την αναθεώρηση του Συντάγματος σε αυτήν την ενότητα είναι σωστές και τείνουν προς τη σωστή κατεύθυνση. Με μία μόνο λέξη θα έλεγα, όσον αφορά τις ανεξάρτητες αρχές, που πολύ καλά ξέρετε με την διακονία μου στην Προεδρία της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, επί 4 έτη διεπίστωσα αυτό που λέω με πάντοτε ευθύτητα χωρίς να φοβάμαι τίποτα, ότι πέραν των συνταγματικών αρχών για τις οποίες υπάρχει πράγματι αναγκαιότητα, ύπαρξής της και κατ' εξαίρεση του Συνηγόρου του Πολίτη, όπως είναι και σε όλη τη Ευρώπη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πολλές ανεξάρτητες αρχές που συζητήθηκαν με νόμους δεν μπορούν να αποδώσουν αφού δεν λειτουργούν σωστά.

Γι' αυτό και δεν βλέπεις αν καταργηθούν όλες πλην εκείνων των συνταγματικών Αρχών που είναι το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το Α.Σ.Ε.Π., ο Συνήγορος του Πολίτη, η Αρχή Προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών. Πράγματι, αυτές οι αρχές είναι αναγκαίες. Όλες οι άλλες μπορούν με εκχώρηση αντιστοίχων αρμοδιοτήτων στο γενικό κορμό της δομής του κράτους, να γίνει διαφορετική ρύθμιση. Άλλωστε πολύ σύντομα θα έχουμε την τροποποίηση, όπως λέει ο κύριος Υπουργός, της όλης περιφερειακής οργάνωσης της διοίκησης και τότε όλοι μαζί θα δούμε την μεταφορά αρμοδιοτήτων σε περιφερειακά όργανα που πρέπει να πάει και με χέρι που να φθάσει και πως πρέπει να γίνει, αν θέλουμε γενικά το κράτος να έχει τη γενική κατεύθυνση και τα περιφερειακά όργανα να εκτελούν πραγματικά τις εντολές της κεντρικής διοίκησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών): Επιτρέψτε μου κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να σας πω λίγα λόγια από την πλευρά της Κυβέρνησης σχετικά με τα άρθρα 101, 102, 103, 104 και μία παρατήρηση σχετικά με το θέμα της προστασίας των ζώων. Ακούστηκαν όλα σχεδόν, γι' αυτό θα περιοριστώ σε παρατηρήσεις οι οποίες είναι εντελώς συμπληρωματικές.

Ξεκινάω από το άρθρο 101. Ποια είναι η καινοτομία η οποία προτείνεται στο πλαίσιο αυτής της αναθεώρησης; Η βασική καινοτομία είναι η ένταξη της ερμηνευτικής δήλωσης στο πλαίσιο του ίδιου του άρθρου 101. Βεβαίως, η ερμηνευτική δήλωση έχει νομική αξία και είναι γνωστό ποια είναι αυτή. Όμως, είναι βέβαιο ότι η ένταξη της ερμηνευτικής δήλωσης στο ίδιο το άρθρο, ενισχύει την κανονιστική δύναμη της συγκεκριμένης ρύθμισης η οποία έχει το εξής καλό: Καθιερώνει υποχρέωση του κράτους. Δεν είναι μέριμνα όπως λένε άλλα άρθρα. Η υποχρέωση μπορεί να δημιουργήσει ακόμη και αγωγή αξίωση υπό προϋποθέσεις, εφ' όσον καθιερώνεται ρητά από το ίδιο το Σύνταγμα, πέραν βεβαίως της αυξημένης υποχρέωσης που δημιουργείται για το κράτος. Η καινοτομία όμως αυτή συμπληρώνεται και από το ότι η ερμηνευτική δήλωση βελτιώνεται, ως εδάφιο πλέον του άρθρου 101, σε δύο σημεία.

Πρώτη βελτίωση: Περιλαμβάνονται πλέον και οι ορεινές περιοχές. Δεύτερη βελτίωση είναι εκείνος ο άξονας ο οποίος σχετίζεται με τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Υπάρχει δηλαδή αυτό το σύμπλεγμα νησιωτικότητας και ορεινών όγκων και από την άλλη η κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να κινείται ο κοινός νομοθέτης, που είναι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη που είναι υποχρεωτικό να συνδεθεί και με το άρθρο 24, δηλαδή με την αειφόρο ανάπτυξη. Αυτό έχει τεράστια σημασία για τους ορεινούς όγκους και για τις νησιωτικές περιοχές, οι οποίες πρέπει να έχουν αυξημένη περιβαλλοντική προστασία, λόγω της

ιδιαιτερότητας και του τεράστιου φυσικού κάλους το οποίο διαθέτουν στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας.

Αυτό συνδυάζεται και με τις κοινοτικές μας υποχρεώσεις. Άρα, εδώ βρισκόμαστε μπροστά σε μία καινοτομία εξαιρετικά σημαντική, η οποία αφορά την ενίσχυση του κανονιστικού πλαισίου, τη συμπλήρωσή του, την κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να κινείται και, βεβαίως, τη σύνδεση του συγκεκριμένου άρθρου με το άρθρο 24.

Οφείλω να σας επισημάνω ότι η Κυβέρνηση σε αυτόν τον τομέα δεν περίμενε να κάνουμε αυτήν τη μεταβολή για να προχωρήσει. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός της εφαρμογής του άρθρου 101 στην πράξη από την Κυβέρνηση αυτή, πολύ περισσότερο απ' ό,τι στο παρελθόν. Ποτέ άλλοτε στο παρελθόν, πάνω από το 80-82% ενός κοινοτικού πλαισίου -μιλάω για το Ε.Σ.Π.Α., το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013- δεν είχε πάει σε αυτό το ποσοστό στην περιφέρεια. Με αυτό τον τρόπο, και μολονότι το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο είναι μικρότερο από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο, στην πραγματικότητα η περιφέρεια δεν χάνει τίποτα σε σχέση με αυτό που είχε προηγουμένως, από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο. Αυτή η Κυβέρνηση έχει κάνει μία σημαντική καινοτομία ξεκινώντας από την Πίνδο, όσον αφορά τους ορεινούς όγκους. Γιατί το Πρόγραμμα «Πίνδος» είναι πρωτοποριακό στην Ευρώπη. Αυτό το πρόγραμμα είναι εύκολο να μεταφερθεί και σε άλλες περιοχές. Ήδη η Κυβέρνηση έχει σχεδιάσει αυτό το πρόγραμμα να μεταφερθεί τουλάχιστον σε άλλες δύο ορεινές περιοχές, στον Όλυμπο και στον Ψηλορείτη.

Εδώ θέλω επιπλέον να επισημάνω ότι όσον αφορά τα έργα στην περιφέρεια, αυτή η Κυβέρνηση έχει κάνει πράγματα τα οποία όχι μόνο δεν έγιναν στο παρελθόν, αλλά βοήθησαν να καλυφθεί το τεράστιο κενό που άφησε το ΠΑ.ΣΟ.Κ., ως Κυβέρνηση. Θυμίζω ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ., χειρίστηκε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης από πλευράς απορροφητικότητας κοινοτικών πόρων μεταξύ 2000 και 2004, σαράντα οκτώ μήνες περίπου. Είμαστε ακριβώς στην ίδια περίοδο που το έχουμε χειριστεί εμείς. Ξέρετε πόση ήταν η απορροφητικότητα που παραλάβαμε το 2004; Ήταν 15,6%. Πόση είναι η απορροφητικότητα τώρα; Πάνω από 80%. Τρέχουμε με πολλαπλάσιους ρυθμούς κατ' έτος. Δεν θα χαθεί ούτε ένα ευρώ στις 31.12.08 με τον δείκτη «ν» συν 2. Και δεν θα χαθεί, γιατί αυτή η Κυβέρνηση έχει φιλότιμο, έχει αίσθημα ευθύνης και γνωρίζει τα πράγματα. Έλειπαν και τα τρία από τις προηγούμενες Κυβερνήσεις και ας έκαναν τους ειδήμονες στα θέματα της απορρόφησης των κοινοτικών πόρων. Θα μείνει στίγμα το γεγονός ότι το 15,6% ήταν η απορροφητικότητα μέχρι το 2004, για τέσσερα ολόκληρα χρόνια.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα: Ιδιαίτερα όσοι είστε στην επαρχία ξέρετε ότι εφαρμόζουμε, στο πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ». Προηγούμενος για επτά χρόνια, μεταξύ 1998-2004, ίσχυσε το Ε.Π.Τ.Α., το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης μετά τον «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ». Αυτό ήταν για επτά χρόνια 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ. Το Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» για πέντε χρόνια είναι 3,5 δισεκατομμύρια ευρώ και δεν υπολογίζουμε τις συμπράξεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που το αυξάνουν ακόμη περισσότερο. Το αποτέλεσμα είναι στο σύνολο των χρόνων του «Ε.Π.Τ.Α.» του ΠΑ.ΣΟ.Κ. να έχουν ενταχθεί περίπου δεκαπέντε χιλιάδες έργα. Με το πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» στον τρίτο χρόνο, στο μισό χρόνο και λιγότερο απ' ό,τι ήταν το Ε.Π.Τ.Α., έχουμε φθάσει τα δεκαέξι χιλιάδες πεντακόσια έργα. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Εγώ δεν είπα ότι τα λύσαμε όλα τα προβλήματα. Αυτή είναι όμως η πραγματικότητα, που δείχνει ότι όχι μόνο προχωράμε στην αναθεώρηση της διάταξης του Συντάγματος -όπως πρέπει προς τη σύγχρονη κατεύθυνση- αλλά έχουμε δώσει δείγματα γραφής.

Άρθρο 102. Εδώ οφείλω μία διευκρίνιση προς όλους σας. Η διάταξη αυτή μπαίνει, γιατί στην προηγούμενη αναθεώρηση που έληξε το 2001 είχαμε προτείνει να μπορούν να μεταβιβάζονται στους οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αρμοδιότητες που δεν ανήκουν στους Ο.Τ.Α., δηλαδή είναι εθνικής εμβέλειας. Γιατί το κάναμε; Το τι είναι τοπική υπόθεση, το λέει μεν το Σύνταγμα, αλλά το κανονιστικό περιεχόμενο καθορίζεται από

τον νομοθέτη, όπως η νομοθεσία κάθε φορά κρίνεται ως προς την συνταγματικότητα της από τα δικαστήρια και ιδίως από το Συμβούλιο Επικρατείας. Το αποτέλεσμα είναι ότι με βάση τη νομολογία, ορισμένες υποθέσεις έχουν κριθεί από το Συμβούλιο Επικρατείας, ως εθνικές. Αν αφήναμε τη διάταξη ως είχε προ του 2001, αυτές οι υποθέσεις έπρεπε να ανήκουν στο κράτος. Σεβόμαστε τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας απολύτως και δεν την θίγει κανείς. Όμως οι ανάγκες της ζωής επιβάλλουν -και αυτό το συμφωνήσαμε όλοι στην προηγούμενη Βουλή- για λόγους ενίσχυσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της αποκέντρωσης και το Συμβούλιο Επικρατείας να σεβαστούμε στη νομολογία του, αλλά και να δώσουμε τη δυνατότητα στο κράτος, σε υποθέσεις που εκείνοι θεωρεί ότι μπορούν να αποκεντρωθούν -αφού έχουν και τους πόρους- στην τοπική Αυτοδιοίκηση. Να πάνε προς τα εκεί.

Και ξεκινήσαμε -μάλιστα η προηγούμενη κυβέρνηση είχε ξεκινήσει- με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων που αφορούν πολεοδομικά θέματα. Διότι όπως και να το κάνουμε μία επέκταση ενός σχεδίου πόλης και άλλα πολεοδομικά θέματα δεν μπορούν να δρομολογούνται από το Κέντρο. Χρειάζεται αποκέντρωση στον τομέα αυτόν. Ιδίως η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση, δηλαδή η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει τη γνώση και τη δυνατότητα να το κάνει και έπρεπε να το κάνει. Δόθηκε η δυνατότητα της μεταφοράς λοιπόν. Ήλθε το Συμβούλιο Επικρατείας τότε και πάλι και είπε ότι με βάση τη διατύπωση την οποία είχαμε κάνει το 2001 δεν ήταν δυνατόν να γίνει μία τέτοια μεταφορά, εμμένοντας στη νομολογία του. Επειδή πρέπει να γίνει αυτή η μεταφορά απλώς κάνουμε τη διατύπωση επαρκέστερη, όπως το ζήτησε το Συμβούλιο Επικρατείας, για να φαίνεται ότι υπάρχει αυτή η δυνατότητα. Και το τονίσαμε ειδικά για τα πολεοδομικά, γιατί εκεί είχε την αντίρρηση το Συμβούλιο Επικρατείας.

Με απλές λέξεις, κάνουμε αυτήν τη μεταβολή όχι γιατί φεύγουμε από το πλαίσιο που είχαμε χαράξει το 2001, αλλά γιατί χρειάστηκε μετά την απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας αυτή η διευκρίνιση για τη δυνατότητα μεταφοράς τέτοιων υποθέσεων εθνικής εμβέλειας και ιδίως σε ότι αφορά πολεοδομικά θέματα. Διαφορετικά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αν περιμένουμε από το κεντρικό κράτος να προχωρήσει σε πολεοδομικές ρυθμίσεις, θα έχουμε το φαινόμενο της αδυναμίας να γίνουν οι ρυθμίσεις αυτές και την έξαρση της αυθαιρεσίας, η οποία είναι ο εχθρός του περιβάλλοντος και της ορθολογικής δόμησης. Γι' αυτό γίνεται αυτή η προσπάθεια.

Ύστερα ήθελα να πω και κάτι άλλο, το οποίο έρχεται ακριβώς στην επικαιρότητα. Πολλά έχουν ακουστεί για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τα ακούω κι εγώ. Σήμερα διάβασα πολλές φορές ορισμένους τίτλους όσον αφορά την κακοδιοίκηση, για τα σχετικά προβλήματα κ.λπ.. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι θεσμός της Δημοκρατίας και απολύτως αναγκαίος, γιατί ξέρει καλύτερα τα προβλήματα σε τοπικό επίπεδο από το Κεντρικό Κράτος. Αλλά για να μπορέσουμε να την ενισχύσουμε δεν χρειάζεται μόνο να της δίνουμε αρμοδιότητες, πρέπει να τους δώσουμε και πόρους και τεχνολογία. Αφέθηκε χρόνια ολόκληρα χωρίς αυτά. Το αποτέλεσμα είναι να μην μπορεί πάντα να ανταποκριθεί, όχι γιατί αυτή φταίει, αλλά γιατί δεν της έδωσε το κράτος τη δυνατότητα, δεν την εμπιστεύτηκε. Εμείς την εμπιστευόμαστε.

Γίνεται όμως ανάλυση πολλές φορές των στοιχείων της δράσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και καταλήγουν κάποιοι στο συμπέρασμα ότι ο μεγαλύτερος βαθμός κακοδιοίκησης υπάρχει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ξέρετε γιατί υπάρχει; Πρώτα-πρώτα «κακοδιοίκηση» και «διαφθορά» δεν είναι το ίδιο πράγμα. Γιατί κάποιοι ακούνε τη λέξη «κακοδιοίκηση» και σου λένε, «διαφθορά». Δεν είναι έτσι. Και οφείλω να υπερασπιστώ την Τοπική Αυτοδιοίκηση στον τομέα αυτόν. Ο δείκτης κακοδιοίκησης αφορά ακόμη και μία περίπτωση που αργοπορεί η διοίκηση να απαντήσει σε κάτι χωρίς να υπάρχει κανενός είδους διαφθορά. Θα σας έλεγα μάλιστα, αν δείτε τις περιπτώσεις και από την έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, ότι οι περισσότερες περιπτώσεις κακοδιοίκησης -στη συντριπτική μάλιστα πλειοψηφία- δεν έχουν καμμία σχέση με τη διαφθορά. Άρα δεν μιλάμε για δείκτη διαφθοράς.

Δεύτερον, μιλάμε για δείκτη κακοδιοίκησης. Έχει καταλάβει κανείς όμως ότι οι περισσότερες συναλλαγές γίνονται με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πλέον γιατί έχουν πολλές αρμοδιότητες; Και βεβαίως δεν μπορεί να συγκρίνει την Τοπική Αυτοδιοίκηση με υπηρεσίες που έχουν ελάχιστες συναλλαγές και μάλιστα όχι συναλλαγές άμεσες με τον πολίτη.

Και το τρίτο και το κυριότερο: Έχει γίνει μία σημαντικότερη προσπάθεια μετά το 2004 για να μπορέσει το καθεστώς αυτό να βελτιωθεί, αυτή η κακοδιοίκηση για την οποία σας μίλησα. Και πρέπει να δείτε ότι ενώ ο δείκτης κακοδιοίκησης, πάλι με την έκθεση του Συνηγούρου του Πολίτη, ξεπερνούσε το 2006, αυτή τη στιγμή είναι στο 16. Υπάρχει μία σημαντική προσπάθεια μείωσης την οποία οφείλουμε να αναγνωρίσουμε. Δεν λύνονται τα προβλήματα σε μία μέρα. Αντί λοιπόν να λέμε «πρωταθλητής η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην κακοδιοίκηση», ας διευκρινίζουμε ότι κακοδιοίκηση δεν σημαίνει διαφθορά, ας διευκρινίζουμε ότι αυτοί οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν έχουν τα μέσα να κάνουν πολλές φορές τη δουλειά τους γιατί το κράτος ολιγόρησε να τους δώσει τα μέσα. Ας διευκρινίζουμε επίσης ότι έχουν πάρα πολλές συναλλαγές, ενώ άλλες υπηρεσίες με τις οποίες τους συγκρίνουμε δεν έχουν τέτοιες συναλλαγές και ας διευκρινίσουμε επιτέλους ότι κάνουν μία προσπάθεια και πέφτει ο δείκτης. Αντί να είναι γεγονός, δηλαδή, το ότι πέφτει ο δείκτης κακοδιοίκησης, βελτιώνεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι δείκτης ότι παραμένουν πρωταθλητές όταν τόσα χρόνια ολόκληρα αφέθηκαν αβοήθητοι;

Εγώ θεωρώ ότι η έκθεση του Συνηγούρου του Πολίτη στην πραγματικότητα είναι έπαινος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, για την προσπάθεια που κάνει και η οποία αποδίδει καρπούς και έτσι πρέπει να το δούμε. Αλλιώς, το να συγκρίνουμε τα πράγματα έτσι, θα οδηγήσουμε την Τοπική Αυτοδιοίκηση να θεωρεί ότι είναι το «παραπαιδί», το οποίο απλώς το έχουμε εκεί για να το μεταθέτουμε ευθύνες και αρμοδιότητες χωρίς να αναλαμβάνουμε εμείς τις δικιές μας. Και εγώ είμαι υποχρεωμένος να κάνω αυτή τη διευκρίνιση επί ευκαιρία της αναθεώρησης του άρθρου 102, προς την κατεύθυνση που σας είπα.

Άρθρο 103: Εδώ όταν έγινε η σχετική πρόταση από την κυβερνητική πλειοψηφία και τι δεν ακούσαμε. «Πάει», λέει, «να καταργήσει η Κυβέρνηση τη μονιμότητα!» Μεγαλύτερη διαστροφή της πραγματικότητας δεν μπορούσα να ακούσω. Και ας ρωτήσει κάποιος και την Α.Δ.Ε.Δ.Υ. τέλος πάντων η οποία ξέρει την πρόταση την οποία κάνουμε. Ποιος είναι ο λόγος που κάνουμε αυτή την πρόταση; Μέχρι σήμερα ξέρετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μέσα στην υπαλληλική ιεραρχία τη δυνατότητα να καταλάβουν θέση ευθύνης, -π.χ. τμηματάρχης, διευθυντή, γενικού διευθυντού- την έχουν μόνον οι κλασικοί μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι. Όμως εδώ και χρόνια και ιδίως μετά την αναθεώρηση του 2001 –γιατί τότε μπήκε ο σχετικός θεσμός- έχουμε τους αορίστου χρόνου υπαλλήλους στο στενό δημόσιο τομέα που με τα διατάγματα 164/2004 και 181/2004 –φέρνουν το όνομα, έτσι τους το έχουν δώσει, του Πάνου Παναγιωτόπουλου και το δικό μου- έγιναν 33.000 νέοι αορίστου χρόνου περίπου, που τους βρήκαμε εμπερίστατους και ομήρους. Έχουμε πολλούς, λοιπόν, αορίστου χρόνου και εξαιρετικούς υπαλλήλους αορίστου χρόνου.

Έτσι όπως είναι τα πράγματα σήμερα αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούν να καταλάβουν θέσεις ευθύνης. Έχουμε λοιπόν μία διοίκηση δύο ταχυτήτων, από πλευράς νομικού καθεστώτος, εκείνους που είναι δημοσίου δικαίου και τους άλλους ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου -που στην ουσία αν το δείτε το ίδιο πράγμα είναι- χωρίς να μπορεί το κομμάτι αυτό των αορίστου χρόνου να καταλάβει θέσεις ευθύνης. Και ξέρετε από πού φαίνεται ότι έχω απόλυτο δίκιο προτείνοντάς σας αυτό το πράγμα; Η ίδια η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. τις προάλλες μου είπε: «Αφού δεν προχωράει η αναθεώρηση, ας προχωρήσουμε μία νομοθετική ρύθμιση έστω και οριακά και ας έλθει το Συμβούλιο Επικρατείας να το κρίνει επιτέλους. Δεν μπορεί να μείνει η κατάσταση αυτή έτσι».

Εγώ τι πρότεινα; Αντί να νομοθετώ –και αναγκασμένος θα είμαι να νομοθετήσω, έτσι όπως έχουν τα πράγματα- με ένα συνταγματικό πλαίσιο που δεν με καλύπτει αλλά και με κίνδυνο

να γίνουν προαγωγές και να τιναχθούν στον αέρα συνταγματικά, πρότεινα αυτή τη ρύθμιση. Τη θέλει η Α.Δ.Ε.Δ.Υ., τη θέλουν όλοι. Δεν μπόρεσα ποτέ να καταλάβω την Αξιωματική Αντιπολίτευση, αλλά και τη λοιπή Αντιπολίτευση, πώς δεν το καταλαβαίνει αυτό. Είναι δυνατόν; Έχετε δει τι ποιότητα και τι επίπεδο έχουν οι αορίστου χρόνου υπάλληλοι; Μπορούν αυτοί απλώς και μόνο να παραμένουν όπως έχουν εκεί, χωρίς να μπορούν να γίνουν παραδείγματος χάριν τμηματάρχες ή διευθυντές τουλάχιστον;

Εγώ, παρακαλώ πάρα πολύ, γιατί θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό το πλαίσιο που θέλουμε να φτιάξουμε, να σκεφθείτε ότι μιλάμε για δεκάδες χιλιάδες πλέον αορίστου χρόνου που δεν μπορεί να τους αξιοποιήσει ο στενός δημόσιος τομέας ούτε η Τοπική Αυτοδιοίκηση όπως θα έπρεπε, όπως τους ταιριάζει. Αν ρισκάρω, σας το λέω, να περάσω νομοθετική ρύθμιση –που θα είμαι αναγκασμένος να το κάνω αν δεν περάσει η διάταξη- έχουμε το πρόβλημα της νομολογίας. Μπορεί να πει ότι δεν το προβλέπει αυτό, το επιφυλάσσει αυτό το Σύνταγμα στους κλασικούς δημόσιους υπαλλήλους και δεν μπορούμε να το κάνουμε. Τι θα έλθετε να μου πείτε τότε; Θα χρειαστεί τότε να ξαναλέμε, αναθεώρηση, αλλά τότε; Και στο μεταξύ, θα έχει χάσει η Δημόσια Διοίκηση ένα πολύ σοβαρό δυναμικό, ιδιαίτερα τώρα που ξέρουμε ότι τα κριτήρια των προαγωγών είναι τα πιο αντικειμενικά που γνώρισε ο Τόπος, μετά την εφαρμογή του Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων, ιδιαίτερα από 1.1.2008. Γι' αυτό προτείνουμε την αναθεώρηση.

Το άρθρο 104 τέλος είναι μία ρύθμιση την οποία θα μπορούσε να την εξαγάγει κάποιος και από την κοινή νομοθεσία αλλά καλύτερα να μπει σε συνταγματικό επίπεδο, για να ξερωμε ότι φέρει ευθύνη προσωπική ο υπάλληλος για πράξεις τις οποίες κάνει και είναι παράνομες και οι οποίες φέρουν βαρύ, μεγάλο, υψηλό δείκτη υπαιτιότητας.

Για να μη σας απασχολώ άλλο –γιατί νομίζω ότι στο σημείο αυτό, όπως ελέχθησαν τα προηγούμενα, έχουν καλύψει το μεγαλύτερο μέρος της συζήτησης- υπάρχει το θέμα της διάταξης, η οποία αφορά την προστασία των ζώων. Είναι αυτονόητο ότι δεν μπορεί να πάει στο άρθρο 5. Το άρθρο 5 είναι η κορωνίδα της προστασίας της προσωπικότητας και αυτή είναι η βασική διαφορά του ανθρώπου από το ζώο. Η προσωπικότητα. Ε, δεν θα ήταν δυνατόν ποτέ να συνυπάρξει στο ίδιο άρθρο με τα ζώα! Μεγάλο λάθος. Άλλο η προστασία των ζώων, άλλο η προστασία της ανάπτυξης της προσωπικότητας.

Υπάρχει η δυνατότητα να πάει στο άρθρο 24. Εγώ αντιλαμβάνομαι το ότι ενδεχομένως η Αριστερά η οποία έχει πει ότι δεν μπορεί να αναθεωρηθεί το άρθρο 24, θα είχε στο σημείο αυτό αντιρρήσεις, γιατί έτσι πρέπει να αναγνωρίσει εμμέσως την αναθεώρηση του άρθρου 24. Θα πρότεινα, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να προσθέταμε ένα άρθρο 24α με αυτήν τη μία συγκεκριμένη διάταξη. Γιατί στην πραγματικότητα η προστασία των ζώων στο ευρύτερο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος μπορεί να πάει. Είναι γνωστό. Εκεί πρέπει να μπει. Άρα αν προσθέταμε το 24α θα ανοίγαμε το δρόμο ώστε να μπορέσουν και εκείνοι οι οποίοι έχουν αντιρρήσεις για την αναθεώρηση του άρθρου 24 να ψηφίσουν τη σχετική διάταξη, της οποίας η επιψήφιση, στο πλαίσιο αυτής της αναθεώρησης, νομίζω ότι είναι αναγκαία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Κύριε Υπουργέ, να σας πω κάτι.

Η ψηφοφορία θα γίνει κατά παράγραφο, δεν θα γίνει κατά άρθρο συνολικά. Επομένως, αν βάλουμε ξεχωριστή παράγραφο στο άρθρο 24 ενδεχομένως μπορούμε να συνεννοηθούμε και να ψηφιστεί ξεχωριστή παράγραφος.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών): Εγώ έκανα μία πρόταση, κυρία Πρόεδρε, για να διευκολύνω την Αριστερά.

Τελειώνω, λέγοντας το εξής και σ' αυτή την παράγραφο «περί των ζώων», για το οποίο μιλήσαμε προηγουμένως. Εκείνο που θα ήθελα να τονίσω είναι το ότι πολλές φορές βάζουμε στο Σύνταγμα πράγματα τα οποία λογικά θα έπρεπε να είναι αυτονόητα.

Μη νομίζετε ότι κάθε φορά που βάζουμε στο Σύνταγμα κάτι

πρέπει να είμαστε περήφανοι γι' αυτό. Όταν βάζεις κάτι στο Σύνταγμα, δείχνει ότι υπάρχουν σημαντικά ελλείμματα. Το ότι αναγκάζομαστε να πούμε πως πρέπει –σε συνταγματικό επίπεδο– να προστατεύονται τα ζώα, το ότι αναγκάζομαστε να βάλουμε ρυθμίσεις συγκεκριμένες, που σε άλλα κράτη ή σε άλλες εποχές ήταν πράγματα αυτονόητα, μας οδηγεί να σκεφτούμε ότι η αναθεώρηση δεν είναι μόνο μία ευκαιρία αναβάθμισης του θεσμικού μας πλαισίου, αλλά και μία περίοδος προβληματισμού, για το, σε πόσα πράγματα υστερούμε. Και υστερούμε τόσο, ώστε να αναγκάζομαστε να τα θέσουμε σε συνταγματικό επίπεδο για να οδηγήσουμε την Πολιτεία και τον κοινό νομοθέτη να πάρει να αναγκαία μέτρα.

Ας δούμε την αναθεώρηση έτσι, γιατί εάν σκεφτούμε –όσοι έχουμε την ευθύνη και όσοι θα έχουν την ευθύνη στο μέλλον–, τότε όσο περισσότερο γρηγορούμε στην καθημερινή πραγματικότητα, τόσο λιγότερα πράγματα θα χρειαστεί να προσθέσουμε στο Σύνταγμα. Του οποίου η φύση και η λειτουργία δεν είναι να χωράει τα πάντα. Το Σύνταγμα πρέπει να είναι λιτό, αυστηρό, να είναι ένα κείμενο το οποίο εκφράζει τον πυρήνα του θεσμικού μας βίου και όχι βεβαίως να περιλαμβάνει την επίλυση κάθε προβλήματος, για το οποίο υπάρχει ολιγωρία της Πολιτείας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροροπήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Ευχαριστούμε τον κύριο Υπουργό. Εισερχόμεθα στον κατάλογο των εγγεγραμμένων ομιλητών. Έχουμε τη χαρά να φιλοξενοούμε τέσσερις συναδέλφους, που δεν είναι μέλη της Επιτροπής μας, αλλά έχουν δικαίωμα λόγου και κατά την πρακτική μιλούν μετά τους Βουλευτές της Επιτροπής.

Ειδικά όμως θα παρακαλέσω να δεχθείτε, κύριοι συνάδελφοι, να προηγηθούν ο κ. Δένδιας και ο κ. Παυλίδης, επειδή σε λίγο αναχωρούν για το Συμβούλιο της Ευρώπης. Νομίζω ότι συμφωνείτε.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη- Ψαρούδα): Ο κ. Δένδιας έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ: Κυρία Πρόεδρε, θα προσπαθήσω να μην εξαντλήσω το χρόνο, λόγω του γνωστού προβλήματος που έχουμε.

Κατ' αρχάς οφείλω να διατυπώσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον εισηγητή του Συνασπισμού κ. Κουβέλη, διότι δέχθηκε τελικά να υπερψηφίσει το άρθρο 101, την ειδική πρόβλεψη για τις νησιωτικές –και όπως εισάγεται τροποποιημένη– και τις ορεινές περιοχές. Ιδίως τον ευχαριστώ, διότι δέχθηκε και το σκεπτικό πίσω από την τροποποίηση και το ανέφερε ρητά.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας θα πρέπει εδώ να μας διευκρινίσει τη στάση του. Πάντως ένα είναι σαφές αυτήν τη στιγμή, ότι από τη δική του θέση εξαρτάται η ψήφιση του συγκεκριμένου άρθρου, ενός άρθρου που επαναλαμβάνω έχει κεφαλαϊώδη, τεράστια σημασία για τις νησιωτικές περιοχές.

Αναγνωρίζει κατ' αρχάς ότι η γεωγραφική ασυνέχεια είναι ένα ατομικό χαρακτηριστικό και όχι ένα πρόβλημα προς επίλυση. Κατά συνέπεια υποχρεώνει –όπως άριστα είπε και ο Υπουργός, ο κ. Παυλόπουλος προηγουμένως– το κράτος στη λήψη μέτρων και ενδεχομένως δημιουργεί και αγώγιμο δικαίωμα υπέρ του πολίτη και εναντίον του κράτους για τη λήψη των συγκεκριμένων μέτρων. Αυτό είναι κάτι το κεφαλαϊώδες, είναι κάτι το οποίο είναι απαραίτητο για τις νησιωτικές περιοχές.

Ανέφερα πριν ένα παράδειγμα στον κ. Κουβέλη και θα μου επιτρέψετε να το επαναλάβω και στην Αίθουσα για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος του προβλήματος που αντιμετωπίζουμε από τη μη ειδική πρόβλεψη. Είναι ένα παράδειγμα που αφορά το Νοσοκομείο της Κέρκυρας.

Στους διαγωνισμούς του συγκεκριμένου Νοσοκομείου είχα ζητήσει να υπάρξει πρόβλεψη εντοπιότητας. Η συζήτηση, η οποία έγινε, κατέληξε στο ότι μία τέτοια πρόβλεψη θα προσέκρουε σε απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, εφόσον υπήρξε προσβολή. Υπάρχει άλλωστε σωρεία αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας επί του συγκεκριμένου θέματος.

Δεν υπάρχει λόγος να τις αναφέρω εδώ.

Τι έγινε τελικά; Προκηρύχθηκαν πενήντα πέντε θέσεις. Εκ των πενήντα πέντε θέσεων που προκηρύχθηκαν, σε διάστημα τεσσάρων ετών, κατελήφθησαν τελικά οι είκοσι μία. Οι υπόλοιπες τριάντα τέσσερις δεν έχουν καλυφθεί μέχρι σήμερα και έναντι αυτών των θέσεων υπάρχουν εκατόν δέκα εννέα αρνήσεις.

Αντίστοιχα, υπάρχει τοπικό έμψυχο δυναμικό το οποίο θα ήταν ευτυχές να καταλάβει αυτές τις θέσεις, τις οποίες προφανώς ουδείς άλλος θέλει. Και όμως δεν μπορούμε να το κάνουμε. Και έχουμε ένα νοσοκομείο το οποίο λειτουργεί με τεράστια κενά, με αυτοθυσίες του προσωπικού, γιατί; Γιατί η έννομη τάξη της χώρας δεν μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες μιας νησιωτικής περιοχής, η οποία επιτέλους δεν είναι και από τις πιο απομακρυσμένες.

Και μιλάμε για την Ελλάδα, στην οποία το 13% του πληθυσμού της ζει σε νησιά. Δεν είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, για την οποία μόνο το 3% του συνολικού πληθυσμού ζει σε νησιά και η οποία όμως προέβλεψε στην Συνταγματική Συνθήκη να υπάρχει ρητή διάταξη για τις νησιωτικές περιοχές.

Η Ευρώπη, λοιπόν, του 3% στα νησιά προβλέπει να υπάρχει ειδική διάταξη για τις νησιωτικές περιοχές, η Ελλάδα του 12%, του 13% σε νησιά συζητά αν θα πρέπει να υπάρχει διάταξη στο Σύνταγμα για τις νησιωτικές περιοχές.

Και βεβαίως εδώ είναι τεράστιες οι ευθύνες της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, η οποία ενώ αναγνώρισε την ανάγκη της διάταξης, επειδή και η ίδια η Αξιωματική Αντιπολίτευση την περιέλαβε στις προτάσεις που κατέθεσε, όμως είναι απύσχα και δεν την ψηφίζει.

Και οδηγεί σε αμφισβήτηση το εάν και κατά πόσο πρέπει αυτή η διάταξη να ψηφιστεί ή όχι. Και στην προσπάθεια μάλιστα να καλύψει το πολιτικό κόστος της αποχώρησης, διατυπώνει και ανόητες απόψεις πλέον, η ίδια η Αξιωματική Αντιπολίτευση δια των Βουλευτών της που κατέθεσε τέτοια διάταξη, υπέρ της μη χρησιμότητας της διάταξης.

Εν πάση περιπτώσει, ειλικρινά και από το Βήμα αυτό απευθύνω έκκληση για την ψήφιση της διάταξης του άρθρου 101 ως εισάγεται. Ευχαριστώ θερμά και τους υπόλοιπους Βουλευτές των νησιωτικών περιοχών για την τεράστια προσπάθεια που κάνουν γι' αυτό.

Έρχομαι στο άρθρο 102. Υπάρχουν κάποιες επιφυλάξεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ακούστηκαν και από τον Υπουργό, τον κ. Παυλόπουλο και από τον εισηγητή μας, τον κ. Παναγιωτόπουλο. Νομίζω ότι υπάρχει μία συνολική επιφύλαξη προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Αντιλαμβάνομαι τα όσα είπε ο κ. Παυλόπουλος. Βεβαίως, οφείλω να πω ότι κατά τη δική μου προσωπική άποψη, υπάρχει και κακοδιοίκηση και διαφθορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Βεβαίως, είναι σημαντική η βελτίωση, όπως σαφέστατα αναγνωρίζεται στην Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη. Η πτώση από το 16% στο 4% είναι πολύ μεγάλη πτώση μέσα σ' ένα χρόνο. Είναι πολύ μεγάλη. Αξίζει έπαινος και στο Υπουργείο, γιατί βοήθησε σ' αυτό, όμως υπάρχει και κακοδιοίκηση και διαφθορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Πάμε στο άρθρο 103. Θα μου επιτρέψετε να πω ότι εγώ είμαι εκ των Βουλευτών που πιστεύουν ότι ήρθε ο χρόνος για την άρση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων. Θεωρώ ότι απλώς ακόμη δεν υπάρχει η καθολική αντιμετώπιση που θα επέτρεπε αυτό να υπάρξει ως τροποποίηση του Συντάγματος. Κατά συνέπεια, προφανώς, αυτή η διάταξη με βρίσκει απολύτως σύμφωνο. Θεωρώ ότι είναι το ελάχιστο το οποίο μπορεί να γίνει.

Το άρθρο 104, πράγματι, προβλέπεται από το άρθρο 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα. Νομίζω ότι εδώ ίσως καθ' υπερβολήν προτείνουμε να μπει στο Σύνταγμα. Εν πάση περιπτώσει, δεν είναι το θέμα τόσο σημαντικό.

Ως προς το άρθρο 101^α, είμαι κι εγώ εξ αυτών που έχουμε μεγάλη επιφύλαξη απέναντι στις ανεξάρτητες αρχές. Διατυπώθηκαν πάρα πολλά και πάρα πολύ σωστά από τον εισηγητή μας, τον κ. Παναγιωτόπουλο, προηγουμένως.

Δημιουργούμε ένα περίεργο νομικό μόρφωμα, το οποίο τυπικά είναι εντεταγμένο στο κομμάτι της Δημόσιας Διοίκησης,

ουσιαστικά είναι εκτός αυτής και πολύ λίγο λογοδοτεί σε οιονδήποτε. Έχουμε τις ανεξάρτητες αρχές, οι οποίες μάλιστα ως ασθένεια, επεκτείνονται συνεχώς.

Οι ανεξάρτητες αρχές, κατά τη δική μου άποψη, ομολογούν την αποτυχία του πολιτικού συστήματος. Αυτό είναι. Είναι ομολογία της αποτυχίας του πολιτικού συστήματος να χειριστεί θέματα με ευθύνη. Και έτσι, τι κάνει το πολιτικό σύστημα; Εναποθέτει τις ευθύνες του σ' ένα ιδιόρρυθμο μόρφωμα, τις ανεξάρτητες αρχές.

Δεν μπορεί να συνεχίσει επ' άπειρον ο πολλαπλασιασμός των ανεξάρτητων αρχών. Στην τριμερή διάκριση των εξουσιών αποτελούν άλλη, αποτελούν -ξαναλέω- ιδιόρρυθμια. Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε αυτήν την επ' άπειρον διαδικασία της δημιουργίας τους. Στο τέλος θα έχουμε συνήγορο για οτιδήποτε! Ε, δεν μπορεί να γίνεται αυτό. Δεν μπορεί να συνεχίσει έτσι.

Όσον αφορά το άρθρο 108, επαρκή ελέγχθησαν.

Επανέρχομαι στην αρχή της τοποθέτησής μου, που είναι και ο κύριος λόγος που ανέβηκα στο Βήμα. Θεωρώ ότι είναι σημαντικότατο ζήτημα και υποχρέωση της Βουλής των Ελλήνων να ψηφίσει την αναθεώρηση του άρθρου 101.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άνα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ.

Το λόγο έχει ο κ. Παυλιδής.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, δεν είμαι μέλος της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, όπως ήδη η κ. Πρόεδρος ανακοίνωσε, αλλά επαναλαμβάνω ότι στις 29 Νοεμβρίου του 2006 συμμετείχα τότε στη συνεδρίαση της ίδιας Επιτροπής των Υπουργών Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

Και διαβάζω από τα Πρακτικά της συνεδρίασεως εκείνης τα εξής. Σήμερα λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, προτείνεται από τον Υπουργό Αιγαίου -και ο ομιλών εκφράζει απόψεις και συναδέλφων νησιωτών, τις οποίες πρέπει να σας πω ότι τις ασπάζονται αδιακρίτως κομματικής τοποθέτησεως, όλοι οι νησιώτες, εξ όσων γνωρίζω- το εξής. Όταν δρα κανονιστικώς ο κοινός νομοθέτης να λαμβάνουμε υπ' όψιν τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών περιοχών καθιερώνοντας ειδική μέριμνα για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Τότε κατετέθη η πρόταση από τον ομιλούντα περί της οποίας σήμερα γίνεται λόγος στο άρθρο 101, η οποία φαίνεται πως, εφ' όσον τελικά εγκριθεί το υπό αναθεώρηση κείμενο, θα γίνει πλέον μία σαφής διάταξη, δηλαδή εντολή, όπως ελέγχε και με προεκτάσεις. Ποιες προεκτάσεις; Αν δεν την εφαρμόσετε, κύριοι κυβερνώντες και διοικούντες, ο νησιώτης δύναται να στραφεί κατ' αυτών οι οποίοι παραλείπουν.

Τώρα διηγούμαι ιστορία. Είναι μακρά η ιστορία μέχρι του σημείου σήμερα, εδώ σ' αυτήν την Αίθουσα να συζητούμε με άνεση τα της εντάξεως στο Σύνταγμα θετικής και συγκεκριμένης διατάξεως για την ειδική μέριμνα, με υποχρέωση του Κράτους, έναντι των νησιωτών.

Η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή κατά τη συνεδρίασή της στις 21 Μαρτίου 2001 ασχολήθηκε πάλι με το άρθρο 101. Τότε παρουσιάστηκε η ερμηνευτική δήλωση, η έχουσα σχέση με τα νησιά. Οι σημειώσεις μου λέγουν τα εξής. «Παυλόπουλος, εισηγητής εκ μέρους της Μειοψηφίας: «Νησιωτικό σύμπλεγμα», «διομορφία πολλαπλής μορφής». Και συνεχίζει να το αναπτύσσει.

Βενιζέλος, εκ μέρους της Πλειοψηφίας τότε: «Η Ελλάς, χώρα διφυής». Και περιγράφει τα της ηπειρωτικής Ελλάδος και τα της νησιωτικής Ελλάδος.

Και Κωνσταντίνος Μητσότακης, ο επιμελέστερος των Βουλευτών που συνάντησα: «Ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, συνταγματικά, να αναφερθούμε στα της νησιωτικής Ελλάδος». Και συνεχίζει η ανάπτυξη των απόψεων. Καταλήγει δε: «Είναι όμως ώρα να κάνουμε πράξη την εκδήλωση αυτού του ενδιαφέροντος», δηλαδή όχι μόνο κείμενο συνταγματικής ισχύος, όχι μόνο κάποιο νόμο μετά τη συνταγματική αναθεώρηση, την τότε, αλλά πράξη.

Εμείς οδηγηθήκαμε στο να κάνουμε πράξη όσο είμαθα Κυβέρνηση, ότι η τότε αναθεώρηση δειλά δειλά προέτρεπε. Και

ως Κυβέρνηση, η περασμένη Κυβέρνηση, όπου είχα τη μεγάλη τιμή να έχω οριστεί Υπουργός Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής αποδυσθήκαμε σε αγώνα, κύριοι, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης εν τη εξελίξει των συζητήσεων υπό της Συνελεύσεως για τη Συνθήκη για το μέλλον της Ευρώπης, το περίφημο Ευρωσύνταγμα. Και επετύχαμε να περιληφθεί στο Κεφάλαιο 3, στο άρθρο 220 επιτέλους ειδική διάταξη αναγνωρίζουσα την ιδιαιτερότητα των νησιών, εκείνο το εις την αγγλικήν, τα islands region. Ήταν μεγάλη επιτυχία. Ανεγνωρίστη η νησιωτικότητα σαν ειδικό χαρακτηριστικό περιοχών της Ευρώπης, μεταξύ των οποίων και οι ελληνικές, με ό,τι αυτό θα συνεπήγετο, εάν εκυρώνετο εκείνη η Συνθήκη.

Είμαθα όμως σε καλή κατάσταση, γιατί και η μεταρρυθμιστική, διάδοχος εκείνης της Συνθήκης, κράτησε αυτήν την πρόβλεψη, η οποία περιορίζει το μόνο στους ορεινούς όγκους, ορεινές περιοχές, στις αραιοκατοικημένες -κάποιοι Ευρωπαίοι είχαν ειδικό συμφέρον να τις εντάξουν από παλαιά- και τις ultra periferique, τις υπερπόντιες, τα γαλλικά νησιά κυρίως. Εμείς είχαμε μείνει απέξω. Έγινε αγώνας, με άρνηση «φίλων» εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αλλά υπήρξε επιμονή από Παυλιδίδη, Μολυβιάτη, Καραμανλή και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου του 2004 επετεύχθη τελικώς να περιληφθεί αυτή η πρόβλεψη. Ήρθε όμως τώρα η σειρά η δική μας.

Διεκρίττα πάντοτε πως η χώρα μας δεν μπορεί να αξιολογηθεί από τους μη Έλληνες να προβλέψουν για τους Έλληνες νησιώτες. Οι Βρυξέλλες για μας, αλλά πρώτα εμείς για τον εαυτό μας. Έτσι λοιπόν σχεδιάσαμε την ολοκληρωμένη νησιωτική πολιτική και χαιρόμαι, γιατί παρίσταται στην συνεδρίαση ο συνάδελφος Μανώλης Κεφαλογιάννης, που στην προηγούμενη Κυβέρνηση ήταν Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας. Συνεργαστήκαμε για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής. Το ποιο είναι το αποτέλεσμα θα το αποτιμήσουν άλλοι. Πάντως ξεκίνησε και έχει γίνει συνειδητό ότι οι Έλληνες πρέπει να καταβάλλουμε το κόστος εφαρμογής της ολοκληρωμένης νησιωτικής πολιτικής. Μας ενθαρρύνει, δε, η τοποθέτηση πολλών συναδέλφων ότι πρέπει να ενταχθεί αυτή η διάταξη ως θετική, ρητή διάταξη στο Σύνταγμα και να συνεχιστεί αυτή η προσπάθεια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν μπορώ να προβλέψω ποια θα είναι η τύχη των συζητήσεων από εδώ και πέρα περί την Αναθεώρηση του Συντάγματος. Όμως κάνω κι εγώ έκκληση, όπως έκαναν και άλλοι συνάδελφοι, νησιώτες και μη νησιώτες, να μην χυθεί αυτή η ευκαιρία. Κακή τοποθέτηση, και άλλη πολιτική, ήταν αυτό που έκαναν συνάδελφοι ανήκοντες στο Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα να απουσιάσουν από τη διεργασία εκείνη που θα δώσει στη χώρα μας τη δυνατότητα -η χώρα την έχει τη δυνατότητα- οι κυβερνήσεις της, οι διοικητικοί μηχανισμοί να αισθάνονται υποχρέωση δράσεως υπέρ των νησιωτών. Είναι δυνατόν κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι Βρυξέλλες να αισθάνονται τέτοια υποχρέωση κι όχι οι Αθήναι, η Πλατεία Συντάγματος;

Το Σεπτέμβριο του 2008 η Επίτροπος Περιφερειακής Ανάπτυξης κ. Χούμπνερ θα παρουσιάσει την Πράσινη Βίβλο για την εδαφική συνοχή. Η εδαφική συνοχή είναι νέα έννοια. Μέχρι τώρα είχαμε την οικονομική, την κοινωνική. Με το τέλος Ευρωσύνταγμα η εισαχθείσα έννοια είναι η της «εδαφικής συνοχής». Κι έχει υποχρέωση η κ. Χούμπνερ να παρουσιάσει έκθεση για το ποια είναι η σημερινή κατάσταση και τι πρέπει να γίνει, ώστε να αποκτηθεί η συνοχή μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών, με τη λήψη μέτρων που οδηγούν στην οικονομική σύγκλιση. Κι εμείς αρνούμεθα να ψηφίσουμε διάταξη η οποία θα υποχρεώνει τους Έλληνες να ενδιαφερθούν για τα Ελληνόπουλα των νησιών; Είμαι βέβαιος ότι οι αδυναμίες της Συνθήκης του Άμστερνταμ ή της Νίκαιας κάπως θα θεραπευθούν από την μεταρρυθμιστική Συνθήκη. Αλλά το βασικό θα είναι η θεραπεία δια του Συντάγματος των Ελλήνων, το οποίο μας δίνει την ευκαιρία να κάνουμε αναφορά σε σύγχρονες δραστηριότητες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα κατατεθεί το Εθνικό Χωροταξικό. Θα μας δοθεί η ευκαιρία -κι έχουμε να μην περάσει ως κώδικας από το Κοινοβούλιο- να κάνουμε παρατηρήσεις που υποθέτω ότι θα γίνουν αποδεκτές. Δηλαδή, αυτή η εντυπωσιακή ιδέα Βόρειο-Νότιο Αιγαίο και Κρήτη ένα, λίγο με τρομάζει.

Είναι άλλα μεγέθη. Τα μικρονησιά είναι αυτά για τα οποία ο κ. Κεφαλογιάννης κι εγώ, αλλά κι άλλοι συνάδελφοι παλέψαμε. Μάλιστα, το τότε Υπουργείο προ απορροφήσεως ή προ συνδέσεως με το ΥΕΝ έκανε ειδικό πρόγραμμα για τα μικρά νησιά. Δεν μπορεί να έχουν οικονομίες μεγέθους της Μεγαλονήσου. Αυτές λοιπόν οι δραστηριότητες επ' ευκαιρία της συζητήσεως για την ένταξη στο άρθρο 101 της ιδιαίτερης διατάξεως που προανέφερα, μας υποχρεώνουν να αναθεωρήσουμε κάποιες επιμέρους τοποθετήσεις σε ζητήματα, καλή ώρα, όπως το Χωροταξικό.

Ανέβηκα στο Βήμα για το άρθρο 101. Το περί δημοσίων υπαλλήλων, εγώ, υιός δημοσίου υπαλλήλου...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Κύριε Παυλίδη, θα μας κάνετε τη χάρη να μείνετε στις νησιωτικές περιοχές, γιατί ο χρόνος πέρασε. Θα χάσετε το αεροπλάνο εξάλλου.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Φεύγω. Αν πρόκειται να το χάσω για τις νησιωτικές περιοχές, χαλάλι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Όχι. Γι' αυτές δεν το χάνετε. Για τις άλλες θα το χάσετε και δεν αξίζει.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Ολόκληρη ζωή έχω αφιερώσει για τα νησιά.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πάρα πολύ και καλό σας ταξίδι.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, επιτρέψτε μου παρακαλώ μία φράση.

Άρθρο 108. Είναι πρωτοβουλία του τέως συναδέλφου Αντωνίου Φούσα. Η Ιστορία επιβάλλει να το αναφέρουμε. Είμαι εξ αυτού που διεκήρυτταν απαρχής ότι είμαστε Διασπορά. Το «αποδημητικών πτηνών» τελείωσε. Η αποδημία είναι διαβατικό φαινόμενο. Επήγαμε στην Μαριούπολη, έχουμε στις Ηνωμένες Πολιτείες τέσσερις γενιές, παντού Έλληνες της Διασποράς. Στην Λατινική Αμερική, στην Αφρική, στην Ασία.

«Συμβούλιο Ελληνισμού της Διασποράς». Ψηφίζω, κυρία Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, με φανατισμό την πρόταση, στη διαμόρφωση της οποίας συνέβαλα και εγώ. «Ελληνισμός της διασποράς», με ό,τι αυτό συνεπάγεται για εμάς, αλλά και για τους Έλληνες της διασποράς.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Παυλίδη και του ευχόμαστε «καλό ταξίδι και καλή επιτυχία στο συνέδριο».

Το λόγο έχει ο κ. Θαλασσινός.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ: Κυρία Πρόεδρε, ως νησιώτης Βουλευτής και εγώ, θέλω να επικεντρώσω την παρέμβασή μου στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την αναθεώρηση του άρθρου 101 του Συντάγματος, γιατί για εμάς τους νησιώτες η ένταξη της ερμηνευτικής δήλωσης στο άρθρο 101 ως αυτεπώλου παραγράφου στο συνταγματικό κείμενο είναι πάρα πολύ σημαντική. Και το λέω αυτό, γιατί αυτή η ρύθμιση συνιστά ένα θετικό, ένα πολύ σημαντικό βήμα για την εξουδετέρωση των μειονεκτημάτων τα οποία παρουσιάζονται στις νησιωτικές περιοχές, αλλά και στις ορεινές περιοχές, όπως και στην άρση των ανισοτήτων σε σχέση με τις περιοχές της υπόλοιπης ηπειρωτικής χώρας.

Η συνταγματική αναγνώριση αυτών των ιδιαιτεροτήτων από την πολιτεία σημαίνει ότι υπάρχει υποχρέωση στον κοινό νομοθέτη, αλλά και στη διοίκηση, όταν δρα κανονιστικά, να λαμβάνουν υπ' όψιν αυτές τις ιδιαιτερότητες ως παράγοντες που επηρεάζουν τη βιώσιμη οικονομική τους ανάπτυξη. Άλλωστε, αυτές οι ιδιαιτερότητες των νησιωτικών περιοχών και η ανάγκη εφαρμογής ειδικών πολιτικών γι' αυτές, δηλαδή η «νησιωτικότητα», όπως τη λέμε σήμερα, έχουν αναγνωριστεί και από την Ευρωπαϊκή Ένωση με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και αργότερα, στη Σύνοδο Κορυφής στη Νίκαια, αλλά και με ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Θέλω να επισημάνω, επίσης, ότι αντίστοιχες προβλέψεις υπάρχουν στα Συντάγματα της Φινλανδίας στο άρθρο 75, της Δανίας στο άρθρο 86, της Πορτογαλίας στα άρθρα 225 έως 229 και της Γαλλίας στα άρθρα 72 και 73, με στόχο την εξασφάλιση της εδαφικής συνέχειας.

Εδώ, κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα να διευκρινίσω ότι η θεσμική αυτή παρέμβαση –και επιτρέψτε μου να το πω– δεν συνιστά σε καμία περίπτωση χαριστική πράξη για τους νησιώτες, διότι πιστεύω ότι δεν υπαγορεύεται εκ λόγων επαιτείας. Αντίθετα, αυτή η ρύθμιση είναι αναγκαιότητα, προκειμένου να εξουδετερωθούν, όπως είπα, αυτά τα μειονεκτήματα που παρουσιάζονται εξ αντικειμένου στις νησιωτικές περιοχές, σε σχέση με την ηπειρωτική χώρα.

Έχουν τονίσει και άλλοι συνάδελφοι εντός και εκτός Κοινοβουλίου, ότι τίποτε στα νησιά δεν είναι το ίδιο με τη στεριανή Ελλάδα. Το λέω και το πιστεύω και εγώ, όπως το πιστεύουν και όλοι οι νησιώτες οι οποίοι βιώνουμε αυτά τα προβλήματα. Γι' αυτόν το λόγο, κυρία Πρόεδρε, πάρα πολύ περιληπτικά θα μου επιτρέψετε να αναφέρω ορισμένες από αυτές τις ιδιαιτερότητες ή, εάν θέλετε, από τα αποκαλούμενα μειονεκτήματα της νησιωτικής χώρας και κυρίως των απομακρυσμένων νησιών, γιατί έχει μεγάλη σημασία ο όρος «απομακρυσμένα νησιά».

Κατ' αρχήν είναι η μεγάλη, κατά κανόνα, απόσταση από την ηπειρωτική Ελλάδα, ανάλογα βέβαια με το δίκτυο ακτοπλοϊκών συγκοινωνιών, με συνέπεια την απομάκρυνση από τα κέντρα αγορών, από τα κέντρα διανομής και τη σημαντική αύξηση του κόστους ζωής για τους νησιώτες, την αύξηση του κόστους της παραγωγής, την επίδραση στην ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων αγαθών και πολλά άλλα.

Δεύτερον, υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση στον πληθυσμιακό παράγοντα και των νησιών μεταξύ τους, αλλά και σε σχέση με την ηπειρωτική Ελλάδα. Πυκνοκατοικημένες περιοχές παρουσιάζουν περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης. Αναπτύσσονται ισχυρότερα πολιτικά κέντρα και δίκτυα επιρροής και επιτυγχάνουν μεγαλύτερη απορρόφηση κονδυλίων. Αντίθετα, πολλά νησιά πάσχουν από χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα και δεν έχουν τις ίδιες ή, τουλάχιστον, ανάλογες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Υπάρχει η εδαφική ασυνέχεια της νησιωτικής χώρας σε ό,τι αφορά την αναπτυξιακή διαδικασία. Επιβάλλεται, κατά την άποψή μου, κυρία Πρόεδρε, ο σχεδιασμός, αλλά και ο προγραμματισμός να γίνονται για κάθε νησί ξεχωριστά. Τονίστηκε και από άλλους ομιλητές ότι κάθε νησί, ανάλογα με το μέγεθός του και την πληθυσμιακή του πυκνότητα, παρουσιάζει ιδιαιτερότητες που και αυτές είναι διαφοροποιημένες μεταξύ τους. Έτσι, λοιπόν, πιστεύω ότι για κάθε νησί θα πρέπει να γίνεται ξεχωριστός σχεδιασμός και προγραμματισμός και όχι με βάση τη νησιωτική περιφέρεια στην οποία ανήκει.

Ταυτόχρονα, πρέπει να επισημάνω ότι υπάρχει ανεκμετάλλευτος νησιωτικός χώρος, ορεινές και προστατευόμενες περιοχές που κατευθύνουν την οικονομική δραστηριότητα προς τις παράκτιες περιοχές των νησιών, περιορίζοντας σημαντικά την αγροτική εκμετάλλευση, λαμβανόμενου υπ' όψιν ότι ο αγροτικός κλήρος στα νησιά είναι πάρα πολύ μικρός και δεν ευνοεί την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, όπως αυτό συμβαίνει στην ηπειρωτική χώρα.

Επίσης, η οικονομία των νησιωτικών περιοχών χαρακτηρίζεται από Α.Ε.Π. μικρότερο από το αντίστοιχο της ηπειρωτικής χώρας και τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλότερα από αυτά τα ποσοστά τα οποία υπάρχουν στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Τέλος, οι νησιωτικές περιοχές χαρακτηρίζονται από συγκεκριμένη δομή της οικονομικής τους δραστηριότητας, με το συντηρητικό ποσοστό να αφιερώνεται στον τριτογενή τομέα.

Επίσης, κατά την άποψή μου, την οποία θέλω να εκφράσω και στην Επιτροπή, θα πρέπει και στα νησιά ο πρωτογενής και ο τριτογενής τομέας να βαδίζουν μαζί. Το γεγονός αυτό περιορίζει ως ένα σημείο τις διαθέσιμες επιλογές για αναπτυξιακή πολιτική, με ταυτόχρονο περιορισμό και των κοινοτικών κονδυλίων. Αυτές οι συνθήκες έχουν οδηγήσει σε δημιουργία δυσεπίλυτων προβλημάτων, στα οποία πιστεύω ότι πρέπει και μπορούν να δοθούν λύσεις, ασφαλώς και με τη συνδρομή του άρθρου 101, με τη διατύπωση και τη βελτίωση η οποία έγινε και μας έχει διανεμηθεί. Με αυτόν τον τρόπο θεωρώ ότι θωρακίζονται θεσμικά οι περιοχές αυτές της χώρας μας και παρέχεται η δυνατότητα στο σπουδαίο ανθρώπινο δυναμικό των νησιών μας, μέσα από τη ρύθμιση αυτή, να δραστηριοποιηθεί και να μετατρέψει τα

όποια μειονεκτήματα σε ασύγκριτα πλεονεκτήματα και το κυριότερο να μείνει στον τόπο του. Πρέπει τα παιδιά μας, κυρία Πρόεδρε, οι επόμενες γενιές, να κρατηθούν στα νησιά μας. Είναι πολύ δύσκολες οι συνθήκες διαβίωσης.

Εγώ τελειώνω αυτήν την παρέμβασή μου με μία μόνο παρατήρηση σε σχέση με το άρθρο 102.

Σε ό,τι αφορά το άρθρο 102 παράγραφος 1 και τη μεταφορά αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, θα ήθελα να πω, επειδή γίνεται ειδική αναφορά για τον πολεοδομικό σχεδιασμό, ότι πρέπει να ληφθεί μέριμνα και για τα ειδικά χωροταξικά, τα οποία δεν μπορούν να σχεδιάζονται από το κέντρο. Αντί να αποτελούν μοχλούς ανάπτυξης, αποτελούν μοχλούς τροχοπέδησης της αναπτυξιακής διαδικασίας, στην περιφέρεια και ειδικότερα στις νησιωτικές περιοχές.

Με αυτές τις σκέψεις, τελειώνω και σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστώ τον κύριο Θαλασσινό.

Το λόγο έχει ο κ. Μπούγας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Κυρία Πρόεδρε, θα ξεκινήσω από την ερμηνευτική δήλωση του άρθρου 101 του Συντάγματος. Νομίζω ότι εκκινούμε όλοι από μία παραδοχή. Και η παραδοχή είναι η εξής: Ο νησιωτικός, αλλά και οι ορεινές περιοχές, εξ αιτίας των εγγενών προβλημάτων τα οποία αντιμετωπίζουν βρίσκονται σε δυσχερέστερη θέση. Δυσχεραίνεται η ανάπτυξή τους συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Αυτή είναι μία διαπίστωση, στην οποία νομίζω ότι συμφωνούμε άπαντες σε αυτήν την Αίθουσα.

Ποιος, όμως, είναι ο στόχος; Ο στόχος νομίζω ότι πρέπει να είναι μια ισομερής, μία ισότιμη ανάπτυξη όχι μόνο των ορεινών ή των νησιωτικών περιοχών, αλλά και όλων εκείνων των περιοχών της χώρας που λόγω αδυναμιών, λόγω προβλημάτων τα οποία υφίστανται, δεν μπορούν να αναπτυχθούν ισότιμα προς τις υπόλοιπες περιοχές.

Γι' αυτόν το λόγο, κυρία Πρόεδρε, δηλαδή για την πληρότητα της ρύθμισης, εγώ θα πρότεινα -και μάλιστα είδα μία παράμοια διατύπωση την οποία υπέβαλε ο συνάδελφος κ. Μπούρας- να προστεθούν στη φράση «ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών, ορεινών περιοχών» οι λέξεις «και μειονεκτικών περιοχών» και θα σας πω αργότερα, πώς μπορεί να γίνει ο προσδιορισμός. Και το λέγω αυτό, διότι υπάρχουν περιοχές οι οποίες είναι ορεινές, περιοχές οι οποίες νησιωτικές, αλλά μπορούν να είναι περισσότερο ανεπτυγμένες από άλλες περιοχές που ενδεχομένως βρίσκονται στο κέντρο της ηπειρωτικής Ελλάδος, που ίσως δεν είναι ορεινές με την έννοια που μπορεί να αποδοθεί στον μέσο Έλληνα όταν ακούει αυτόν τον όρο, υστερούν όμως σε ανάπτυξη.

Τι σημαίνει; Ότι η πολιτική δεν έχει υποχρέωση να δώσει κίνητρα προς τις περιοχές αυτές; Γι' αυτό το λόγο, σε εναρμόνιση και προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και προς τις υπουργικές αποφάσεις, οι οποίες καθορίζουν τα κριτήρια, υπό τα οποία μία περιοχή θεωρείται ως μειονεκτική, νομίζω ότι έχει λόγο να αναφερθούν στη συνταγματική διάταξη αυτή, έτσι όπως προτείνεται η αναθεώρησή της, και οι «μειονεκτικές περιοχές», για την πληρότητα της ρύθμισης.

Βέβαια δεν ξέρω κατά πόσο εισάγεται αγωγή αξίωση των πολιτών έναντι της πολιτείας, εκείνο, όμως, το οποίο προκύπτει με βάση την προτεινόμενη διάταξη, είναι ότι ο κοινός νομοθέτης, όταν νομοθετεί, υποχρεούται να λαμβάνει μέτρα προς άρση όλων εκείνων των προβλημάτων, τα οποία δυσχεραίνουν την ανάπτυξη των νησιωτικών και ορεινών περιοχών αφ' ενός, αφ' ετέρου όμως θα πρέπει να λαμβάνει και θετικά μέτρα, έτσι ώστε να δίνει τη δυνατότητα σε αυτές τις περιοχές να αναπτύσσονται ισομερώς προς τις υπόλοιπες περιοχές.

Και δεν είναι εμπόδιο, κυρία Πρόεδρε, η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, όπως αναφέρθηκε από προηγούμενους ομιλητές, διότι θα πρέπει να σας πω, πως ήδη από το 1989 η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, που αναφέρεται κυρίως στο εάν είναι συνταγματικώς ανεκτή η πριμοδότηση λόγω εντοπιότητας, έχει αποφανθεί θετικά. Έχω τις σχετικές αποφάσεις, δεν θέλω να τις αναφέρω διότι πλέον αυτό έχει

γίνει παραδεκτό.

Εκεί που πρέπει να απευθύνουμε την παράκλησή μας είναι προς την πλευρά της πολιτείας και ιδιαίτερα προς την πλευρά του νομοθέτη, όταν νομοθετεί. Είχα προτείνει σ' αυτήν την Αίθουσα -και χαίρομαι διότι προσχώρησαν στην αιτιολόγηση βάσει της οποίας είχε γίνει η πρότασή μου και ο κ. Κουβέλης και ο κ. Δένδιας- την υπαγωγή της Φωκίδας στο καθεστώς της εντοπιότητας των παραμεθορίων περιοχών, διότι αντιμετωπίζαμε σοβαρά προβλήματα στελέχωσης των υπηρεσιών του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Με τους διαγωνισμούς του Α.Σ.Ε.Π. καταλαμβάνονταν μεν τυπικά οι θέσεις οι οποίες προκηρύσσονταν, όμως, ουσιαστικά, οι δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι τις καταλάμβαναν, με διάφορους τρόπους, απομακρύνονταν από τον νομό, έτσι ώστε να μην μπορούν να εξυπηρετηθούν οι πολίτες. Μην έχοντας, λοιπόν, άλλη διέξοδο, ζήτησα, όπως συνέβη κατά το παρελθόν και σε άλλους νομούς, όπως στο Νομό Ευρυτανίας και στο Νομό Γρεβενών, να υπαχθεί και ο Νομός Φωκίδας, λόγω των ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει, σ' αυτό το καθεστώς.

Τότε, λοιπόν, προφανώς επειδή δεν είχαν αντιληφθεί το πρόβλημα οι κύριοι συνάδελφοι, έλαβαν το λόγο στη Βουλή και επέκριναν αυτήν την πρωτοβουλία μου. Σήμερα, όμως, αντιμετωπίζοντας ο κ. Δένδιας το ίδιο πρόβλημα στο νομό του, βλέπει πόσο σημαντικό είναι να έχει καθιερωθεί η υποχρέωση συνταγματικής φύσεως προς τον κοινό νομοθέτη, προκειμένου να άρει όλες αυτές τις δυσχερείες και αυτό να μην επαφίεται στην ευχέρειά μας, αλλά να μπορούμε, με βάση συνταγματική διάταξη, να το αξιώσουμε. Αυτά σε ό,τι αφορά το άρθρο 101 και επαναλαμβάνω, θεωρώ ότι για την πληρότητα της ρύθμισης πρέπει να υπαχθούν και οι «μειονεκτικές περιοχές» και μπορούμε να βρούμε αντικειμενικά κριτήρια, όπως θα βρούμε και για τις ορεινές, διότι και οι ορεινές δεν προσδιορίζονται ποies είναι. Από ποιο υψόμετρο και πάνω, για παράδειγμα, θα θεωρηθεί μια περιοχή ορεινή; Θα παραστεί ανάγκη, κύριοι συνάδελφοι και κυρία Πρόεδρε, ο κοινός νομοθέτης να προσδιορίσει με κάποια αντικειμενικά χαρακτηριστικά - κριτήρια τις «ορεινές» περιοχές, όπως βεβαίως, κατά τον ίδιο τρόπο, θα μπορεί να προσδιορίσει και τις «μειονεκτικές». Αυτό είναι ευχερέστερο να γίνει, διότι μπορούμε να προστρέξουμε στους δείκτες ανάπτυξης, όπως έχουμε κάνει στο παρελθόν, σε άλλους νόμους και να προσδιορίσουμε με κριτήρια αντικειμενικά ποies περιοχές θα θεωρούνται μειονεκτικές.

Έρχομαι τώρα στο άρθρο 102, που αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Εάν θέλαμε, κυρία Πρόεδρε, να κάνουμε μία σημαντική παρέμβαση σε συνταγματικό επίπεδο, νομίζω ότι το σημαντικότερο θα ήταν να βάλουμε τη ρήτρα επικουρικότητας, διότι έτσι όπως έχει σήμερα η νομοθεσία, γνωρίζετε πολύ καλά ότι υπάρχει μία επικάλυψη αρμοδιοτήτων, οι οποίες μπορούν να ασκούνται από την Κεντρική Διοίκηση, από την Περιφέρεια, από την Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου ή δεύτερου βαθμού. Υπάρχει επίσης μία θετική και μία αποφατική σύγκρουση αρμοδιοτήτων και πολλές φορές ο πολίτης, αλλά και οι ίδιοι οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι οποίοι καλούνται να επιλύσουν διαφορές, δεν γνωρίζουν εάν είναι αρμόδιοι ή όχι. Θεωρώ, λοιπόν, ότι προς αυτήν την κατεύθυνση και ο συντακτικός, αλλά κυρίως ο κοινός νομοθέτης, θα πρέπει να κάνει τις οφειλόμενες παρεμβάσεις.

Μια παρατήρηση στο άρθρο 104. Νομίζω ότι δίνεται συνταγματική υπόσταση σε μία ισχύουσα διάταξη -και αναφέρομαι στη διάταξη του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα- που καθιερώνει την ευθύνη του δημοσίου αφ' ενός έναντι των ιδιωτών, αφ' ετέρου, όμως, προβλέπει ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι ενήργησαν με υπαιτιότητα, υπέχουν ευθύνη έναντι του δημοσίου. Δεν ξέρω εάν αυτή η διάταξη πρόκειται να λειτουργήσει σε επίπεδο συμβολισμών, αλλά νομίζω ότι ήδη ισχύει από την έναρξη ισχύος του Αστικού Κώδικα και δεν ξέρω, εάν την ανάγουμε σε συνταγματικής φύσεως, τι πρόκειται να προσφέρει.

Στο άρθρο 101 Α, εδώ θα ήθελα να πω το εξής, κυρία Πρόεδρε. Κατ' αρχάς η ύπαρξη στην δικαίχη μας τάξη των λεγόμενων «ανεξάρτητων αρχών» δημιουργεί ένα ρήγμα στην κλασική διάκριση των λειτουργιών του κράτους. Το λέω αυτό για τους εξής δύο λόγους: Δεν μπορεί να υπαχθούν στις διοικητικές αρχές, διότι δεν υπάγονται σε διοικητική ιεραρχία. Ένα χαρακτηριστικό της διοίκησης είναι η ύπαρξη της ιεραρχίας. Αυτές

οι αρχές, οι ανεξάρτητες αρχές είναι εκτός της διοικητικής ιεραρχίας. Επίσης δεν μπορούν να υπαχθούν και στις δικαστικές αρχές, διότι μπορεί να ασκούν οιοδήποτε δικαιοδοτικά καθήκοντα, πλην, όμως, οι πράξεις τους τελούν υπό την έρευνα της νομιμότητας από τα αρμόδια δικαστήρια.

Κατ' αρχάς, υπάρχει ένα ρήγμα. Το ζητούμενο είναι: Εμείς αναγνωρίζουμε αυτό το ρήγμα στην κλασική διάκριση, για να δώσουμε και συνταγματική κατοχύρωση σε όλες αυτές τις αρχές; Εάν απαντήσουμε καταφατικά, νομίζω ότι τότε μπορούμε να διευρύνουμε τον κατάλογο των ανεξάρτητων αρχών, οι οποίες θα τύχουν συνταγματικής προστασίας. Εάν, όμως, είμαστε επιφυλακτικοί, θεωρώ ότι θα πρέπει με πολύ μεγάλη φειδώ να δίνουμε συνταγματική κατοχύρωση σε όλο και περισσότερες ανεξάρτητες αρχές.

Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε τον κ. Μπούγα.

Ο κ. Μπούρας έχει το λόγο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Θα σταθώ και εγώ στη συλλογιστική του εκλεκτού συναδέλφου, που κατά ένα σύμφωνο διαφέρουν τα επώνυμά μας, κ. Μπούγα, όσον αφορά το άρθρο 101. Εν ολίγοις, πράγματι, πρέπει να διευκρινιστούν περαιτέρω. Συμφωνώ απολύτως με την ένταξη ως ίδιας παραγράφου της ερμηνευτικής δήλωσης, αλλά πιστεύω απόλυτα ότι πρέπει και να διευκρινιστεί καλύτερα, αλλά και να διευρυνθεί. Γιατί, αν παραμείνει ως έχει, μπορεί να γίνουν υπερβολές. Εγώ δεν θα αναφέρω, αλλά κάποια νησιά –όλο τα ξέρουμε– μόνο προβληματισμό δεν δημιουργούν. Απεναντίας, έχουν πολύ μεγάλη οικονομική ανάπτυξη έναντι άλλων, όπως και πολλοί ίσως ορεινοί όγκοι που πρέπει να καθοριστούν επακριβώς γιατί ομιλούμε.

Πήρα το λόγο, γιατί ζω για πολλά χρόνια ως Βουλευτής, αλλά και παλαιότερα ως Νομάρχης, στην περιφέρεια Αττικής, όπου, όπως όλοι γνωρίζετε, ανήκει το λεγόμενο Θριάσιο Πεδίο, με πάρα πολλά προβλήματα. Την ίδια ώρα που εμείς σήμερα μιλάμε υπάρχει διαμερυσία των συμπολιτών, των αρχών και των φορέων για επιπρόσθετη δραστηριότητα, οι οποίες μπορεί να ενισχύουν την εθνική οικονομία –και το κάνουν αυτό– αλλά επιβαρύνουν έτι περαιτέρω το περιβάλλον, με τη δημιουργία μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, καθώς και εναπόθεσης πολύ επικίνδυνων αποβλήτων. Πρέπει να θυμίσω σε όλους ότι στο Θριάσιο Πεδίο –κατέθεσα μία πρόταση, αλλά δεν το ανέφερα σκοπίμως– λειτουργεί ο ένας και μόνο χώρος –απλά για το τυπικό του λόγου θα πω– υγειονομικής ταφής –αφήστε τα υπόλοιπα να μην τα πούμε– ο οποίος σωρεύει καθημερινά έξι χιλιάδες τόνους σκουπιδιών.

Δηλαδή, στερεών αποβλήτων να το πούμε καλύτερα, όσο δεν σωρεύουν όλα τα άλλα μέρη της Ελλάδος μαζί αν τα μαζέψει κανένας σε αυτήν την περιοχή. Μπορεί να ακούγεται Άνω Λίσα, μπορεί να ακούγεται Φυλή. Ανήκει στην ευρύτερη περιοχή του Θριάσιου πεδίου. Μολύνει τον υδροφόρο ορίζοντα και έχει προκαλέσει πάρα πολλές ζημιές.

Να πω ότι εκεί υπάρχουν τα δύο μεγαλύτερα διυλιστήρια της χώρας; Να μην πάω παραπέρα σ' αυτό της «ΑΒΙΝ» στην περιοχή των Αγίων Θεοδώρων. Να πω για τα «ΕΛ.ΠΕ.»; Να πω για την «ΡΕΤΡΟΛΑ»; Να πω για την «ΠΥΡ.ΚΑΛ.»; Να πω για τις δύο μεγαλύτερες χαλυβουργίες, «Ελληνική Χαλυβουργική» και «Ελληνική Χαλυβουργία»; Βλέπετε τις καμινάδες. Να πω ότι στην περιοχή υπάρχουν πάρα πολλές χρωματοβιομηχανίες; Ξέρετε τι κατάλοιπα αφήνουν. Ό,τι μάρκα χρώμα και αν θυμηθείτε, εκεί παράγεται. «ΧΡΩΤΕΧ», «ΒΙΒΕΧΡΩΜ», ΒΙΕΧΡΩΜ; Να πω για βυρσοδεψεία; Να πω ότι δεν υπάρχει δίκτυο για όλα αυτά τα απόβλητα; Τώρα, με τη δική μας Κυβέρνηση κατασκευάζεται το δίκτυο αποχέτευσης γενικά και ο βιολογικός καθαρισμός.

Γιατί τα λέω όλα αυτά; Τα λέω, γιατί πάρα πολλές φορές στα χρόνια που είμαι Βουλευτής έκανα προσπάθειες όποτε υπήρχαν νομοθετήματα, όχι μόνο από την Κυβέρνηση την οποία στηρίζω τα τελευταία χρόνια, αλλά και από τις προηγούμενες Κυβερνήσεις, σε ανάλογα νομοθετήματα, να υπάρξει τουλάχιστον προς τους διαμένοντες μονίμως σε αυτήν την περιοχή μία ειδικότερη μεταχείριση, μία αντιστάθμιση όλων αυτών των επι-

βαρύνσεων, κάτι να ωφελούνται και αυτοί. Να μην δέχονται μόνο το πέπλο θανάτου το οποίο βρίσκεται πάνω από τα κεφάλια τους καθημερινά. Και δυστυχώς, πάντα έβρισκαν ως εμπόδιο, το εμπόδιο της συνταγματικής ρύθμισης. Γι' αυτό και προτείνω, έτσι ώστε να μπορούν να συμπεριλαμβάνονται κάποια, ας το πούμε, προνόμια γι' αυτήν την περιοχή. Θα αναφέρω ένα εξ' όλων, όπως ειπώθηκε και από τον εκλεκτό συνάδελφό μου τον κ. Μπούγα, ότι όταν γίνονται διορισμοί να υπάρχει προνομιακή μεταχείριση γι' αυτές τις περιοχές. Θα σας πω ένα γεγονός. Το Θριάσιο Νοσοκομείο. Η αρχική του στελέχωση αυτήν τη στιγμή δεν καλύπτει ούτε το 20%. Το 80% διορίστηκε και τώρα μην κρυβόμαστε πίσω από το δάκτυλό μας, βρήκε τρόπους να μεταταγεί, να μετατεθεί, να φύγει, να μην υπάρχει στην περιοχή. Η πρώτη ερώτηση του κάθε ιδιώτη που θέλει να κερδίσει και θέλει να προσλάβει κάποιον, είναι πού μένεις. Α, στην Ηλιούπολη! Είσαι μακριά. Κριτήριο λοιπόν πρόσληψης σε κάποια επιχείρηση αυτής της περιοχής είναι αν διαμένει κοντά στην περιοχή. Και όμως, οι κάτοικοι που γεύονται όλην αυτήν την επιβάρυνση, που συνεισφέρουν όμως αποδεδειγμένα στο εθνικό προϊόν, είναι αδικημένοι. Αντίθετα, όμως, προσφέρουν αποδεδειγμένα στην οικονομία με το 40% της εθνικής παραγωγής. Ίσως, αν υπάρξει κάποια διατύπωση, να αντιλέξει κάποιος και να πει ότι και εμείς έχουμε ένα εργοστάσιο. Για να δούμε όμως. Εδώ είναι οι εθνικές βασικές παραγωγές. Βρίσκονται στο Θριάσιο πεδίο. Και πιστεύω ότι είναι η ώρα να διατυπωθεί αυτή η ερμηνευτική δήλωση που να περιλαμβάνει και τις ορεινές και νησιωτικές περιοχές με τις διευκρινίσεις που έδωσε ο συνάδελφός μου, αλλά να περιλαμβάνει και τέτοιες περιοχές που προανέφερα, χωρίς φυσικά να ανοίγουμε και τους ασκούς του Αιόλου. Να υπάρχουν ασφαλιστικές δικλείδες με κάποια χαρακτηριστικά τα οποία να προσδιορίζονται όχι μόνο ως προς τις ορεινές ή νησιωτικές, αλλά και ως προς τις περιοχές που έχουν μεγάλη επιβάρυνση του περιβάλλοντος η οποία συντελείται από αναγκαίες δραστηριότητες. Δεν μπορούν να φύγουν σήμερα από εκεί. Ούτε τα διυλιστήρια, ούτε τα τσιμεντάδικα, ούτε οι χαλυβουργίες, ούτε οι άλλες βιομηχανίες φεύγουν. Προσπαθεί η πολιτεία να δημιουργήσει υποδομές, να καλυτερεύουν τα πράγματα, αλλά είναι ανάγκη να δώσει και στους πολίτες αυτής της περιοχής κάποια ανακούφιση, να νιώθουν και αυτοί ότι κάποιος τους σκέφτεται από την κεντρική εξουσία.

Επίσης, θα ήθελα να πω ότι αναφορικά με το άρθρο 102, είναι πολύ σημαντική η πρόταση την οποία κάνουμε ιδιαίτερα όσον αφορά τις αρμοδιότητες που πρέπει να πάνε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση για πολλά πράγματα, αλλά συγκεκριμένα όσον αφορά τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Παίρνω δε αφορμή πάλι από τη δική μου περιοχή, η οποία, το γνωρίζετε, τις τελευταίες δεκαετίες δέχεται έναν οικιστικό πόλεμο. Δέχεται πολίτες οι οποίοι δεν ξέρουν πού να μείνουν. Και τα σχέδια πόλεως στην κεντρική εξουσία καθυστερούν πάρα πολύ. Αντίθετα, αν πάνε στην αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, θα έχουμε γρηγορότερα αποτελέσματα και καλύτερη εφαρμογή με ταυτόχρονη προστασία του περιβάλλοντος, γιατί το περιβάλλον το προστατεύει καλύτερα κάποιος που μένει και θέλει να μείνει εκεί, παρά κάποιος από την Ομόνοια ο οποίος προσποιείται ότι μπορεί να είναι και οικολόγος!

Επίσης, να τονίσω ακόμη ότι είναι ελάχιστο αυτό το οποίο δίνουν οι παράγραφοι 2, 3 και 5 του άρθρου 103, το να εξελίσσονται δηλαδή οι υπάλληλοι της κατηγορίας αυτής στην ιεραρχία. Είναι άδικο, το βλέπουμε, το ζούμε. Δηλαδή, δύο άνθρωποι να εργάζονται για χρόνια στο ίδιο γραφείο με τα ίδια αντικείμενα και ο ένας να είναι μόνιμος και ο άλλος με σύμβαση αορίστου χρόνου. Αυτό δε που κάνουμε είναι μάλλον προσφορά των ανθρώπων που μπορεί να είναι και ικανότεροι, γιατί μιλάμε για υπαλληλική ιεραρχία. Εγώ θα μπορούσα να το προεκτείνω και να πω ότι πρέπει να έχουν και τα προνόμια, διότι έχουν διαφορετική ασφάλιση, διαφορετικά δεδομένα.

Ολοκληρώνοντας, κυρία Πρόεδρε, θέλω να πω ότι όλες οι προσπάθειες τις οποίες κάνουμε με όλα αυτά τα άρθρα, βρίσκονται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Το λόγο έχει ο

συνάδελφος κ. Βρούτσης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, κυρία και κύριοι συνάδελφοι, βρίσκομαι σήμερα στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος για δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος έχει να κάνει για να δυναμώσω και εγώ με τη δική μου φωνή, τη φωνή όσων μίλησαν πριν από μένα για το θέμα της «νησιωτικότητας» και ο δεύτερος λόγος είναι για να υπερασπιστώ την πρόταση την οποία κατέθεσα περίπου πριν ένα μήνα προς την Επιτροπή σας, για την ένταξη της «νησιωτικότητας» στο συγκεκριμένο άρθρο του Συντάγματος. Να κάνω μόνο μία διευκρίνιση.

ANNA ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε συνάδελφε, με συγχωρείτε. Η διάταξη προϋπήρχε. Απλώς ενισχυτικά κάνετε μία πρόταση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, η διευκρίνιση που κάνω είναι αυτό ακριβώς. Αν με αφήνατε να ολοκληρώσω, θα καταλαβαίνατε ότι ήθελα να πω το εξής:

Η πρόταση την οποία έκανα προς την Επιτροπή, για να γίνει κύριο άρθρο η «νησιωτικότητα», η ερμηνευτική παράγραφος, πρόταση που έκανε και ο κ. Κοσμίδης Βουλευτής Χίου, σε καμία περίπτωση – και πιστεύω ότι εκφράζω και εκείνον – δεν υποκρύπτει ότι θέλουμε να κάνουμε κατάχρηση ή υπέρβαση της καταγεγραμμένης προσπάθειας που ιστορικά έχουν κάνει και άλλοι Βουλευτές πριν από εμάς αλλά και άλλοι θεσμικοί φορείς προγενέστερα από εμάς. Απλούστατα, ως νέος Βουλευτής που εκπροσωπώ τον πιο «νησιωτικό» νομό της πατρίδας μας έχω το δικαίωμα να αναδείξω λόγω της επικαιρότητας του θέματος της συνταγματικής αναθεώρησης το συγκεκριμένο γεγονός και γι' αυτό ακριβώς το έκανα.

Επιτρέψτε μου επιπλέον να πω το εξής: Θεωρώ τη συγκεκριμένη διαδικασία, τη συγκεκριμένη συνεδρίαση της Επιτροπής και αυτά που θα ακολουθήσουν μεταγενέστερα στην Ολομέλεια, ιστορική στιγμή για τη «νησιωτικότητα». Γιατί όπως πολύ καλά ακούσαμε πριν από λίγο, από άλλους ομιλητές έχουν γίνει πάρα πολύ μεγάλες προσπάθειες στο παρελθόν και προγενέστερα από το πολιτικό μας σύστημα, από τα κόμματα για να ενταχθεί η «νησιωτικότητα» και να κατοχυρωθεί συνταγματικά, αλλά δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν επιτελέστηκε το συγκεκριμένο γεγονός, δεν έγινε πραγματικότητα. Και σήμερα παρατηρούμε το εξής: Παρατηρούμε – και αυτό από τη μία πλευρά δημιουργεί μία ικανοποίηση, ενώ από την άλλη μεριά δημιουργεί και πολιτική ανησυχία με την έννοια της πολιτικής υποκρισίας από την πλευρά του Π.Α.Σ.Ο.Κ. – ότι σήμερα στις φωνές οι οποίες ακούστηκαν, πλέον των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας, από το κόμμα του Λ.Α.Ο.Σ. από το κόμμα του Συνασπισμού, αλλά και κατά κάποιο τρόπο από το Κ.Κ.Ε. ότι στη βάση των τοποθετήσεών τους διαμορφώνεται θετική εισήγηση, δηλαδή συμφωνούν να κατοχυρωθεί η «νησιωτικότητα», στο Σύνταγμα.

Αυτό είναι το πρώτο θετικό το οποίο συνδυάζεται, αν θέλετε, και με τα Πρακτικά και τις τοποθετήσεις της προηγούμενης Βουλής, συγκεκριμένα της αντίστοιχης επιτροπής στις 29 Νοεμβρίου 2006, στην οποία είχαν τοποθετηθεί τα κόμματα, ακόμη και το Π.Α.Σ.Ο.Κ. θετικά υπέρ της κατοχύρωσης της «νησιωτικότητας». Δυστυχώς, όμως, σήμερα παρατηρούμε ότι το Π.Α.Σ.Ο.Κ. απέχει για καθαρά κομματικούς λόγους από μια εθνική υπόθεση, η οποία είναι η κατοχύρωση συνταγματικά της «νησιωτικότητας». Και το δυστύχημα μεγεθύνεται ακόμη περισσότερο, όταν στις τοποθετήσεις Βουλευτών του Π.Α.Σ.Ο.Κ. ακούγονται ερμηνείες της λογικής ότι αρκεί και μόνο η ερμηνευτική διάταξη και τίποτε άλλο για την κατοχύρωση της «νησιωτικότητας».

Αυτά απέχουν από την πραγματικότητα, κυρία Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, γιατί πραγματικά το άρθρο 4 παράγραφος 2 του Συντάγματος πολύ καθαρά λέει ότι όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Προσωπική μου θέση είναι ότι αυτή η συνταγματική διάταξη δεν τηρείται όσον αφορά την ησιωτικότητα. Και τι εννοώ; Όσον αφορά τον τομέα των υποχρεώσεων, όλοι οι Έλληνες πολίτες έχουμε τις ίδιες υποχρεώσεις και προσπαθούμε και το κράτος προσπαθεί – και πιστεύω ότι στο σημείο αυτό συμφωνούμε όλοι – να τηρείται απαρέγκλιτα η συνταγματική διάταξη. Όσον αφορά όμως τα συνταγματικά δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών, επιτρέψτε μου

να σας πω ότι έχω την αίσθηση ότι δεν τηρείται όσον αφορά τους ησιώτες πολίτες.

Και εξηγούμαι. Παραδείγματος χάριν, η υγεία είναι κύριο κοινωνικό αγαθό. Στο κοινωνικό αυτό αγαθό, δεν έχουν την ίδια αντιμετώπιση οι πολίτες της ηπειρωτικής Ελλάδας με τους ησιώτες πολίτες. Όχι γιατί το κράτος δεν θέλει να παρέχει το ίδιο κοινωνικό αγαθό ισομερώς και στο ησιώτη πολίτη. Απλούστατα, δεν μπορεί λόγω της ησιωτικής ιδιαιτερότητας. Παραδείγματος χάριν για τα νησιά της Ανάφης, της Σικίνου, της Φολεγάνδρου, της Νάξου, της Πάρου, της Μυκόνου, που ακούστηκε πριν από λίγο, της Κύθνου, της Σερίφου, της Μήλου, της Σαντορίνης της Άνδρου, της Τήνου, των Κουφονησιών, της Δονούσας, τα οποία υπάγονται στο κυκλαδικό σύμπλεγμα αλλά και για τα νησιά τα οποία υπάγονται στο σύμπλεγμα της Δωδεκανήσου όταν μέσα στο χειμώνα ή και το καλοκαίρι υπάρξει ένα απαγορευτικό με 9 και 10 μποφόρ ή και με περισσότερα μποφόρ, καταλαβαίνετε ότι πλέον η διασύνδεση με την ηπειρωτική Ελλάδα, για να έρθουν δηλαδή να απολαύσουν το δικαίωμα στην υγεία σε ένα νοσοκομείο δευτεροβάθμιας φροντίδας στο Λεκανοπέδιο, είναι απαγορευτικό. Δεν μπορούν. Αυτό λοιπόν από μόνο του αναδεικνύει τη θα πει «νησιωτική» ιδιαιτερότητα.

Σε αυτό θα πρέπει να προσθέσουμε και τις παρατηρήσεις του κ. Θαλασσινού για τον μικρό αγροτικό κλήρο, για το ότι δεν έχουν ίσες ευκαιρίες οι νέες και οι νέοι στα νησιά, όσον αφορά την επιχειρηματικότητα.

Όλα τα ανωτέρω, κυρία Πρόεδρε, αναδεικνύουν το θέμα της ησιωτικής ιδιαιτερότητας και επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα να κατοχυρωθεί συνταγματικά. Αν σε αυτούς τους λόγους προσθέσω και αυτούς που ανέπτυξε πριν από λίγο ο κ. Δένδιας, δηλαδή για την ιστιμία που πρέπει να έχουν μεταξύ τους οι Έλληνες πολίτες και όσον αφορά το στοιχείο της εντοπιότητας, προκειμένου να καλυφθούν κενές οργανικές θέσεις ιατρών στα νοσοκομεία που σήμερα αναπτύσσονται στο νομό Κυκλάδων και στα άλλα νησιά ή στα κέντρα υγείας και παραμένουν κενές λόγω του ότι υπάρχουν δικαστικές αποφάσεις από τα δικαστήρια, καθώς επιπλέον και το Συμβούλιο της Επικρατείας το οποίο σήμερα πραγματικά με διατάξεις και αποφάσεις του λέει ότι όλοι οι πολίτες είναι ισότιμοι και δεν αναγνωρίζει την εντοπιότητα, με αποτέλεσμα να μένουν χωρίς ιατρούς τα κέντρα υγείας στα νησιά, όλα αυτά δημιουργούν πρόβλημα.

Για όλα αυτά πιστεύω, και μαζί με μένα το πιστεύουν οι περισσότεροι Βουλευτές απ' όσους τοποθετήθηκαν σήμερα, ότι πρέπει να κατοχυρώσουμε συνταγματικά την «νησιωτικότητα» στο άρθρο 101 και αυτό ενισχύεται και από το γεγονός της προοπτικής που διαγράφεται. Δηλαδή, από ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από τη διαδικασία της ευρωπαϊκής συνθήκης, η οποία θα έρθει προς ψήφιση στα Εθνικά Κοινοβούλια, αναγνωρίζει την εδαφική συνοχή. Είναι λοιπόν αδιανόητο η πατρίδα μας, η πιο ησιωτική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μην το κατοχυρώσει συνταγματικά. Με την ελπίδα ότι έστω και χωρίς το κόμμα του Π.Α.Σ.Ο.Κ., χωρίς τη θέληση της Αξωματικής Αντιπολίτευσης να συνεισφέρει υπέρ της «νησιωτικότητας», με την ελπίδα ότι όλα τα υπόλοιπα κόμματα συνηγορούν θετικά υπέρ της κατοχύρωσης της «νησιωτικότητας», κάνω αυτήν την παρέμβαση και πιστεύω ότι στην Ολομέλεια θα ψηφίσουμε θετικά υπέρ της κατοχύρωσής της.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ. Το λόγο έχει η κ. Μανουσού-Μπινοπούλου.

ΑΡΙΑΔΗ ΜΑΝΟΥΣΟΥ-ΜΠΙΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Στις 11 Μαΐου 2006 έγινε πρόταση από τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας για αναθεώρηση του Συντάγματος. Μεταξύ αυτών των άρθρων υπήρχε και η πρόταση να αναθεωρηθεί το άρθρο 101. Η πρόταση αυτή για την αναθεώρηση του άρθρου 101 του Συντάγματος, υπαγορεύτηκε από την ανάγκη της περαιτέρω αναβάθμισης των ησιωτικών περιοχών. Στις 27 Ιουνίου του 2006 συγκροτήθηκε η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος.

Και τα λέω αυτά, κυρία Πρόεδρε, κάνω αυτή τη χρονική αναδρομή, γιατί πιστεύω ότι οι μέρες που ζούμε είναι καθοριστικές για την πορεία και την ανάπτυξη των νησιών μας, αλλά και γενι-

κά την εναρμόνισή μας με τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις επιταγές που καθορίζει ο 21ος αιώνας και πρέπει να αναθεωρηθεί το Σύνταγμα.

Τον Ιούνιο, λοιπόν, του 2006 συγκροτήθηκε η Επιτροπή της Αναθεώρησης του Συντάγματος και μέχρι τον Σεπτέμβριο 2006 υποβλήθηκαν οι προτάσεις όλων των κομμάτων. Θέλω να θυμίσω, λοιπόν, ότι σε αυτό το χρονικό διάστημα από τον Ιούνιο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2006 που κατετέθησαν οι προτάσεις από τα κόμματα, η Αξιωματική Αντιπολίτευση είχε ανοίξει και ιστοσελίδα στο διαδίκτυο και καλούσε ενθουσιωδώς τους πολίτες να διατυπώσουν τις απόψεις τους για να βοηθήσουν στη διαμόρφωση των αναθεωρημένων διατάξεων. Στις 14 Φεβρουαρίου του 2007 ακολούθησε η συζήτηση της Ολομέλειας της Βουλής. Όλοι πήραμε θέση. Η Αξιωματική Αντιπολίτευση ήταν απύσχα. Αποχώρησε. Με αυτό τον τρόπο όχι μόνο αρνήθηκε να υποστηρίξει τις προτάσεις της, αλλά πρόδωσε και τις ιδέες της, αλλά και όλο αυτό τον κόσμο που πίστεψε ότι θα συνέβαλε στην αναθεώρηση του Συντάγματος, πρόδωσε τους ίδιους τους ψηφοφόρους της με αυτό τον τρόπο. Και σήμερα είμαστε πάλι ως αναθεωρητική Βουλή σε μία άδεια Αίθουσα από την Αξιωματική Αντιπολίτευση και ειλικρινά δεν έχω καταλάβει για ποιο λόγο έχουν φύγει. Ούτε οι ίδιοι θα ξέρουν.

Συνεχίζοντας, λοιπόν, τις προτάσεις για την Αναθεώρηση του άρθρου 101, η Νέα Δημοκρατία πρότεινε να ενταχθεί η ερμηνευτική δήλωση του άρθρου 101 του Συντάγματος, όπως τροποποιήθηκε το 2001, που έλεγε ότι ο κοινός νομοθέτης και η διοίκηση, όταν δρουν κανονιστικά έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν υπ' όψιν τους τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών περιοχών. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ήταν να ενταχθεί αυτή η ερμηνευτική δήλωση ως παράγραφος του άρθρου 101 και «στιγμάτιζε» περισσότερο ότι αυτό γίνεται για ειδική μέριμνα για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη των νησιών.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ., λοιπόν, η Αξιωματική Αντιπολίτευση, ήρθε, έκανε τις προτάσεις του και ζήτησε να μπει και προσθήκη για τις απομακρυσμένες ορεινές περιοχές. Πράγματι, η Νέα Δημοκρατία και η Επιτροπή της Βουλής, όπως φέρνει σήμερα προς συζήτηση το άρθρο 101 του Συντάγματος, κάνει δεκτή και την πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και έτσι διαμορφώνεται η παράγραφος 4 του άρθρου 101 ότι ο κοινός νομοθέτης και η διοίκηση όταν δρουν κανονιστικά, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπ' όψιν τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών, μεριμνώντας για τη βιώσιμη οικονομική τους ανάπτυξη. Οπωσδήποτε υπάρχει διαφορά στην τυπική ισχύ του γράμματος του Συντάγματος όσον αφορά, εάν τίθεται ως ερμηνευτική δήλωση ή εάν τίθεται ως παράγραφος συγκεκριμένου άρθρου, γιατί ενισχύεται η κανονιστική ισχύς της σχετικής ρύθμισης σε αυτά και επιπλέον, με το άρθρο αυτό μεριμνάμε για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Οπωσδήποτε, είναι δεδομένο ότι μία νησιώτισσα Βουλευτής θα μιλήσει για το άρθρο 101 του Συντάγματος, αλλά, κυρία Πρόεδρε, και το λέω ειλικρινά με μεγάλη ικανοποίηση και -ας μου επιτραπεί- και με συγκίνηση, γιατί εμείς οι γυναίκες έχουμε και μία άλλη ευαισθησία, έχω και έναν ιδιαίτερο λόγο να αναφερθώ σ' αυτό. Κάθε Βουλευτής προεκλογικά εκδίδει ένα φυλλάδιο. Όταν έβαλα υποψηφιότητα για πρώτη φορά στις εκλογές του 2004 και εξελέγη, δειλά-δειλά είχα εκδώσει κι εγώ ένα φυλλάδιο και ως πρώτο στόχο μου είχα γράψει ότι χρειάζονται ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις που θα αποβλέπουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που θα προκύπτουν λόγω της ιδιαιτερότητας των νησιωτικών περιοχών και επί τριάντισι χρόνια στην προηγούμενη Βουλή μιλούσα συνέχεια, επανειλημμένα, για να τονίσω την ιδιαιτερότητα των νησιωτικών μας περιοχών.

Κυρία Πρόεδρε, μιλάμε για δρόμους ανάπτυξης και πραγματικά η Νέα Δημοκρατία δημιούργησε και κατασκεύασε δρόμους ανάπτυξης. Εμείς, όμως, στα νησιά μας, οι δρόμοι μας δεν είναι τέτοιοι δρόμοι με μπετόν και χαλίκι, είναι από νερό και από

αλάτι και αυτούς τους δρόμους καλούμαστε να εκμεταλλευτούμε. Τα κάνουν όλα πολύ πιο δύσκολα. Τα προβλήματα που αναφέρονται στις νησιωτικές περιοχές και κυρίως στα μικρά νησιά μας είναι σαν τη Λερναία Ύδρα. Η πρότασή μου, λοιπόν, που επανειλημμένα, δεκάδες φορές έχω πει στη Βουλή, είναι ότι δεν αρκεί μόνο το γράμμα του Συντάγματος, χρειάζεται η ευαισθητοποίηση και η ευαισθητοποίηση θα ενταχθεί και με παραδείγματα, αλλά κυρίως -και αυτή είναι η πρότασή μου- δεν είναι δυνατόν να νομοθετούμε με γνώμονα μόνο την ηπειρωτική Ελλάδα. Θα πρέπει, λοιπόν, σε κάθε Υπουργείο, στις Νομοπαρασκευαστικές Επιτροπές της Βουλής για κάθε νομοσχέδιο, για κάθε υπουργική απόφαση να υπάρχει μία επιτροπή δύο, τριών ατόμων σε κάθε Υπουργείο που θα διαβάζουν τα νομοσχέδια που έρχονται προς ψήφιση στη Βουλή και να γνωμοδοτούν εάν μπορούν οι διατάξεις αυτές του νομοσχεδίου ή της Υπουργικής Απόφασης ή του Προεδρικού Διατάγματος, οποιαδήποτε μορφή και να έχει αυτό το νομικό πλαίσιο, εάν είναι δυνατόν να εφαρμοστούν στις νησιωτικές περιοχές ή αν θα πρέπει να ληφθούν ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις για τις νησιωτικές μας περιοχές. Αυτό είναι το όραμά μου.

Ειλικρινά, πιστεύω ότι η Νέα Δημοκρατία, η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, οι Κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας έχουν δείξει πραγματικά μεγάλο ενδιαφέρον για τις νησιωτικές περιοχές, έχουν σκύψει στα προβλήματά μας και θα φέρω ένα παράδειγμα και θα κλείσω, κυρία Πρόεδρε, ένα παράδειγμα για να καταλάβετε ποιες είναι οι διαφορές. Με το ν. 2953/2001 είχε προβλεφθεί στο άρθρο 12 και είχαν διατεθεί 30.000.000.000 δραχμές για την επιδότηση των λεωφορείων, των Κ.Τ.Ε.Λ.. Ο νομοθέτης δεν είναι προβλέψιμο, δεν είχε σκεφθεί ότι θα υπάρχουν και οι άγονες γραμμές, που υπάρχουν δύο και τρία λεωφορεία. Γιατί, για να γίνουν τα Κ.Τ.Ε.Λ., πρέπει να έχεις πάνω από έξι λεωφορεία, και έτσι οι άνθρωποι αυτοί που είχαν ένα -δυο λεωφορεία στα μικρά νησιά δεν επιδοτήθηκαν. Αυτό δεικνύει το κενό που υπάρχει και το κενό αυτό θα καλυφθεί με αυτές τις Επιτροπές.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που μου δόθηκε ο λόγος. Όλοι οι νησιώτες ευελπιστούν ότι επιτέλους θα γίνει η Αναθεώρηση του Συντάγματος και θα έχουμε τα ευεργετήματα των τροποποιημένων αυτών διατάξεων.

Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ την κ. Μανούσου, την οποία πρέπει να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα, γιατί είναι και η τελευταία ομιλήτρια της Επιτροπής μας.

Σήμερα έκλεισαν οι συζητήσεις επί της ουσίας και χαίρομαι, διότι το θέμα που μας απασχόλησε ιδιαίτερα στη συνεδρίαση αυτή ήταν οι νησιωτικές περιοχές, για τις οποίες όλοι έχουμε μεγάλη ευαισθησία. Ιδιαίτερα μάλιστα οι Βουλευτές που εκλέγονται σ' αυτές τις περιοχές, και οι δύο τελευταίοι παριστάμενοι, ο κ. Θαλασσινός και η κ. Μπινοπούλου οι οποίοι έχουν επανειλημμένως και στην προηγούμενη θητεία δείξει τη μαχητικότητα τους για την προστασία αυτών των δικαιωμάτων.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση μέχρι την επόμενη εβδομάδα που θα γίνει η ψηφοφορία για τις συνταγματικές διατάξεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχεστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση της Επιτροπής και ώρα 14.22' λύεται η συνεδρίαση, για την προσεχή Τετάρτη 9 Απριλίου 2008 και ώρα 11.00', με θέμα ημερήσιας διάταξης: ψηφοφορίες επί των προτεινόμενων προς αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

